

PARTER

Klagande och motparter

1. BirdLife Sverige,
Stenhusa Gård
Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

2. Föreningen Svenskt Landskapsskydd, 832000-5427
c/o Henrik Wachtmeister
Strandgatan 39
263 32 Höganäs

3. Galatea-Galene Vindpark AB, 559347-9420
c/o OX2
Box 2299
103 17 Stockholm

Ombud: Advokaten Madeleine Edqvist och juristen Anna Ekström Ståhl
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 4291
203 14 Malmö

Motpart

Länsstyrelsen i Hallands län
301 86 Halmstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Hallands läns beslut den 27 januari 2023 i ärende 8121-2021, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för den havsbaserade vindkraftparken Galatea-Galene med tillhörande verksamhet i Kattegatt

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar Galatea-Galene Vindpark AB:s den 14 november 2023 framställda yrkande om ändring av villkor 11.

2. Mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut på följande sätt.

a) Avgränsningen av det geografiska området för delområdet Galene minskas i den södra delen så att det uppstår en buffertzona om en kilometer till det område som Naturvårdsverket har föreslagit till regeringen som nytt SPA-område vid Natura 2000-området Lilla Middelgrund.

b) Villkor 3–6 och 15 ändras till följande lydelse.

Villkor 3

Under perioden 15 maj – 15 augusti får undervattensljud från pålning, eller geofysiska undersökningar med frekvens under 200 kHz, inte överstiga värdet $SPL_{RMS-fast, VHF} 100$ dB tumlare re 1 μPa inom Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund samt Stora Middelgrund och Röde bank.

Villkor 4

Verksamhetens alstrande av undervattenbuller (under anläggnings-, drifts-, avvecklingsfaserna) ska kontrolleras och dokumenteras. En rutin ska fastställas för att kunna avbryta arbetet om värdena enligt villkor 2 och 3 riskerar att överskridas. Verksamhetsutövaren ska ha kontinuerlig realtidsövervakning av undervattenbuller under anläggnings- och avvecklingsarbetena.

Villkor 5

Grundande installationsarbeten på havsbotten samt pålning får inte utföras under perioden 1 januari – 31 maj. Dock får arbete med kabelnedläggning utföras även under nämnda tidsperiod.

Villkor 6

Verksamhetsutövaren ska upprätta en arbetsplan för pålningsarbeten som ska ges in till tillsynsmyndigheten minst sex (6) månader innan pålningsarbeten påbörjas för godkännande. I arbetsplanen ska det tydligt redogöras för vilka skyddsåtgärder som ska vidtas för att undvika påverkan på tumlare samt hur det ska kontrolleras och dokumenteras att skyddsåtgärderna utförs så att de får avsedd effekt. Arbetsplanen ska också innehålla rutiner för hur lång tid som får passera innan en ny mjuk startsekvens påbörjas, om pålning måste avstanna till följd av tekniska problem eller service.

Villkor 15

Kontrollprogram för verksamheterna ska finnas och följas för anläggnings-, driftsamt för ett framtida avvecklingsskede. Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket samt Kustbevakningen. Av kontrollprogrammet ska framgå hur kontroll av verksamheten ska ske, med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.

Förslag till kontrollprogram ska lämnas till länsstyrelsen senast tre (3) månader innan respektive skede inleds. Kontrollprogrammet kan samordnas med övriga kontrollprogram för verksamheterna (såsom kontrollprogram föreskrivet för tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon). Kontrollprogrammet ska ses över vart femte år, eller efter ett längre intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer vid den senaste översynen.

3. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Hallands län beslutade den 27 januari 2023 att med stöd av 7 kap. 29 b § miljöbalken bevilja Galatea-Galene Vindpark AB tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för påverkan på Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund respektive Stora Middelgrund och Röde bank i samband med uppförande, drift och avveckling av en havsbaserad vindkraftpark i Kattegatt inom två delområden benämnda Galene och Galatea, med tillhörande transformatorstationer, mätmaster och kablar.

Regeringen gav den 15 maj 2023 tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon till uppförande och drift av högst 21 vindkraftverk med tillhörande transformatorstationer och därmed sammanhängande anläggningar inom delområdet Galene. Tillståndsansökan vad gällde delområdet Galatea avslogs. Det framgår av regeringsbeslutet att skälet till detta var att tillstånd istället skulle ges till annan verksamhetsutövare att uppföra en vindkraftpark på samma plats, vindkraftparken Kattegatt Syd.

I fråga om vindkraftparken Kattegatt Syd gav länsstyrelsen i beslut den 19 oktober 2022 Natura 2000-tillstånd för påverkan på områdena Lilla Middelgrund samt Stora Middelgrund och Röde bank i samband med uppförande, drift och avveckling av vindkraftpark med tillhörande exportkablar. Beslutet överklagades till denna domstol som i dom den 30 maj 2023, mål M 4698-22, ändrade och lade till vissa villkor i tillståndet. Domstolens dom har överklagats till Mark- och miljööverdomstolen som beviljat prövningstillstånd men ännu inte har slutligt avgjort målet (mål M 7648-23).

Länsstyrelsens beslut om Natura 2000-tillstånd avseende vindkraftparken Galatea-Galene har överklagats till mark- och miljödomstolen av Galatea-Galene Vindpark AB, Föreningen Svenskt Landskapsskydd, Chalmers Tekniska Högskola AB och BirdLife Sverige.

Mark- och miljödomstolen har i beslut den 28 september 2023 avvisat överklagandet från Chalmers Tekniska Högskola AB på grund av bristande klagorätt. Beslutet överklagades till Mark- och miljööverdomstolen. Efter att överklagandet återkallats avskrev domstolen ärendet från vidare handläggning (beslut den 2 november 2023 i mål ÖM 12998-23).

Efter att Galatea-Galene Vindpark AB återkallat ansökan om Natura 2000-tillstånd i den del som avser delområdet Galatea har mark- och miljödomstolen den 27 juni 2023 undanröjt länsstyrelsens beslut i den del som avser tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för vindparken med tillhörande anläggningar i delområdet Galatea och avskrivit målet i den delen.

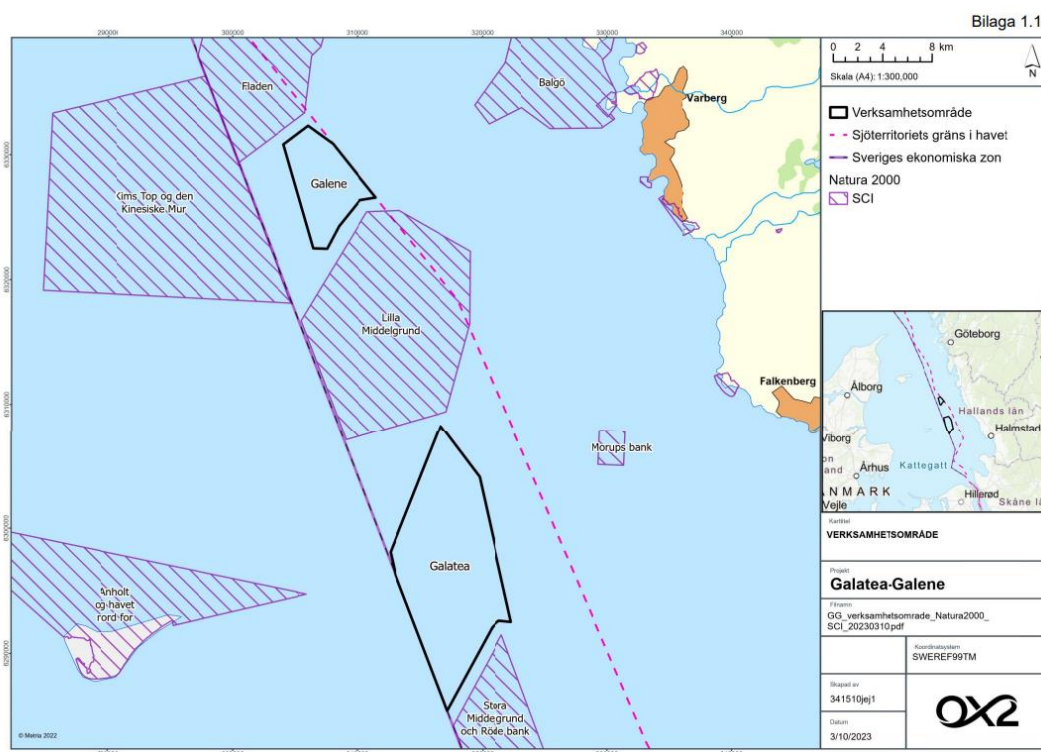
YRKANDEN M.M.

Galatea-Galene Vindpark AB (nedan bolaget) har så som talan slutligen bestämts yrkat att mark- och miljödomstolen ska ändra länsstyrelsens beslut såvitt avser villkor 3–6, 11 och 15 och ge villkoren följande lydelse. Bolaget har motsatt sig miljöorganisationernas yrkanden (se nedan).

Villkor 3

Under perioden 15 maj – 15 augusti får undervattensljud från pålning eller geofysiska undersökningar med frekvens under 200 kHz inte överstiga värdet

SPL RMS- fast, VHF 100 dB tumlare re 1 μ Pa inom de SCI-områden som framgår av bilaga 1.1. (se bild nedan).

Villkor 4

Verksamhetsutövare ska ha kontinuerlig realtidsövervakning av pålningsljud under hela anläggningsfasen. Kontrollen av verksamheten ska ske enligt den arbetsplan som tas fram enligt villkor 6.

Om något av ovanstående värden i villkor 2–3 överskrids ska en av bolaget fastställd rutin tillämpas för att omedelbart kunna avbryta arbetet så snart säkerheten för människors liv och hälsa vid anläggningsarbetena kan garanteras. Rutinen ska tillställas tillsynsmyndigheten innan pålningsarbetena får påbörjas.

Ett överskridande ska anmälas till tillsynsmyndigheten och åtgärder vidtas för att värdena ska innehållas. Om värdet överskrids vid efterföljande pålning eller vid två av fem efterföljande pålningar ska pålningsarbetet stoppas och en plan upprättas för att undvika fortsatta överskridanden. Planen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten för godkännande innan pålningsarbetet får fortsätta.

Villkor 5

Grundande arbeten vid installation av vindkraftsfundament samt pålning får inte utföras under perioden 1 januari – 31 maj.

Villkor 6

Verksamhetsutövaren ska upprätta en arbetsplan för pålningsarbeten som ska ges in till tillsynsmyndigheten minst sex (6) månader innan pålningsarbeten påbörjas för godkännande. I arbetsplanen ska det tydligt redogöras för vilka skyddsåtgärder som ska vidtas för att undvika påverkan på tumlare samt hur det ska kontrolleras och dokumenteras att skyddsåtgärderna utförs så att de får avsedd effekt. Arbetsplanen ska också innehålla rutiner för hur lång tid som får passera innan en ny mjuk startfrekvens påbörjas, om pålning måste avstanna till följd av tekniska problem eller service.

Villkor 11

Verksamhetsutövaren ska i god tid informera Länsstyrelsen i Hallands län om planerad period för pålningsarbeten i syfte att länsstyrelsen vid behov ska kunna vidta samordningsåtgärder för att minimera kumulativa effekter om verksamhetsutövarens planerade pålningsperiod sammanfaller med pålningsarbeten för vindkraftsparken Kattegatt Syd.

Villkor 15

Kontrollprogram för verksamheterna ska finnas och följas för anläggnings-, driftsamt för ett framtida avvecklingskede. Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket samt Kustbevakningen. Av kontrollprogrammet ska framgå hur kontroll av verksamheten ska ske, med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till länsstyrelsen senast tre (3) månader innan respektive skede inleds. Kontrollprogrammet kan samordnas med övriga kontrollprogram för verksamheterna (såsom kontrollprogram föreskrivet för tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon).

Kontrollprogrammet ska ses över vart femte år, eller efter ett längre intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer vid den senaste översynen.

Bolaget har till stöd för överklagande anfört i huvudsak följande.

Villkor 3

Bolaget godtar att villkoret inkluderar undersökningsverksamhet, men yrkar en ändring av villkor 3 som specificerar vilka geofysiska undersökningar som det är miljömässigt motiverat att villkoret reglerar. Bolaget anser också att villkoret behöver hänvisa till en karta över berörda SCI-områden för att villkoret ska vara tillräckligt preciserat.

Villkoret ska hänvisa till SCI-områden eftersom skyddsåtgärden hänför sig till skydd för *tumlare*, dvs. en utpekad art enligt SCI. Lilla Mittelgrundens utsjöbankar är ett SPA-område, dvs. utpekad till skydd för *fåglar*. Då villkor 3 avser begränsning av störning från undervattensbuller är det inte motiverat att begränsningarna i villkoret även ska omfatta ett Natura 2000-område som eventuellt utvidgas i syfte att skydda fåglar. Att inkludera eventuella framtida Natura 2000-områden i villkoret leder också till ett otydligt (och därmed olämpligt) villkor.

Bolaget accepterar att även geofysiska undersökningar omfattas av villkoret, men att dessa enbart ska utgöra sådana undersökningar vars frekvens är under 200 kHz, vilket bland annat omfattar undersökningsmetoderna sub-bottom profiler, mini G airgun och motsvarande. Det är enbart undersökningar med denna typ av utrustning (som även benämns seismiska undersökningsmetoder) som kan medföra en risk för störning för tumlare genom förhöjda ljudnivåer. Sedvanliga sonarundersökningar (som också är geofysiska undersökningsmetoder) opererar exempelvis utanför tumlarens hörselspann (se villkor 12) och innebär därför ingen störning av betydelse för tumlare.

Det är vidare nödvändigt av säkerhetsskäl att bolaget har möjlighet att utföra vissa geofysiska undersökningar (i synnerhet ekolodsbaserade undersökningar) under

hela året eftersom det kan krävas undervattenskontroller vid installation av fundament och kablar med dessa typer av utrustningar. Med sonarundersökningar kan exempelvis säkerställas att material och installationer (exempelvis stödben till jack-up fartyg) inte placeras på olämpliga punkter på havsbotten vilket annars kan orsaka allvarliga säkerhetsrisker för fartyg och personal. Det är därmed väsentligt för upprätthållande av säkerheten att inte alla geofysiska undersökningar undantas från sommaren.

Sammantaget är ett tillståndsvillkor som begränsar alla typer av geofysiska undersökningar under perioden 15 maj – 15 augusti onödigt betungande och begränsande för verksamhetsutövaren och utan att detta är motiverat av miljömässiga skäl.

Bolaget anser även att villkor 3 behöver hänvisa till en karta över relevanta SCI-områden som ska skyddas från ljudspridning överstigande 100 dB under perioden 15 maj – 15 augusti, i stället för att enbart namnge Natura 2000-områdena. Detta innebär ett tydligare och mer preciserat villkor som är anpassat till skyddsbehovet.

Länsstyrelsen har uttryckt att det är tydligare att lista de Natura 2000-områden som ingått i prövningen samt att om ett Natura 2000-område utvidgas så ”bör villkoret även gälla det utvidgade Natura 2000-området”. Bolaget instämmer inte i detta utan anser att länsstyrelsens motivering skapar ett otydligt villkor som inte ger tillräckligt tydliga ramar för verksamhetsutövaren att förhålla sig till. Länsstyrelsens hänvisning till en framtida utvidgning av ett Natura 2000-område syftar, som det får förstås, på det av länsstyrelsen föreslagna nya Natura 2000-området vid Lilla Middelgrund till skydd för fåglar (sillgrissla, tordmule och tretåig mås). Villkor 3 syftar dock till att skydda de Natura 2000-områden som är utpekade för tumlare. Ett nytt Natura 2000-område vid Lilla Middelgrund – om det beslutas – har alltså inte till syfte att utvidga SCI-området till skydd för tumlare och bör därmed inte indirekt omfattas av villkoret.

Mot denna bakgrund anser bolaget att det saknas miljömässigt motiverade skäl för att villkoret till skydd för tumlare ska inkludera ett eventuellt framtida skyddat SPA-område. Villkoret bör därför hänvisa till en karta över de områden som är utpekade till skydd för tumlare.

Villkor 4

Vindpark Galene är redan ett litet verksamhetsområde för en havsbaserad vindpark – 37 kvadratkilometer – vilket kan jämföras med det ursprungligt sökta med ej beviljade området för vindpark Galatea-Galene om 215 kvadratkilometer.

Vindparken inrymmer som mest 21 vindkraftverk, att jämföra med de 101 vindkraftverk som hade kunnat etableras i båda delområdena för Galatea-Galene. Denna reducering av projektet innebär att marginalerna är små för ett ekonomiskt bärkraftigt projekt.

I villkor 2 som villkor 4 hänvisar till föreskrivs begränsningsvillkor för hur långt ljudet får sprida sig från pålningsarbeten. För att säkerställa att pålningsljud inte blir högre eller sprider sig i större utsträckning än vad ljudmodelleringarna visat (och vars resultat ligger till grund för miljöbedömningarna och bedömd tillåtlighet av verksamheten) har bolaget åtagit sig att säkerställa att pålningsljud inte överskrider (i) värdet enkel puls DELSS, VHF > 112 dB tumlare re 1 μ Pa_{2s} på ett avstånd om 750 meter från ljudkällan och (ii) värdet SPL_{RMS-fäst, VHF} 100 dB tumlare re 1 μ Pa på ett avstånd om 5,7 kilometer från ljudkällan.

Villkor 3, som villkor 4 också hänvisar till, reglerar en begränsning av vilken ljudnivå (tumlares tröskelvärde för beteendepåverkan) som får spridas in till Natura 2000-områdena under perioden den 15 maj–15 augusti, som är särskilt känslig för tumlare.

Villkor 2 och 3 syftar alltså till att säkerställa att de antaganden som ligger till grund för konsekvensbedömningarna också innehålls. Syftet med villkoren med begränsningsvärden är därför att säkerställa att *tumlare inte utsätts* för ljudnivåer som kan vara skadliga eller störande i någon betydande omfattning vid pålning,

samt att kontrollera att den ljudbegränsade utrustningen med dubbla bubbelgardiner (DBBC) och Hydro Sound Damper (se villkor 7) resulterar i modellerad och förutsedd effekt.

Kontrollmätning av ljudet behöver ske på två avstånd för att säkerställa effekten av föreslagen ljuddämpning enligt villkor 2 respektive 7 vid pålning. Endast en mätpunkt kan inte utvisa hur ljud sprider sig (propagerar) på längre avstånd. För en relevant kontroll av värdena och effekten av de ljuddämpande åtgärderna kommer det dels ske en mätning vid 750 meter från ljudets källa, dels en mätning på ett avstånd om 5,7 kilometer från ljudkällan, vilket är det avstånd som modelleringarna visat att ljud som uppgår till tröskelvärdet för beteendepåverkan för tumlare (100 dB) kan sprida sig. Denna systematik är i enlighet med vedertagna metoder internationellt, såsom de danska nationella riktlinjerna.

Länsstyrelsens föreskrivna villkor 4 ger dock intrycket av att myndigheterna har missuppfattat innebörden och syftet med villkor 2 och 3. Regleringen i villkor 4 blir därför märklig och svårtillämpad. Länsstyrelsen har angett att verksamhetsutövaren ska säkerställa att tumlare inte befinner sig inom de angivna avstånden 750 meter respektive 5,7 kilometer från pålningsarbetet. Detta har en helt annan innebörd än att säkerställa att pålningsljudet inte når eller sprids utanför angivna gränsnivåer. Det är inte på något sätt praktiskt möjligt, rimligt eller ur störningssynpunkt nödvändigt att säkerställa att tumlare inte befinner sig inom angivna avstånd från pålningskällan.

Avståndet från pålningsarbeten där tumlare kan utsättas för skadliga ljudnivåer är mycket kort, som mest inom en radie om cirka 50 meter från pålningen. Inom detta område kommer inga tumlare att befinna sig under pålning, eftersom pålningen kommer att föregås av skyddsåtgärder såsom akustiska metoder, mjuk uppstart och ramp-up som motar bort tumlare som befinner sig i närområdet. Dessutom kommer ljuddämpande installationer, såsom DBBC och HSD att användas.

Det är höga och oväntade ljud som ska undvikas för tumlare. Åtgärder med akustisk utrustning, mjukstart och ramp-up syftar till att börja försiktigt och öka ljudnivåerna gradvis så att tumlarna lugnt kan simma bort från området om de blir störda av ljudet. Studier har dessutom konstaterat att tumlare börjar röra sig bort från området redan när det börjar köra båtar i området. Tumlare kommer alltså att ha god tid för sig att i lugn takt avlägsna sig från det område där pålningsljud uppstår och kommer inte att utsättas för höga, plötsliga ljud.

Det föreskrivna villkoret saknar även relevans i förhållande till syftet att förhindra att kommunikationen mellan hona och kalv störs. Genom skyddsåtgärderna undviks att tumlare utsätts för plötsliga ljud som skulle kunna riskera att ko och kalv skräms isär från varandra. Kommunikationen mellan ko och kalv ligger även i ett helt annat frekvensområde än pålningsarbetet och kommer alltså inte att störas av pålningen. Vetenskapliga studier har även visat på en tillvänjning till pålningsljudet hos tumlare. Det finns därför inte heller något motiverat skäl till att aktivt (med ljud och utrustning) tillse att inga tumlare befinner sig inom 5,7 kilometer från ljudets källa. Detta skulle i så fall resultera i en onödigt stor habitatförlust för tumlare för det fall någon beteendepåverkan av pålningen överhuvudtaget inte uppstår inom 750 meter respektive 5,7 kilometer från ljudets källa. Det skulle därmed kunna leda till en större påverkan på tumlare än bolagets föreslagna villkor.

Det är inte heller praktiskt genomförbart att säkerställa att ingen tumlare befinner sig inom ett område om 750 meter och av uppenbara skäl än mindre inom ett så stort område som 5,7 kilometer från ljudkällan. En hydrofon fungerar på en radie om som mest cirka 300 meter. Observatörer på båtar kan se tumlare inom cirka 500 meter om mycket gynnsamma väderförhållanden råder. För att bolaget ska kunna följa upp att inga tumlare förekommer inom 5,7 kilometer skulle det krävas 361 hydrofoner och minst 130 båtar med observatörer till havs för att upptäcka eventuella tumlare. Som förklarats ovan har begränsningsvärdena i villkor 2 inte heller till syfte att mota bort tumlare inom så stora ytor, utan att säkerställa att ljudet inte sprider sig i för höga ljudnivåer. Villkoret är alltså uppenbart orimligt utan någon som helst motsvarande nytta.

Länsstyrelsen har även föreskrivit att villkor 4 om uppföljning av pålningsljud ska gälla under avvecklingsfasen. Detta saknar relevans eftersom någon pålning inte sker under avvecklingsfasen.

Det ska också noteras att Natura 2000-tillståndet för Kattegatt Syd enbart föreskriver motsvarande villkor på avståndet 750 meter, vilket visar på att länsstyrelsen har missförstått syftet med villkor 2 och inte närmare insett vad villkoret de facto innebär för åtgärder. För två (i denna fråga) i princip identiska verksamheter är det knappast motiverat att i ena fallet föreskriva en kontroll inom 750 meter medan det i andra fallet även ska säkerställas att tumlare inte finns inom en radie om 5,7 kilometer. Det resulterar i att bolaget får ett omotiverat mycket strängare villkor när syftet med den dubbla mätningen i stället är att genom en bättre metod säkerställa att ljudpåverkan blir begränsad.

Länsstyrelsen har i villkor 4 andra stycket föreskrivit att en rutin ska fastställas för att omedelbart kunna avbryta arbetet om värdena överskrids samt angett en annan kontroll av villkoret än vad bolaget har föreslagit. Länsstyrelsen har bland annat motiverat ändringen av bolagets förslag med att villkoret inte bör formuleras som ett riktvärde. Bolaget anser dock att bolagets föreslagna formulering av villkor 4 i fråga om kontroll och åtgärder är mer ändamålsenlig och rimlig för den aktuella verksamheten.

Det är inte reglerat i miljöbalken hur begränsningsvärden ska utformas. En utgångspunkt är dock att villkorets konstruktion och innehåll ska vara så konkret och exakt att det dels är tydligt för verksamhetsutövaren vad som krävs, dels är möjligt för tillsynsmyndigheten att objektivt fastställa om en överträdelse har skett.

Förhållandena i det enskilda fallet är avgörande för vilka villkor som ska föreskrivas.

Domstolarna har i ett flertal avgöranden funnit skäl att föreskriva riktvärden vid anläggningsverksamheter som ska pågå under begränsad tid, se bland annat mål nr M 12389-18 där åtta år ansågs utgöra en sådan ”begränsad tid”. Även i nu aktuellt fall rör villkoret pålningsarbeten som kommer att pågå under en mycket begränsad tid, enbart några månader under vindparkens totala installationstid om ett till två år. Som framhållits i MÖD 2019:10 ska även riktvärden innehållas, men eftersom begränsningsvärden är direkt straffsanktionerade kan det ofta behövas en marginal för verksamhetsutövaren när begränsningen bestäms och vid bestämmande av hur de ska mätas. I förevarande fall skulle dock ett högre begränsningsvärde riskera större påverkan på tumlare, än den villkorskonstruktion som bolaget har föreslagit.

Det är inte heller lämpligt att villkoret föreskriver att arbetena omedelbart måste avbrytas vid ett överskridande. Det kan vara förenat med mycket allvarliga säkerhetsrisker och hota en säker arbetsmiljö om en verksamhetsutövare tvingas att omedelbart avbryta ett påbörjat pålningsarbete innan ett fundament har placerats på rätt djup. Det kan också orsaka allvarliga skador för miljön om fundament inte förankrats tillräckligt innan pålningen avbryts, eftersom fundamenten då kan falla med omfattande skador och risker som följd. Bolaget anser därför att villkoret om åtgärder vid överskridande måste tas i beaktande behovet av säkra arbeten. Ett motsvarande krav på omedelbart avbrytande finns inte heller i andra länders vägledning för pålningsarbeten.

Som beskrivits ovan syftar villkor 2 och 3 till att säkerställa en begränsad spridning av pålningsljud. Ett omedelbart avbrytande är inte heller nödvändigt till skydd för tumlare eftersom övriga skyddsåtgärder (mjuk uppstart, ramp-up, DBBC och HSD) skyddar tumlare från att utsättas för plötsliga ljud och ljudnivåer som kan vara skadliga för tumlare. Om ett tillfälligt överskridande skulle ske av ljudnivån 112 dB eller 100 dB innebär detta inte någon risk för skada för tumlare. Ett överskridande innebär därför inte en i sig oacceptabel störning och därmed har ett omedelbart avbrytande inget miljömässigt motiverat syfte, i synnerhet inte när villkoret ålägger verksamhetsutövaren att vidta åtgärder för att undvika fortsatta överskridanden.

Enligt villkor 4 kommer bolaget att genomföra en kontinuerlig Realtidsövervakning av ljudspridningen. Kontrollen kommer att regleras inom ramen för arbetsplanen (villkor 6) och kontrollprogrammet (villkor 15). Kontroll- och dokumentationsfrågor behöver därför inte regleras i villkor 4 utan ett förtydligande föreslås i stället i villkor 6. Det är också lämpligt att tillsynsmyndigheten fattar beslut om planen för åtgärder, eftersom det även är tillsynsmyndigheten som godkänner arbetsplan och kontrollprogram för tillsynen av bland annat ljud från pålning.

Sammantaget ger bolagets föreslagna formulering av villkor 4 tydligare ramar för hur verksamhetsutövaren ska agera till undvikande av fortsatta överskridanden. Det ska också framhållas att bolagets föreslagna villkor 4 är i linje med villkoren i Natura 2000-tillståndet och tillståndet enligt SEZ för vindkraftparken Kriegers Flak samt i Länsstyrelsen Skånes Natura 2000-tillstånd för Skåne Havsvindpark och förslag till SEZ-tillstånd.

Bolaget anser att det är visat att etableringen av vindpark Galene, med nuvarande verksamhetsyta, inte kommer att medföra en påverkan på de utpekade fågelarterna som försvårar bevarandet av arterna i området. Galene ligger dessutom redan på ett betydande avstånd från känsligare bottenarter och grundare områden inom Natura 2000-området. Det saknas därför ett miljömässigt motiverat behov av att föreskriva en ytterligare buffertzona om en kilometer mot det föreslagna Natura 2000-området Lilla Middelgrundens utsjöbankar.

Bolaget motsätter sig ett villkor som föreskriver att det ska säkerställas att tumlare inte finns inom en radie om 750 meter. Som bolaget framfört i överklagandet är det inte motiverat som skydd för tumlare att säkerställa att de inte befinner sig inom 750 meter från pålningsplatsen. Överskridandet av tröskelnivåer som kan orsaka skada på tumlare genom permanent eller tillfällig hörselskada (PTS och TTS) kommer nämligen endast att uppkomma mycket nära pålningsarbeten, som högst cirka 50 meter. Länsstyrelsens påstående att tumlare som befinner sig inom 750 meter från pålningsplatsen kan utsättas för permanenta och tillfälliga

hörselnedsättningar är därför inkorrekt. Kommunikationen mellan mamma och kalv kommer inte heller att störas genom pålningsljud eftersom de kommunicerar på en annan frekvens.

Den föreslagna villkorsregleringen med ett begränsningsvärde vid 750 meter från pålningsplatsen saknar koppling till något tröskelvärde för tumlare. Syftet med en reglering vid 750 meter är att det ska fungera som ett kontrollvärde för att säkerställa att den faktiska ljudspridningen inte blir högre än vad som har modellerats och som intagits i konsekvensbedömningarna. Med andra ord är avståndet 750 meter ingen gräns för när tumlare kan utsättas för TTS, PTS eller beteendepåverkan.

Det är höga och oväntade ljud som ska undvikas för tumlare. Eftersom pålning inleds med akustisk utrustning, mjuk uppstart och ramp-up kommer tumlarna att avlägsna sig från området före pålningsstart, och långt längre bort än 750 meter. Studier har dessutom konstaterat att tumlare börjar röra sig bort från området redan när det förekommer båtar i området. Inga tumlare förväntas därför befinna sig inom en radie om 750 meter från pålningsplatsen och om det mot förmodan skulle göra det utsätts tumlare inte för höga, plötsliga ljud som överskrider tröskelnivåerna för PTS och TTS.

Länsstyrelsens föreslagna villkor innebär däremot en risk för en ytterligare och onödig störning av tumlare, eftersom bolaget skulle behöva använda sig av akustiska skrämelmetoder i större utsträckning för att kunna säkerställa att tumlare inte förekommer inom en 750 meters radie. Detta riskerar snarare att utöka påverkansområdet för tumlare. Länsstyrelsens föreslagna villkor är därför inte lämpligt att föreskriva ur störningshänseende.

Länsstyrelsens förslag på formulering av villkor 4 hänvisar till de nivåer som anges i villkor 2 och 3 under anläggnings- och avvecklingsfaserna. Eftersom villkor 3 reglerar begränsningsvärden vid gränsen för vissa Natura 2000-områden och inte begränsningsvärdet 750 meter från ljudkällan förutsätter bolaget att detta är en

felskrivning och att hänvisningen till villkor 3 rätteligen inte ska inkluderas. Då pålning inte sker under avvecklingsfasen ska hänvisning till avvecklingsfaserna inte heller ingå i villkoret.

Länsstyrelsen anser att pålningen ska avbrytas omedelbart vid överskridande av ljudnivån, vilket bolaget motsätter sig av flera skäl.

För att delvis tillmötesgå länsstyrelsen föreslår bolaget dock ett tillägg till villkoret om att en rutin ska tas fram och tillämpas för att omedelbart kunna avbryta arbetet så snart säkerheten för människors liv och hälsa vid anläggningsarbetena kan garanteras. Rutinen ska tillställas tillsynsmyndigheten innan pålningsarbeten får påbörjas.

Bolagets föreslagna tröskelvärde för beteendepåverkan, 100 dB, är ett konservativt tröskelvärde. De danska riktlinjerna, som baseras på omfattande forskning, anger att tröskelvärdet för beteendepåverkan hos tumlare vid pålningsljud viktat för tumlare (VHF) ligger på 103 dB. Ett antaget tröskelvärde om 100 dB för beteendepåverkan innebär därför en betydande marginal i sig.

Om det – mot förmodan – skulle ske ett undvikandebeteende på grund av ett enstaka överskridande är det i sådant fall fråga om ett mycket kortvarigt undvikandebeteende hos tumlaren inom en viss utökad yta, och endast under den tid (enstaka timmar) det tar för bolaget att förankra fundamentet. Ett sådant högst temporärt utökat påverkansområde för tumlare, som varken medför skada eller störning av betydelse, måste vägas mot de allvarliga säkerhetsriskerna för människors liv och hälsa som ett omedelbart avbrytande av pålningsarbetet medför.

För det tredje utgör avbrott i byggnation betydande ekonomiska konsekvenser för verksamheten. Anläggning av vindkraftverk till havs är förenat med stora kostnader. Ett stillestånd i anläggningsarbetet kan innebära ökade kostnader om 3–5 miljoner kronor per dag. Det är därför angeläget ur ett projektekonomiskt perspektiv och för projektets realisering att onödiga eller omotiverade avbrott i verksamheten undviks

så långt som möjligt. Mot denna bakgrund är det också av vikt att villkoret är skäligt. Bolaget anser att länsstyrelsens föreslagna villkor 4 är alltför strikt och långtgående utan att det motiveras av några miljömässiga skäl.

Motsvarande villkor som bolaget har yrkat har föreskrivits i Natura 2000-tillståndet för vindkraftsparkerna Kriegers flak, Triton och Skåne havsvindpark, utan att det i dessa beslut har ansetts ha karaktären av ett riktvärde. Bolaget anser inte heller att det är fråga om ett riktvärde utan en villkorskonstruktion som är väl anpassad till en så pass komplex, tekniskt svår och varierande verksamhet som pålning i havsbotten innebär. I villkor 2 och 3 anges begränsningsvärden medan villkor 4 avser en hantering av eventuella överskridanden som behöver vara anpassad till verksamhetens art och potentiella skadeverkningar, och som säkerställer att verksamhetsutövaren inte påverkar omgivningen utöver vad som bedömts och prövats inom ramen för tillståndet.

Mätningarna av pålningsljuden tar därför sikte på att verifiera ljudmodelleringarna som konsekvensbedömningarna baseras på, dvs. att pålningsljud inte sprids i större omfattning än vad som antagits i de worst case-scenarion som ligger till grund för ljudmodelleringarna. Några överskridanden av de angivna värdena i villkor 2 och 3 förväntas inte ske. Skulle det dock mot förmodan inträffa ett enstaka överskridande medför det varken TTS eller PTS för tumlare, utan enbart ett tillfälligt större påverkansområde som tumlare undviker att vistas inom. Ett enskilt överskridande av villkor 2 och 3 medför således inte risk för skada eller störning av någon betydelse för tumlare, varken som individ eller för artens bevarandestatus. Att resultaten från faktiska mätningar skulle visa på ett överskridande och detta kopplas direkt till straffrättsliga sanktioner är därför orimligt. Bolaget måste kunna ges möjlighet att vidta ljuddämpande åtgärder enligt ett i villkor tydligt föreskrivet förfarande innan risk för straffansvar inträder.

Bolaget delar inte länsstyrelsens uppfattning att godkännande av åtgärdsplanen enligt villkor 4 inte skulle kunna delegeras till länsstyrelsen. Det får ses som osannolikt att godkännande av planen skulle bli avgörande för projektets

genomförande, eftersom det förutsätter att ett visst antal överskridanden skett och att inga åtgärder kan vidtas som är tillräckligt betryggande för att pålning ska kunna återupptas. Vidare får länsstyrelsens uttalande att deras uppgift att godkänna åtgärdsplanen skulle aktualiseras efter varannan pålning ses som ett högst hypotetiskt scenario. Med hänsyn till de noggranna mätningar och undersökningar som föregår pålningsarbeten får även överskridanden ses som en extraordinär händelse. Det kan också noteras att motsvarande delegation föreskrivs för andra havsbaserade vindparker. Bolaget anser därför att det inte föreligger något hinder mot att föreskriva en delegation till länsstyrelsen att godkänna en åtgärdsplan innan fortsatt pålning.

Villkor 5

Bolaget har i ansökan föreslagit ett villkor som innebär att pålning ska ske i delområde Galene under perioden 1 januari – 31 mars samt att det till skydd för torsk föreskrivs ett villkor som anger att grumlande anläggningsarbeten inte får bidra till att koncentrationen av suspenderade sediment överstiger 100 mg/l på en kilometers avstånd från anläggningsplatsen under perioden 1 januari – 31 maj.

Till grund för dessa föreslagna skyddsåtgärder ligger en omfattande utredning, vetenskapligt underlag och modelleringar av sedimentspridning som visar att anläggning av vindparken kommer att medföra en mycket begränsad påverkan på torsk, under samtliga livsfaser, utan risk för populationer eller påverkan på bevarandestatus på kort eller lång sikt. Den grumling som anläggningsarbetena orsakar kommer att vara kortvarig och utan att generera grumlingskoncentrationer i sådan halt att torskpopulationen skadas, varken under lekperioden januari–mars eller under torskens ägg- och larvfas under våren.

Oaktat ovan kan bolaget acceptera den utökade tidsrestriktionen för pålning och grumling i båda delområdena. Bolaget anser dock att villkor 5 ska justeras så att det är grumlande arbeten vid installation av vindkraftsfundament som omfattas av tidsrestriktioner och inte alla grumlande installationsarbeten (oavsett omfattning)

Bolagets yrkade ändring av villkor 5 gör det således möjligt att installera undervattenskablar inom vindparkområdet under perioden 1 januari – 31 maj. Detta är rimligt med hänsyn till att utläggande av kablar medför en försumbar grumling utan negativa konsekvenser för torsk, torskägg eller torsklarver. Resultaten av den fördjupade utredningen av sedimentspridning visar att kabelnedläggning medför en högst lokal och mycket begränsad sedimentspridning, utan någon risk för påverkan på torsk under något livsstadium.

Mot bakgrund av ovan och innehållet i den fördjupade utredningen saknas det därför miljömässiga skäl att undanta all form av grumlande anläggningsarbeten under perioden januari–maj. En sådan omfattande tidsrestriktion har ingen motsvarande nytta och det skulle vara orimligt betungande för verksamhetsutövaren. Ett villkor som omfattar alla ”grumlande installationsarbeten på havsbotten” är även oprecist och kan skapa osäkerheter avseende vilka arbeten som omfattas och som betraktas som grumlande.

Det ska även vägas in att ett förhinder mot att förlägga kablar under en så lång period som januari till maj allvarligt riskerar att kraftigt försena driftsättningen av vindparken med flera månader. Det stämmer inte, som länsstyrelsen påstår i sitt beslut, att bolaget har möjlighet att påla under lika lång tid av året som Kattegatt Syd eftersom bolaget har en tidsbegränsning för pålning under sommaren som innebär att pålning endast kan ske i ett mycket begränsat område inom vindparken och som förkortar tidsperioden under året då pålning kan ske. För bolaget blir den tillåtna pålningsperioden i praktiken begränsad till månaderna på hösten.

Eftersom kabelförläggningen avslutas efter installation av fundamenten innebär länsstyrelsens villkor ett arbetsstopp om minst fem månader under perioden januari–maj, som lämpligen hade kunnat nyttjas för att anlägga kablar utan någon risk av betydelse för torsk eller annan del av den marina miljön. Med hänsyn till den minimala miljöpåverkan kabelnedläggningen har, jämfört med de oerhört stora kostnader som fördröjningar av anläggningsarbeten och driftsättning är förenade med, får den föreslagna ändringen av villkoret anses vara motiverad och rimlig.

Vad gäller vilka typer av arbeten som ska omfattas av villkoret har länsstyrelsen framfört att även andra typer av grumlande installationsarbeten än installation av vindkraftsfundament bör omfattas med hänsyn till bevarandet av skyddade arter (tumlare) och naturtyper i angränsande Natura 2000-område. Bolaget vill dock understryka att tumlare inte är känsliga för grumling. En begränsning av grumlande installationsarbeten är inte motiverad med hänsyn till tumlare, eftersom den bedömda påverkan på tumlare till följd av grumling är obetydliga med försumbara konsekvenser. Vad gäller naturtyper inom Natura 2000-områdena är det ett så stort avstånd mellan Galene och de naturtyper som skyddas inom Natura 2000-områdena att någon grumling inte sprids in till dessa naturtyper. Bolaget invänder mot länsstyrelsens påstående att det finns andra grumlande arbeten utöver installation av vindkraftsfundament som på ett betydande sätt kan försvåra bevarande av de arter och naturtyper som avses skyddas i de angränsade Natura 2000-områdena.

Bolagets yrkade formulering av villkor 5 föreskriver med nödvändig tydlighet vilka arbeten som är tidsbegränsade samt säkerställer att den verksamhet som orsakar grumling av någon betydelse (dvs. installation av fundament) begränsas. Villkoret möjliggör dock verksamhet som inte orsakar någon grumling av betydelse och utan risk för skada på miljön. Om bolaget förhindras att förlägga internkablar under vårperioden riskerar dessutom en betydligt större miljöpåverkan på grund av att arbeten då behöver utföras under flera säsonger i stället för en. Detta medför också betydande ekonomiska konsekvenser för projektet som inte står i rimlig proportion till skyddet för miljön.

Villkor 11

Den del av villkoret som hänvisar till Kattegatt Syd saknar ett reellt syfte. Delområde Galatea överlappar verksamhetsområdet för Kattegatt Syd och båda projekten kommer inte kunna realiseras. Om tillstånd enligt Natura 2000 och SEZ meddelas vindpark Galatea-Galene utesluter det en etablering av Kattegatt Syd. Det åtagande som bolaget har gjort är att pålning inte ska ske samtidigt i områdena Galatea och Galene.

Det är förvisso en liten sannolikhet att samtidig pålning sker i Galene och Kattegatt Syd, men ett villkor kring att inte påla samtidigt som Vattenfall är svårt att efterleva eftersom bolaget inte kan tvinga en annan verksamhetsutövare att samordna sig. Det kan inte anses rimligt att bolagets uppfyllande av villkoret ska vara beroende av vad en annan verksamhetsutövare gör eller lämnar för information då det ligger utanför bolagets kontroll. Villkor som verksamhetsutövaren saknar faktisk och rättslig möjlighet att efterleva kan inte föreskrivas.

Bolaget anser i stället att en samordning till undvikande av kumulativa effekter behöver ske genom tillsynsmyndighetens medverkande. Planering av anläggningsarbeten av havsbaserade vindparker sker med mycket lång framförhållning. Arbetsplaner, detaljprojektering och upphandling av fartyg och personal sker normal 1,5–2 år innan anläggningsarbeten påbörjas. Länsstyrelsen kan därför långt före anläggningsarbetena få information om den period då pålning planeras. Detta innebär att tillsynsmyndighet i god tid i förväg har möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder, såsom att ställa krav på samordning mellan projekten, om pålning planeras till samma tidsperiod. Genom yrkad villkorsformulering ges länsstyrelsen insyn i planerat arbete och kan, vid behov, följa upp att oacceptabla kumulativa effekter inte uppstår.

Vidare bör regleringen i villkoret om att pålning inte får ske samtidigt som pålning för vindkraftverk Stora Mittelgrund och Röde bank utgå eftersom den planerade vindkraftparken Stora Mittelgrund nu har nekats Natura 2000-tillstånd och tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon (SEZ).

Villkor 15

Länsstyrelsen har i villkor 15 föreskrivit att Naturhistoriska riksmuseet (NRM) ska vara med och samråda vid upprättande av kontrollprogrammet. NRM är dock inte en myndighet som har i uppdrag att bevaka frågor kopplade till aktuell verksamhet. Det ingår inte i Naturhistoriska riksmuseets uppdrag att utöva tillsyn eller att engagera sig i kontrollprogram för miljöfarliga verksamheter, oaktat myndighetens expertkunskap om tumlare. Vidare har övriga samrådsparter möjlighet att vid behov

inhämta synpunkter från Naturhistoriska riksmuseet, även om myndigheten inte specificerats som samrådspart. Samråd med ytterligare en part skulle också vara onödigt betungande för bolaget. Bolaget menar därmed att NRM rätteligen bör strykas och i stället ersättas av Kustbevakningen som utövar tillsyn över den marina miljön i Sveriges ekonomiska zon.

Kontrollprogrammet behöver även samordnas med kontrollprogrammet för tillståndet enligt SEZ, och inte med ett kontrollprogram enligt miljöbalken som länsstyrelsen föreskrivit, eftersom ett tillstånd för vindparken inte kommer att meddelas enligt miljöbalken.

Birdlife Sverige har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut om Natura 2000-tillstånd.

Birdlife Sverige har hänvisat till vad som anförts tidigare och till vad Naturvårdsverket framfört i sitt yttrande under handläggningen av ärendet och till den skiljaktiga meningen i länsstyrelsens beslut. Därutöver har Birdlife Sverige anført bl.a. följande.

Den statliga myndighet som står över länsstyrelsen och som har huvudansvaret för Sveriges implementering av Natura 2000-lagstiftningen är Naturvårdsverket. Myndigheten är mycket tydlig i sin bedömning att förutsättningar för Natura 2000-tillstånd saknas. Naturvårdsverket har goda skäl till sitt avstyrkande. Av EU-domstolens praxis framgår nämligen att ett projekt får godkännas bara om det ur ett vetenskapligt perspektiv inte finns några rimliga tvivel om att verksamheten inte kommer att kunna ha en skadlig inverkan på området. Om det råder osäkerhet om det berörda området kan komma att skadas ska ansökan om tillstånd avslås. Galatea-Galene kan helt uppenbart få en skadlig inverkan på ett flertal Natura 2000-områden. Naturvårdsverket grundar sitt avstyrkande på områdets stora betydelse som livsmiljö för övervintrande och rastande sjöfågelbestånd, det flyttningsstråk för rovfåglar som berör delområdet Galatea och den negativa påverkan som riskerar att uppkomma genom störningar och undanträngningseffekter samt risker för

kollisioner för flera fågelarter. Även oklarheter beträffande delområdet Galateas betydelse för migrerande fladdermöss innebär att förutsättningar för tillstånd saknas. Med tanke på den tydliga vägledning som såväl EU-kommissionen som EU-domstolen på sistone gett när det gäller skydd av Natura 2000-områden kan Sverige svårligen riskera att bryta mot den lagstiftningen. EU-kommissionen har med all önskvärd tydlighet klargjort att Sverige brustit i sin hantering av implementering av Natura 2000-lagstiftningen. Det skulle vara oerhört beklagansvärt för regeringen att få en ny erinran om detta, vilket högst sannolikt lär bli konsekvensen av att uppföra vindkraftparken Galatea-Galene som uppenbart riskerar att påverka de bevarandevärden som legat till grund för utpekande av Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund samt Stora Middelgrund och Röde bank. Bolagets slutsats att verksamhetsområdet inte är ett särskilt viktigt födosöksområde för sjöfåglar är vilseledande. Bolagets slutsats om att sjöfåglar, inklusive tordmule och sillgrissla förekommer brett inom Kattegatt och inte är specifikt lokaliserade till Galatea-Galene håller givetvis inte gentemot Natura 2000-lagstiftningen som säger att det relevanta är huruvida de arter som är utpekade för respektive område påverkas på ett betydande sätt (alltså inte i första hand hur det förhåller sig till närliggande områden). Att exploatera viktiga delar av fågelarters födosöksområden i direkt anslutning till ”deras” Natura 2000-områden innebär en överhängande risk för negativ påverkan på biogeografisk populationsnivå. Exkluderande från sådana födosöksområden leder nämligen högst sannolikt till nedgång i förekomsten av en eller flera aktuella arter, vilket i så fall även klassas som en försämring av naturtypens bevarandetillstånd.

Ett flertal domar från EU-domstolen visar på naturvårdsdirektivens starka juridiska ställning i exploateringsärenden. Näringslivsverksamhet, däribland vindkraftsutbyggnad, får inte bedrivas i Natura 2000-områden om den skyddade miljön skadas ens i mer än mycket ringa omfattning. Som svensk referens kan nämnas mål M 3905-12 vid Nacka tingsrätt, där mark- och miljödomstolen fastslog att tillstånd för en vindkraftspark inte kunde ges på grund av risken för påverkan på alfågeln habitat. Noterbart är att vindkraftparken Galatea-Galene bedöms ha betydligt större påverkan än vad etableringen på Finngrundens skulle ha haft. Vidare

har EU-domstolen slagit fast att art- och habitatdirektivet respektive fågeldirektivet har företräde framför direktiv om främjande av förnybara energikällor (2001/77/EG och 2009/28/EG) i Natura 2000-områden, då domstolen 2011 (i mål C-2/10) gav Italien rätt att förbjuda kommersiell vindkraft i nationalpark/Natura 2000-område.

En studie på tolv häckande sillgrisslor övervakade deras näringssök i tyska vatten och i förhållande till existerande vindkraftsparker. Det visade sig att grisslorna tillbringade procent mindre tid inom vindkraftsparker jämfört med omkringliggande områden, hela 75 procent när vindkraftverken roterade. Detta påvisar omfattande habitatsförluster med stor sannolikhet för negativ påverkan på häckningsframgång för sillgrisslor, vilket onekligen strider mot artskyddsförordningen.

I miljökonsekvensbeskrivningen läggs stor vikt vid att Galatea-Galene inte utgör något viktigt födosöksområde för alkor, utifrån att antalen som registrerats under genomförda inventeringar varit relativt låga. Det måste därvid framhållas att samma argumentation för vindkraftsparken Kattegatt Syd till betydande del omkullkastades av en kompletterande inventering som genomfördes vintern 2021/2022, då avsevärt många fler alkor än vid tidigare inventeringstillfällen födosökte i området. Därmed understryks inte bara vikten av att inventeringar genomförs i tillräcklig omfattning för att med säkerhet representera aktuell förekomst, utan också att Galatea-Galene är av betydelse för de utpekade bevarandevärdena tretåig mås, sillgrissla och tordmule.

Utförda beräkningar visar att vindkraftsparken Galatea-Galene kan komma att tränga undan åtskilliga tusen tretåriga måsar och alkor från sina födosöksområden mer eller mindre permanent. Det är långt ifrån så enkelt som att berörda alkor letar upp andra områden inom sitt habitat i Kattegatt för födosök, bl.a. eftersom undanträngningen kan leda till en konkurrenssituation som påverkar populationen. Denna påverkan innebär sannolikt att totalt färre tretåiga måsar, sillgrisslor och tordmular kommer att nyttja aktuella Natura 2000-områden och resultatet blir att de naturvärden som tillskrivs Natura 2000-områdena minskar, vilket innebär en konsekvens som Natura 2000-direktivet förbjuder.

De undersökningar som genomförts vid Galatea-Galene och närliggande planerade vindkraftsparker visar entydigt på att det periodvis finns för respektive population betydande antal av tretåig mås, sillgrissla och tordmule som födosöker inom Natura 2000-områdena Stora Middelgrund och Röde bank, Lilla Middelgrund samt Fladen. Det åligger Sverige att se till att den ekologiska funktionaliteten för dessa arter bibehålls. Anläggning av vindkraftsparken Galatea-Galene innebär en påtaglig risk för att den ekologiska funktionaliteten bryts, vilket alltså strider mot gällande lagstiftning och rättspraxis. Natura 2000-lagstiftningen är mycket tydlig i att även en negativ påverkan som sker utanför aktuella Natura 2000-områden saknar möjlighet att ges tillstånd, vilket bekräftas i ett flertal domar från EU-domstolen.

Bedömning av kumulativa effekter är ett erkänt svårt kapitel, som i detta fall blir extremt viktigt, då ett flertal vindkraftsparker finns eller planeras i Kattegatt. De avgränsningar och bedömningar som bolaget gjort visar på de svårigheter, men än tydligare på att begreppet kumulativa effekter används och utreds felaktigt. Det är uppenbarligen så att varje enskilt bolag anser att ansvaret stannar vid att bedöma påverkan enbart från vindkraft och enbart i närområdet. Den korrekta bedömningen av kumulativa effekter – även utifrån en juridisk tolkning av naturvårdsdirektiven – måste emellertid vara att påverkan från aktuell vindkraftspark läggs ovanpå den påverkan som redan utgör belastning för de naturvärden som ska skyddas.

Det innebär exempelvis att betydelsen av de tusentals alkor som riskerar att trängas undan från födosök inom området Galatea-Galene ska adderas till belastning från andra vindkraftsparker i Västerhavet (och delar av Nordsjön som utgör de aktuella populationernas övervintringsområde) och den negativa påverkan som exempelvis fiske, båttrafik och oljeutsläpp har på samma population. Föga förvånande saknas sådan analys helt och hållet i ansökan/miljökonsekvensbeskrivningen.

I sammanhanget bör påpekas att EU-domstolen i de förenade målen C-473/19 och 474/19 Skydda Skogen tydliggjorde att en enskild åtgärd eller exploatering kan behöva förbjudas även om konsekvensen av den inte nödvändigtvis påverkar

bevarandestatusen hos aktuell population. Antalet alkor som beräknas att trängas undan från Galatea-Galene innebär en otillåten påverkan, inte minst sammantaget med hur många som drabbas av undanträngning inom hela populationens övervintringsområde. För att tillstånd ska kunna meddelas får det, enligt EU-domstolens praxis, inte finnas några rimliga vetenskapliga tvivel om att verksamheten kan komma att ha en skadlig inverkan på området. Om det råder osäkerhet ska ansökan om tillstånd avslås (EU-domstolens dom i mål nr C 127/02 Waddenzee p. 52-61).

Även om vindkraftsbolag generellt avsäger sig ansvaret för att göra verkligt kumulativa bedömningar av påverkan (enligt ovan) så åligger det beslutande myndigheter och domstolar att utifrån faktabaserad kunskap bedöma om den kontinuerliga ekologiska funktionaliteten bibehålls för aktuella arter även med den tillkomna (och kumulativa) påverkan som en vindkraftspark medför.

Vindkraftsbranschen och regeringen måste skyndsamt tillse att sådana verkligt kumulativa analyser genomförs inför (och under) den planerade utbyggnaden av vindkraft i Östersjön och Västerhavet. När det gäller vissa arter och specifika naturvårdsområden kommer vindkraftsetablering sannolikt att vara droppen, som får bägaren att rinna över, med innebörd att ekologisk funktionalitet bryts för arter eller naturtyper. I sådana fall är vindkraftsetablering förbjuden.

I det utlåtande från JP Fågelvind som getts in kan noteras att bedömningen går stick i stäv med de vetenskapliga studier som påvisat kraftiga undvikandebeteenden hos sillgrisslor och kan således helt bortses från.

De ökade riskerna för utsläpp av olja och andra föroreningar måste tas med i bedömningen om förväntad påverkan på Natura 2000.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd har yrkat, såsom föreningen slutligt bestämt sin talan, att mark- och miljödomstolen ska i första hand, med upphävande av länsstyrelsens beslut, avslå begäran om Natura 2000-tillstånd, och i andra hand

skärpa villkoren för tillståndet på sätt som närmare framgår av föreningens överklagande och kompletteringar.

Föreningen har anfört bl.a. följande. Det var fel att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen. Det finns inte tillräckligt underlag för att bevilja tillståndet, dvs. miljökonsekvensbeskrivningen är varken komplett eller korrekt utförd. Risken för olyckor och hanteringen av sådana har inte hanterats inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen. Avvecklingsskedet har endast beskrivits marginellt. Inte heller har koldioxidbalansen beskrivits; genom att påla och muddra punkteras havsbotten, med följd att koldioxid läcker ut. Det har inte redovisats hur koldioxidläckaget kommer att påverka närliggande Natura 2000-område och det har inte heller redogjorts för hur klimatet i närområdet kommer att påverkas.

Undersökningar har visat att vindkraftverk till havs kommer att förändra nederbördsförhållandena på land, med torrare klimat och förhöjd temperatur även på långa avstånd. Någon alternativ placering av verken har inte redovisats, utan endast alternativ inom det sökta området.

Miljökonsekvensbeskrivningen är tvetydig och säger emot sig själv. Dels säger miljökonsekvensbeskrivningen att den sökta verksamheten påverkar Natura 2000-områdena på ett betydande sätt, dels att verksamheten, även med beaktande av kumulativa effekter, inte riskerar att skada någon livsmiljö eller störa någon art. Det ifrågasätts huruvida man verkligen måste bygga så nära känsliga områden.

De som upprättat konsultutlåtandena är partiska eftersom det inte är möjligt att få jobb inom vindkraftsbranschen om man inte är positivt inställd till vindkraft. Även Niras undersökning ifrågasätts med hänsyn till att det är samma person som både arbetat fram och godkänt rapporten.

Det som föreningen saknar i rapporten är hur fågellivet påverkas av de ljudegenskaper som vindkraftverken ger ifrån sig.

Länsstyrelsen har i det överklagade beslutet inte tagit tillräcklig hänsyn till hela näringskedjan som de arter som man för ett särskilt resonemang kring ingår i. Det är inte bara tumlare och större varelser som ska beaktas. Om det blir ett tapp i någon del av näringskedjan skapas dåliga förutsättningar för de större arterna. Det förs inte heller resonemang kring de flyttfåglar som rör sig i området utan beslutet begränsar sig till de stationära fåglarna.

Speciellt måste fiskerinäringens konsekvenser beaktas. Det har framförts stora protester från den näring som nu ser sin framtid slagen i spillror. Det är orimligt att ge tillstånd till en näring som kommer att slå ut en sedan tidigare etablerad fiskerinäring. Att notera är att svensk livsmedelsindustri bara kan försörja landet till cirka 50 procent, medan Sverige har en överproduktion på el om cirka 20 procent. Det måste ställas krav på ekonomisk långsiktighet i alla vindkraftsprojekt, speciellt när det gäller någonting så viktigt som energiförsörjningen. Domstolen borde efterfråga en ekonomisk kalkyl som gör det sannolikt att göra en bedömning.

Det har i det överklagade beslutet inte förts något resonemang kring proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen har rent generellt inte heller ifrågasatt sökandens påståenden i miljökonsekvensbeskrivningen.

Så höga verk som sökanden vill uppföra finns inte tillgängliga i dag. Det bör inte vara möjligt att söka tillstånd för verk som inte existerar; detta medför också att alla beräkningar och försiktighetsmått i miljökonsekvensbeskrivningen är tveksamma.

Länsstyrelsen har i sitt beslut inte tagit hänsyn till alla arter och naturtyper. Bedömningen och beslutsunderlaget är därför inte komplett. Enligt Naturvårdsverkets vägledning ska alla effekter beskrivas sakligt och får inte förminskas, dvs. utifrån ett worst case-scenario. Detta innebär att sökanden måste redovisa alla negativa rapporter som finns gällande havsbaserad elproduktion från en vindkraftsanläggning. Ingen sådan rapport har visats eller finns med i referenslistan.

Länsstyrelsens skiljaktiga mening bör beaktas.

Det saknas villkor om avvecklingsskedet. Tillståndet bör förenas med ett villkor om att alla de som lever i närområdet, dvs. alla de som lever i, på eller ovan havet inte ska behöva utstå mer än 35 dB dygnet runt och vid alla meteorologiska förhållanden. En opartisk expert, en representant för föreningen Rädda Hallandskusten samt fiskerinäringen ska vara med och upprätta kontrollprogrammet, inte bara myndigheter.

Såsom Föreningen Svenskt Landskapsskydds skrivelser får förstås bör skärpta villkor även införas enligt följande. Det finns otydligheter i villkoren gällande mått och skyddsavstånd. Alla mått ska mätas från verkens rotorspets och osäkerhet i beräkningarna ska läggas till i alla måttangivelser. Om det visar sig att någon art minskar i antal ska den sökta verksamheten upphöra. Stora ansträngningar för att hålla koll på arternas bestånd ska vidtas om verksamheten blir verklighet. Alla kostnader ska betalas av verksamhetsutövaren. Opartisk konsult ska anlitas. Varje inkomstbortfall i fiskenäringen ska betalas av verksamhetsutövaren. Likaså de extra kostnader som sjöfarten åsamkas om de behöver längre väg och/eller utrustning för att undvika kollisioner med verken. Den ljudutbredning som kommer av verksamheten ska innefatta alla i området tänkbara ljudkällor, inte bara vindkraftverken. En precisering måste göras angående grumling. Kan en viss grumling tillåtas? I så fall hur mycket? Rotorbladen ska stå stilla då dessa i idlat läge ändå kan röra sig i mellan 50–100 km/h. Samverkan ska ske mellan verksamhetsutövaren och fiskerinäringen. Med tanke på det uppror som finns hos yrkesfiskarna borde länsstyrelsen föreslagit mer konkreta åtgärder. Verksamhetsutövaren ska betala arrende för den plats där verken står.

Länsstyrelsen har i yttrande över bolagets överklagande lämnat nedan redovisade inställning till bolagets yrkanden om villkorsändring. I en skiljaktig mening har vissa representanter för länsstyrelsen tillstyrkt Birdlife Sveriges yrkande om upphävande av tillståndet.

Länsstyrelsen medger att villkor 3 ändras på så sätt att ”med frekvens under 200 kHz” läggs till förutsatt att Havs- och vattenmyndigheten medger ändringen. Länsstyrelsen motsätter sig den yrkade ändringen av villkoret i övrigt.

Länsstyrelsen medger att avståndet 5,7 kilometer stryks ur villkor 4 och att första meningen i villkoret får följande lydelse: ”Verksamhetsutövaren ska säkerställa att tumlare inte finns inom en radie av 750 meter från bullrande aktiviteter som ger upphov till ljudnivåer över de nivåer som anges i villkor 2 och 3 under hela anläggnings- och avvecklingsfaserna”.

Länsstyrelsen motsätter sig den yrkade ändringen av villkor 5. Villkoret bör istället ges samma lydelse som i mark- och miljödomstolens dom avseende Kattegatt Syd, dvs. ges följande lydelse. ”Gruvlände installationsarbeten på havsbotten samt pålning får inte utföras under perioden 1 januari–31 maj. Därutöver får pålning inte utföras under perioden 1 juni – 31 juli”.

Länsstyrelsen medger den yrkade ändringen avseende villkor 6. Länsstyrelsen motsätter sig ändring av villkor 11 och 15.

Villkor 3

Länsstyrelsen vill förtydliga att villkor 3 delvis överensstämmer med bolagets villkorsförslag 6 i ansökan, med tillägg enligt Havs- och vattenmyndighetens yrkande om tillägget ”eller geofysiska undersökningar”. Länsstyrelsen vidhåller att det är tydligare om de tre Natura 2000-områdena som ingår i prövningen räknas upp i villkoret, samt att villkoret även gäller hela Natura 2000-området Lilla Middelgrund i fall detta Natura 2000-område utvidgas.

Villkor 4

Villkoret har i stora delar samma innebörd som villkor 2 i det överklagade Natura 2000-tillståndet för vindpark Kattegatt Syd efter mark- och miljödomstolens prövning, med reservation för att mark- och miljödomstolens dom har överklagats och inte vunnit laga kraft ännu. Efter mark- och miljödomstolens prövning har

villkoret följande formulering: ”Undervattensljud vid pålning får inte överstiga värdet enkel puls (125 ms) SEL 108,7 dB VHF re $1 \mu\text{Pa}^2\text{s}$ på ett avstånd om 750 meter från ljudkällan. Verksamhetsutövaren ska säkerställa att tumlare inte finns inom ett område där bullernivåer överskridande SEL² 140 dB re. $1 \mu\text{Pa}^2\text{s}$ kan uppkomma. (TTS för tumlare) till följd av ansökt verksamhet under hela anläggnings- drifts- och avvecklingsfaserna. Verksamhetens alstrande av undervattensbuller (under anläggnings- drifts- och avvecklingsfaserna) ska kontrolleras och dokumenteras och en rutin ska fastställas för att omedelbart kunna avbryta arbetet om värdena enligt villkor 2 riskerar att överskridas.

Verksamhetsutövaren ska ha kontinuerlig realtidsövervakning av undervattensbuller under anläggnings- och avvecklingsarbetena. Kontrollen ska även innehålla dokumentation kring säkerställande av att tumlare inte finns inom det område som, enligt villkorets andra stycke ovan, ska utrymmas”.

Enligt länsstyrelsens mening är det en nödvändig förutsättning för verksamhetens tillåtlighet att pålningen avbryts direkt om den medför att föreskrivna bullervärden överskrids. Annars kan en oacceptabel störning för tumlare uppstå.

Länsstyrelsen anser att den formulering av villkor 4 som bolaget yrkar innebär att villkoret liknar ett riktvärde. Om värdet överskrids vid efterföljande pålning eller vid två av fem efterföljande pålningar ska pålningsarbetet stoppas och en plan upprättas för att undvika fortsatta överskridanden. Planen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten för godkännande innan pålningsarbete får fortsätta.

Bolagets yrkade formulering innebär också att det läggs ett stort ansvar på tillsynsmyndigheten att godkänna en ny plan, i värsta fall efter varannan pålning. Om tillsynsmyndigheten inte kan godkänna den inlämnade planen, innebär det att bolaget inte kan fortsätta att bygga vindkraftparken. Enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken kan endast villkor av mindre betydelse delegeras till tillsynsmyndigheten. Villkoret bör därför inte utformas på det sätt som bolaget föreslår, eftersom ett beslut om anläggningsarbetena enligt tillståndet får fortsätta eller ej inte är av mindre betydelse.

Bolaget har ifrågasatt kravet på att säkerställa att tumlare inte finns inom en radie av 750 meter från bullrande aktiviteter, som medför att föreskrivna bullernivåer överskrids. Länsstyrelsen vidhåller sitt krav avseende avståndet 750 meter, vilket inte bara avser att skydda tumlare mot permanenta och tillfälliga hörselnedsättningar. Skyddsavståndet avser även att förhindra att tumlare skräms eller att kommunikationen mellan hona och kalv störs. Om marina observatörer eller akustisk övervakning används, torde det också få ske på olika platser vid och inom 750-metersradien och inte där arbetena utförs.

Det bör även tilläggas att begränsningsvärde för buller måste förenas med krav på hur efterlevnaden av bullerkraven ska kontrolleras. Bolaget vill stryka de delar av villkoret som rör sådan kontroll, men utan att presentera något motförslag.

Villkor 5

Villkoret har samma lydelse som villkor 4 i det överklagade Natura 2000-tillståndet för vindpark Kattegatt Syd efter länsstyrelsens beslut. Efter mark- och miljödomstolens prövning har villkor 4 för Kattegatt Syd ändrats med reservation för att mark- och miljödomstolens dom har överklagats och inte vunnit laga kraft ännu.

Det finns en hel del grumlande verksamhet utöver installation av vindkraftsfundament och pålning, som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av de arter (tumlare) och de naturtyper (sandbankar och rev) som avses att skyddas i de angränsande Natura 2000-områdena.

Villkor 11

Länsstyrelsen anser att villkor 11 är mycket viktigt för att skydda tumlare och fisk från otillåten påverkan av undervattensbuller. Det finns en risk för oacceptabel störning om både Kattegatt Syd och Galene kommer till stånd och pålning genomförs samtidigt inom dessa vindkraftsparker.

Länsstyrelsen håller inte med bolaget om att den del av villkoret som hänvisar till Kattegatt Syd saknar ett reellt syfte. Regeringen har meddelat tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon för både Kattegatt Syd och delområde Galene inom vindparken Galatea-Galene. Det innebär att det kan förekomma pålning både inom området Kattegatt Syd och inom delområdet Galene samtidigt. Även om både Kattegatt Syd och Galene klarar sina egna villkor om undervattensbuller kan den kumulativa störningen bli för stor för tumlare och fiskar om det inte finns ett villkor som reglerar att pålning inte får ske samtidigt för dessa parker.

Bolagets yrkande avseende villkor 11 torde ha blivit inaktuellt sedan regeringen avslagit bolagets ansökan enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon vad gäller Galatea.

Villkor 15

Länsstyrelsen vidhåller att samråd ska ske med Naturhistoriska Riksmuseet, enligt villkoret. Naturhistoriska riksmuseet har expertkunskaper om tumlare. Villkoret överensstämmer med villkoret om kontrollprogram i det Natura 2000-tillstånd som meddelats för vindpark Kattegatt Syd, med reservation för att det tillståndet inte vunnit laga kraft ännu. Länsstyrelsen har ingenting att invända mot att även Kustbevakningen läggs till i villkoret och deltar i samråd vid upprättande av kontrollprogrammet. Länsstyrelsen anser att det saknas skäl att samordna kontrollprogrammet för Natura 2000-tillståndet med regeringens beslut om tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon (SEZ). SEZ-tillståndet innehåller inte villkor om pålning, undervattensbuller och grumling såsom det överklagade Natura 2000-tillståndet.

YTTRANDEN FRÅN REMISSINSTANSER

Havs- och vattenmyndigheten, har i yttrande över bolagets överklagande anfört bl.a. följande. Havs- och vattenmyndigheten har ingen erinran mot att formuleringen ”med frekvens under 200 kHz”, som syftar till att specificera den typ av utrustning som kan vara hörbar för tumlare, läggs till i villkor 3 i enlighet med

bolagets yrkande. Myndigheten har i övrigt instämt med det som framförts av länsstyrelsen angående villkor 4, 5 och 6.

Naturvårdsverket har förelagts att yttra sig i målet, men har inte hörts av.

SMHI har förelagts att yttra sig i målet och har anfört bl.a. följande. I samband med Havs- och vattenmyndighetens arbete med att ta fram förslag till ändrade havsplaner, har SMHI fått i uppdrag att modellera de hydrografiska effekterna av planerad havsbaserad vindkraft. Uppdraget rör sig om påverkan från fundamenten i vattnet, dvs. uppbromsning och uppblandning, samt effekterna i vattnet av minskad vind bakom vindkraftsparkerna.

SMHI:s uppdrag ska ingå som en del av den slutliga konsekvensbedömningen av de nya havsplanerna, och kommer att presenteras i juni 2024. I uppdraget från Havs- och vattenmyndighetens ingår inte specifika effekter av enskilda vindkraftsparker, utan det blir typscenarier baserade på de områden som utpekats som lämpade för vindkraft i framtiden. Myndigheten kan därför i nuläget inte yttra sig om storleken på hydrografiska effekter av specifika vindkraftsparker, inklusive vindkraftsparken Galene.

Preliminära resultat över den kumulativa effekten av existerande vindkraftsparker i Kattegatt, Öresund och Bälten samt Arkonabassängen har presenterats i en rapport inför utarbetande av samrådsunderlaget till de nya havsplanerna. Resultaten är preliminära, dels för att de enbart täcker existerande vindkraft, dels för att den modell som använts har en relativt grov upplösning, och slutligen för att den enda effekt som ingår är minskad vind bakom vindkraftsparken. Effekten från fundamenten är alltså inte medräknad i ovanstående resultat.

De preliminära resultaten visar dock att den redan existerande havsbaserade vindkraftens påverkan på vindfältet orsakar förändringar i salthalt och temperatur i Östersjöns mynningsområde, vilket synes ge större respektive mindre salthalter i olika områden. De lokala förändringarna kan ses som små jämfört med naturlig

variabilitet, med kumulativa effekter från andra vindkraftsparker gör att förändringarna ackumuleras.

Det är också tydligt att effekterna påverkar ett område större än de lokala vindkraftsparkernas yttre gräns. T.ex. påverkar vindkraftsparken vid Anholt salthalterna vid ytan och botten i stora delar av Kattegatt. Det återstår att se hur stor den totala effekten av en storskalig vindkraftsutbyggnad blir, samt om detta kan ha en signifikant påverkan på t.ex. syrebrist, algbloomningar och ekosystem i haven runt Sverige.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV FRAMFÖRDA SYNPUNKTER UTÖVER VAD SOM REDOVISATS OVAN

Flera av de grunder som Föreningens Svenskt Landskapsskydd framfört till stöd för yrkandena hänför sig inte till Natura 2000-prövningen utan till den generella miljötillståndsprövningen enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon. Detta gäller bland annat CO₂-balans ur ett livscykelperspektiv, klimat, flyttfåglar och påverkan på närboende avseende luftburet ljud. Detta bemöts därför inte inom ramen för ifrågasättande Natura 2000-prövning.

När det gäller Föreningen Svenskt Landskapsskydds synpunkter avseende påverkan på Natura 2000-områdena har Föreningen Svenskt Landskapsskydd bland annat framfört att länsstyrelsens bedömning gällande skyddet av Natura 2000-områdena är felaktig, att miljökonsekvensbeskrivningen inte är komplett eller korrekt utförd samt ifrågasätter även att bolaget har utgått från ett worst case-scenario. Det är svårt att uppfatta vad Föreningen Svenskt Landskapsskydd har ansett varit felaktigt i länsstyrelsens beslut men vill framhålla att Natura 2000-tillståndet har meddelats på ett mycket omfattande underlag och utredningar och worst case-scenarion avseende verksamhetens påverkan på berörda Natura 2000-områden med dess utpekade arter och livsmiljöer. Bolaget hänvisar vad avser Föreningen Svenskt Landskapsskydd överklagande till tidigare ingivna handlingar i målet.

Föreningen BirdLife har inte presenterat några skäl som ger stöd för ett upphävande av meddelat Natura 2000-tillstånd. Bolaget anser att länsstyrelsen har gjort en korrekt bedömning avseende vindparkens påverkan på fåglar. Därutöver vill bolaget understryka att det nu är för prövning enbart är det mycket mindre området Galene (jämfört med när bolaget även ansökt om tillstånd för delområde Galatea) med enbart 21 vindkraftverk jämfört med de ursprungligt ansökta 101 vindkraftverken.

Till bemötande av vad BirdLife anför hänvisar bolaget till tidigare ingivet underlag för prövningen.

BirdLife hävdar att etablering av vindkraftverk i viktiga delar av fågelarters födosöksområden i direkt anslutning till Natura 2000-områdena skulle innebära ”en överhängande risk för negativ påverkan på biogeografisk populationsnivå, samt att detta skulle leda till en nedgång i förekomsten av en eller flera aktuella arter och försämra naturtypens bevarandetillstånd.

Bolaget anser att detta är felaktiga påståenden som varken stöds av ett vetenskapligt underlag eller hur förutsättningarna faktiskt ser ut i området för fåglarnas födosöksområden och populationer.

Arterna tordmule, sillgrissla och tretåig mås är enbart utpekade arter för Natura 2000-området Lilla Middelgrund men har även bedömts för Natura 2000-områdena Fladen samt Stora Middelgrund och Röde bank. Av bevarandeplanen för Lilla Middelgrund följer att bevarandemålet för fågelarterna tordmule, sillgrissla och tretåig mås är att lämpliga strukturer och ostördhet ska finnas inom området i tillräcklig omfattning för att arten ska kunna utnyttja området som födoresurs.

Påverkan på de utpekade naturtypernas typiska arter såsom storlom, smålom, ejder och alfågel har också utretts inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen.

Genomförda inventeringar och utredningar visar på att verksamhetsområdet inte är ett födosöksområde av betydelse för sjöfåglar, såsom bland annat tordmule och

sillgrissla. Sjöfåglar förekommer brett inom Kattegatt och är inte specifikt lokaliserade till Galene. Att alkorna rör sig över stora områden innebär att de inte är koncentrerade till utsjöbankar eller specifika områden. Eftersom fågelarterna utnyttjar mycket stora delar av Kattegatt för födosök är de inte känsliga för undanträngning. Vad gäller tretåig mås har det i studier inte observerats någon undanträngningseffekt av betydelse. Galene kommer därmed enbart att påverka fåglar i en mycket liten del av det totala övervintringsområdet i Kattegatt.

Vad gäller alkor har tidigare studier visat att cirka 30 procent av förekommande fåglar kan påverkas av undanträngning, men inom ett område om enbart cirka 500 meter från en vindpark. Detta innebär att 70 procent av alkorna stannar kvar i vindparken och kan till vara på den föda som finns där. Fåglarna har därför generellt en liten känslighet för etablering av vindkraftverk. I ett worst-case scenario kan undanträngningseffekter noteras upp till en kilometer kring en vindkraftpark. Med hänsyn till det buffertavstånd om en kilometer som föreligger mellan vindpark Galene och kringliggande Natura 2000-områden bedöms ingen undanträngningseffekt ske i förhållande till Natura 2000-områdena.

Av stor betydelse för undanträngningseffekten är också avstånden mellan vindkraftverken. Tätheten inom Galene är mycket låg, som högst 0,56 verk/kvadratkilometer, vilket kan jämföras med de vindparker där undanträngningseffekter av alkor tidigare har studerats och där tätheten varit 1,5–3,6 verk/kvadratkilometer, dvs. parker som medför en betydligt större risk för undanträngning än Galene. Därutöver kommer frigången under rotorbladen att vara minst 30 meter, vilket är cirka 10 meter högre än det normala. Den låga tätheten och frigången innebär en än mindre risk för undanträngning av alkor och andra fågelarter.

Påverkan genom undanträngning skulle beröra mindre än en procent av populationerna av sillgrissla och tordmule i området, och mindre än 0,01 procent av de uppskattade populationerna av dessa arter i Natura 2000-området Lilla

Middelgrund. Natura 2000-områdena kommer att vara ostörda från vindkraftsetablering och arterna kommer att kunna utnyttja området som födoresurs.

Sammantaget kommer alkor fortsatt att kunna födosöka inom vindparken och undanträngningseffekten blir därför mycket liten. Risken för undanträngning bedöms inte heller medföra någon påtaglig effekt på närliggande Natura 2000-områden eller dess utpekade fågelarter, med hänsyn till bland annat buffertavståndet om en kilometer. Bolaget vill också understryka att de utpekade fågelarterna inte heller blir föremål för en undanträngningsrisk överstigande en procent-kriteriet för de biogeografiska populationerna. Det föreligger således inte någon risk för störning genom undanträngningseffekter som på ett betydande sätt försvårar bevarandet av alkor och tretåig mås eller de för områdena typiska fågelarterna som innebär att Natura 2000-områdenas bevarandemål inte kan uppfyllas.

BirdLife hävdar att vindparken kommer att medföra fragmentering av fåglarnas livsmiljö till den grad att det på ett betydande sätt kan försvåra arternas bevarande i Natura 2000-områdena.

Bolaget anser att detta är ett felaktigt påstående. Bolaget har, utifrån omfattande studier och underlag, bedömt det osannolikt att en vindpark inom de två delområdena Galatea och Galene skulle fungera som en barriär och leda till fragmentering. Sett till att vindparken nu enbart består av delområde Galene har risken för fragmentering minskat ytterligare och den kumulativa effekten tillsammans med vindkraftsparken Kattegatt Syd (som alltså motsvarar Galateas område) medför samma bedömda effekt som tidigare.

De utpekade fågelarterna har inte heller sin huvudsakliga rörelse i nordsydlig riktning. Utförda observationer av den övergripande utbredningen av fåglar i Kattegatt har visat att fåglarna flyger till Kattegatt från häckningsplatserna runt Nordsjön eller längre bort under hösten. Fåglarna börjar i de västra delarna av Kattegatt och flyttar sedan österut. Om fåglarna mot förmodan skulle flyga mellan Natura 2000-områdena och passerar Galene skulle det innebära en försumbar

förlängning av flygsträckan att flyga vid sidan om vindparken. Med de stora avstånden om minst en kilometer mellan vindkraftverken förväntas alkor dessutom flyga genom vindparken vid förflyttning mellan Natura 2000-områdena.

För att konnektiviteten ska hindras förutsätts även att Natura 2000-områdena är viktigare för fågel än vad de omkringliggande områdena är och att det bara finns en begränsad framkomlighet mellan dessa. Genomförda inventeringar visar att Natura 2000-områdena inte har en högre koncentration av alkor. Natura 2000-områdena är därför inte särskilt viktiga områden emellan vilka alkorna rör sig. Alkorna är således inte knutna till särskilt viktiga områden emellan vilka alkorna rör sig. Alkorna är således inte knutna till särskilda områden utan rör sig inom större område under sitt födosökande. Vindparken försämrar därmed inte konnektiviteten mellan Natura 2000-områdena och leder inte till någon påverkan av bevarandet av fåglar i området.

BirdLife anför att det finns risk för kollisioner för flera fågelarter, vilket på ett betydande sätt kan försvåra arternas bevarande i Natura 2000-områdena.

Bolaget har låtit utföra mycket konservativa bedömningar vad gäller kollisionsrisker för fåglar i området. Bedömningarna visar att de uppskattade kollisionsfrekvenserna långt understiger tröskelvärdet för liten påverkan och att vindparken som mest kan leda till en risk för kollisioner uppgående till som mest 0,05 individ av sillgrissla och tordmule per år respektive 0,02 individ av tretåig mås per år. Detta innebär att någon påverkan inte sker på dessa fågelarters populationer. Kollisionsrisken bedöms försumbar för både utpekade och typiska arter samt utan påverkan på fåglarnas bevarandestatus.

Vad gäller kumulativa effekter har bolaget i miljökonsekvensbeskrivningen redogjort för bedömda effekter på fåglar utifrån en planerad etablering av den ursprungligt ansökta vindparken Galatea-Galene tillsammans med andra befintliga och planerade parker i Kattegatt.

De bedömningar som gjorts gemensamt för Galatea-Galene gör sig gällande även i förhållande till den planerade vindkraftparken Kattegatt Syd, eftersom Kattegatt Syd har erhållit tillstånd till ett område som motsvarar Galatea. En skillnad från de kumulativa bedömningar som gjorts i miljökonsekvensbeskrivningen är att området för Kattegatt Syd nu är mindre än det först sökta området samt att större skyddsavstånd hålls till Lilla Middelgrund. Vidare har vindkraftparken Stora Middelgrund nekats Natura 2000-tillstånd och bedöms inte bli etablerad.

I förhållande till Kattegatt Syd är det således samma effekter för fågel som bedömts för Galene och Galatea. Påverkan från Kattegatt Syd har i Natura 2000-hänseende ansetts acceptabel genom meddelat tillstånd för den vindkraftparken. Galene är en mindre vindpark med proportionellt betydligt mindre påverkan, såväl i sig som i kumulativt hänseende. De utpekade fågelarterna kommer fortsatt att ha mycket stora ytor att röra sig på i Kattegatt utanför vindparkerna. Området för Galene är således inte ett viktigt område för sjöfåglar och vindparken medför inte några kumulativa undanträngningseffekter, risker för barriäreffekter eller kollisionsrisker av någon betydelse. Sammantaget bedöms vindparken i ett kumulativt hänseende medföra försumbara effekter för de berörda fågelarterna och utan påverkan på Natura 2000-områdenas integritet och fågelarternas bevarandestatus.

Av det ovan anförda framgår att det inte kommer att uppstå någon påverkan av betydelse på Natura 2000-områdets utpekade och typiska fågelarter till följd av etableringen av vindparken Galene. Det bedöms osannolikt att vindparken skulle leda till fragmentering, kollisionsriskerna bedöms som försumbara och effekterna genom undanträngning som mycket små. Slutsatserna vilar på ett omfattande, vetenskapligt grundat underlag och inventeringsdata som säkerställer de expertbedömningar som har gjorts. Det uppstår därför inte någon störning på de utpekade arterna och de typiska fågelarterna för naturmiljöerna inom Natura 2000-områdena som skulle försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. Den sökta lokaliseringen för verksamheten är därför såväl tillämplig som tillätlig enligt 7 kap. 28 a och b §§ miljöbalken.

Utökad buffertzona

Givet att vindparken redan är liten blir projektet också mer känsligt för inskränkningar, eftersom både marginaler i förhållande till kostnader och möjlig yta för placering av vindkraftparken minskar. En utökad buffertzona om en kilometer mot Natura 2000-området Lilla Middelgrunds utsjöbankar skulle innebära en minskning av verksamhetsområdet med ytterligare 3,8 kvadratkilometer i de delar av området som är grundast. Ett sådant bortfall av yta skulle medföra att fundament måste placeras på djupare vatten med ökade byggkostnader som följd. Ett mindre verksamhetsområde innebär även att området inte kan utnyttjas optimalt och skulle kräva en tätare placering av vindkraftverken vilket genererar högre vakförluster med minskad elproduktion som följd.

Bolagets beräkningar visar att en extra buffertzona mot det föreslagna Natura 2000-området Lilla Middelgrunds utsjöbankar skulle öka byggkostnaderna med 150–300 miljoner kronor. Beräknade intäktsförluster till följd av vakförluster och därmed minskad förväntad produktion uppgår till cirka 300 miljoner kronor över en driftsperiod om 35 år. Dessa ekonomiska effekter innebär därför en allvarlig konsekvens för möjligheten att realisera projektet, eftersom de kostnadsmissiga marginalerna för en etablering av en mindre vindpark redan är små.

Den miljömässiga nyttan med en utökad buffertzona måste vägas mot dess projektekonomiska konsekvenser och förlusten av produktion av förnybar el. Eftersom buffertzonen inte medför något stärkt skydd för miljön eller Natura 2000-områdets utpekade arter och naturtyper anser bolaget att en ytterligare minskning av verksamhetsområdet på grund av ett icke-konstaterat skyddsbehov inte står i rimlig proportion till det hot det innebär för projektets ekonomiska bärighet och realisering. Det är därför en orimlig åtgärd som inte är förenlig med skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken.

SMHI

Inledningsvis vill bolaget understryka att SMHI har anfört att myndigheten inte kan yttra sig om hydrografiska effekter till följd av vindpark Galene. Den preliminära

rapport som SMHI sammanfattar och hänvisar till är generell, och inte specifik för vindpark Galene. Vidare är resultaten just preliminära och utgör enbart osäkra indikationer, samt i ett perspektiv som täcker i princip hela Sveriges södra kustområde. Det går således inte att dra några slutsatser gällande vindpark Galene utifrån SMHI:s yttrande eller rapport.

I samband med upprättande av tillståndsansökan till vindpark Galene enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon lät bolaget utföra en hydrodynamisk studie, som bland annat syftade till att kvantifiera vindpark Galatea-Galenes påverkan på strömmar, vågor och sedimentering. För studien användes en djupintegrerad hydrodynamisk modell som kombinerade effekter av vågor och strömmar i en numerisk tvådimensionell modell. Tre olika layouter för vindparken, varav en representerade ett värsta fall-scenario, simulerades för att undersöka fundamentens påverkan på hydrodynamik, strömmar, sedimentering och vågor, vilka sedan jämförs med referensscenariot (ett scenario utan vindkraftverk). Rapporten har visat att de hydrogeografiska förändringarna kommer att bli lokala och mycket begränsade, vad gäller förändringar i flöde, strömmar, vågor och sedimenttransport. Studier i Danmark (Dong Energy m.fl. 2006) har också visat på att de hydrografiska förändringarna till följd av en vindkraftpark i drift är minimala till följd av de stora avstånden mellan verken. Utifrån genomförda studier och modelleringar har påverkan på bottenfauna- och flora till följd av hydrografiska förändringar bedömts bli obetydlig och konsekvenserna försumbara.

Med anledning av SMHI:s yttrande har bolaget låtit utföra fördjupade modelleringar som kompletterar och förfinar de tidigare gjorda studierna och modelleringarna. Detta är modelleringar som ger konkreta resultat utifrån indata specifik för Galene och Kattegatt Syd, vilka är de vindkraftparker som är tillståndsgivna men ännu ej uppförda i Kattegatt med omgivande vatten.

Som angetts ovan har SMHI:s preliminära rapport till syfte att redogöra för en generell beskrivning av etablering av vindkraft längs Sveriges och Danmarks kuster, och inte att bedöma enskilda parkers hydrodynamiska påverkan, och

därigenom påverkan på Natura 2000-områden. SMHI:s rapport är baserad på en relativt grov modell och den tar inte hänsyn till fundamentens påverkan på strömmar och omblandning. Den tillämpade metodiken i SMHI:s rapport är därför inte anpassad till att bedöma de potentiella lokala hydrografiska effekterna av specifika vindkraftsparker, såsom från Galene. Den fördjupade modellering som bolaget låtit utföra är utförd med en tredimensionell hydrodynamisk modell, som har anpassats för att beakta lokala förutsättningar och påverkan från specifika vindkraftsparker. Modelleringarna har genomförts för ett grundscenario (utgångsläget) samt tre olika scenarier (fall) som representerar etablering av (i) vindpark Galene), (ii) vindpark Kattegatt Syd respektive (iii) vindpark Galene och vindpark Kattegatt Syd kumulativt. Modelleringarna utvisar resultaten i de olika scenarierna avseende vindkraftverkens effekt på strömmar och vindreduktionens effekter på grund av vindkraftverken, samt även påverkan på salthalt och havstemperatur.

Modelleringarna har utgått från konservativa antaganden vad gäller vindförhållandena som leder till en överskattning av påverkan. Vindförhållandena har täckt både de rådande vindriktningarna med högre hastigheter (januari och februari) och andra vindmönster (januari och mars) och täcker således den årliga fördelningen av vindhastigheten i området.

Sammantaget visar resultaten från modelleringarna att vindförändringarna över de närliggande Natura 2000-områdena i samtliga tre fall kommer att vara mycket små till försumbara och inom den naturliga variationen (inom standardavvikelsen). De små förändringarna i vindfältet som vindpark Galene orsakar, ensamt eller tillsammans med Kattegatt Syd, kommer inte att påverka de skyddade naturtyperna eller arterna i de närliggande Natura 2000-områdena, eftersom de marina habitaterna och arterna inte är direkt beroende av vindförhållandena.

Vad gäller förändringar i strömmarnas medelhastighet visar modelleringarna att Galene (både enskilt och tillsammans med Kattegatt Syd) kommer att ha en minimal påverkan på strömmar och vattenutbytet i området, såväl i olika djupskikt

som vertikalt. De beräknade förändringarna av strömmar överstiger inte 0,023 m/s för något av fallen och de modellerade månatliga genomsnittliga vertikala strömhastigheterna varierade inom intervallet +/- 0,0003 m/s.

Förändringarna bedöms ha en försumbar ekologisk inverkan på näringsbalans och näringsväv i området och därmed utan någon förändring på funktionerna i Natura 2000-områdena eller tillförseln av näring till Natura 2000-områdena. De modellerade förändringarna i salthalt och havstemperatur ligger betydligt lägre än den naturliga variabiliteten, med en försumbar ekologisk inverkan på näringsbalans och näringsväven.

Sammantaget visar den detaljerade hydrodynamiska utredningen att förändringarna i fråga om vind, strömmar, salthalt och temperatur kommer att bli mycket små till försumbara, utan någon påverkan på Natura 2000-områdenas skyddade naturtyper eller arter till följd av Galene, varken i sig eller kumulativt tillsammans med Kattegatt Syd. Till skillnad från SMHI:s preliminära rapport visar föreliggande rapport på områdes- och projektspecifika resultat där de lokala förändringarna till följd av vindparkerna i Kattegatt blir försumbara och ligger inom den naturliga variabiliteten.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Bolaget har i mark- och miljödomstolen gett in och åberopat en fördjupad utredning av sedimentspridning vid installation av undervattenskablar (AquaBiota), utredning med sammanfattning och fördjupning avseende påverkan på fåglar från vindkraftsparken Galene (NIRAS), utredning om hydrodynamisk påverkan från vindkraftsparken Galatea-Galene (NIRAS), utredning om potentiell kumulativ påverkan på hydrodynamiken från vindkraftsparken Galene (NIRAS) och utlåtanden från fågelsakkunniga (JP Fågelvind och Leif Nilsson).

DOMSKÄL

Frågan om avvisning av yrkanden

Enligt villkor 11 får pålning inte ske samtidigt med pålning för uppförande av vindkraftfundament inom Stora Middelgrund och Röde bank samt inte heller samtidigt med pålning för uppförande av vindkraftverk inom Kattegatt Syd.

Bolaget yrkade i mark- och miljödomstolen ursprungligen att villkoret skulle ändras på så sätt att pålning inte får ske samtidigt i delområde Galatea och delområde Galene istället för samtidigt med pålning inom Kattegatt Syd.

Senare, och efter det att överklagandetiden hade gått ut, framställde bolaget ett yrkande om att villkor 11 ska ges följande lydelse ”Verksamhetsutövaren ska i god tid informera Länsstyrelsen i Hallands län om planerad period för pålningsarbeten i syfte att länsstyrelsen vid behov ska kunna vidta samordningsåtgärder för att minimera kumulativa effekter om verksamhetsutövarens planerade pålningsperiod sammanfaller med pålningsarbeten för vindkraftparken Kattegatt Syd.”

Det ursprungligen framställda yrkandet hänförde sig alltså endast till det förhållandet att pålning i delområdet Galene ska samordnas med pålning delområdet Galatea istället för med pålning för vindkraftparken Kattegatt Syd som avser i princip samma vattenområde men med annan verksamhetsutövare. Det senare framställda yrkandet innebär en mildring av villkoret som går utöver vad som kan anses inrymmas i det ursprungligen och i rätt tid framställda ändringsyrkandet. Ändringen av yrkandet kan alltså inte ses som en tillåten justering av yrkandet. Eftersom yrkandet har framställts efter överklagandetidens utgång och således för sent ska det avvisas.

Bolaget har efter överklagandetidens utgång även framställt ett yrkande om ändring av villkor 4 som avviker från det ursprungligen och i rätt tid framställda ändringsyrkandet avseende det villkoret. Det senare framställda yrkandet får dock anses rymmas inom det ursprungliga och i rätt tid framställda ändringsyrkandet och ses som en inskränkning av yrkandet. Justeringen av yrkandet kan därför tillåtas.

Utgångspunkter för prövningen

Prövningsramen

Genom det överklagade beslutet gav länsstyrelsen bolaget Natura 2000-tillstånd för påverkan från den havsbaserade vindkraftparken Galene och Galatea på områdena Fladen, Lilla Middelgrund, Stora Middelgrund och Röde bank. Sedan bolaget återkallat ansökan i den del som avser delområdet Galatea har mark- och miljödomstolen undanröjt beslutet om tillstånd och avskrivit målet i den delen.

Frågorna i målet är om det med anledning av miljöorganisationernas överklaganden finns skäl att upphäva Natura 2000-tillståndet såvitt avser delområdet Galene eller ändra omfattningen eller villkoren för tillståndet. Domstolen har också att ta ställning till om tillståndsvillkoren ska ändras med anledning av bolagets yrkanden.

Med anledning av de invändningar mot verksamheten som framförts av Föreningen Svenskt Landskapsskydd finns inledningsvis anledning att tydliggöra att den aktuella prövningen endast avser frågan om Natura 2000-tillstånd. Den planerade verksamhetens påverkan på andra intressen som inte skyddas genom Natura 2000-lagstiftningen faller alltså utanför prövningen. Inte heller aktualiseras någon lokaliseringssprövning enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. Det kan tilläggas att sådana frågor beaktats i den tillståndsprövning av vindkraftparken som skett enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon. Vid den prövningen ska även ha beaktats frågan om vindkraftparkens påverkan på andra arter än de som aktuella Natura 2000-områdena är avsedda att skydda.

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Av 7 kap. 28 a § miljöbalken följer att det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder, med undantag för skötsel och förvaltningsåtgärder, som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

Enligt 7 kap. 28 b § får sådant tillstånd lämnas endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte,

1. kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas,
2. medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

Det framgår av 7 kap. 29 § att tillstånd vid sådan påverkan som avses ovan ändå får meddelas, men endast om vissa där angivna förutsättningar är uppfyllda. För att tillstånd ska kunna ges krävs att det saknas alternativa lösningar. Ett ytterligare krav är att verksamheten eller åtgärden måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse. Det förutsätter även att åtgärder som behövs för att kompensera för förlorade miljövärden vidtas, så att syftet med att skydda det berörda området ändå kan tillgodoses. Ett beslut om tillstånd som meddelas med stöd av denna paragraf förutsätter regeringens godkännande.

Vid tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 b § är det centralt vad verksamheten eller åtgärden får för påverkan på Natura 2000-områdets bevarandemål. Syftet med Natura 2000-områden är att bevara de naturtyper och de arter som områdena är upprättade till skydd för, ytterst för att säkerställa den biologiska mångfalden inom EU. Genom skydd av områden ska en gynnsam bevarandestatus bibehållas eller återställas hos livsmiljöer samt arter av vilda djur och växter av gemenskapsintresse (se art. 2 och 3 art- och habitatdirektivet¹).

Med bevarandestatus för en livsmiljö avses summan av de faktorer som påverkar en livsmiljö och dess typiska arter och som på lång sikt kan påverka dess naturliga utbredning, struktur och funktion samt de typiska arternas överlevnad på lång sikt

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

(se 16 § förordningen, 1998:1252, om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.). En livsmiljös bevarandestatus anses gynnsam när

1. dess naturliga eller hävdbevingade utbredningsområde och de ytor den täcker inom detta område är stabila eller ökande,
2. den särskilda struktur och de särskilda funktioner som är nödvändiga för att den ska kunna bibehållas på lång sikt finns och sannolikt kommer att finnas under en överskådlig framtid, och
3. bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Med bevarandestatus för en art avses summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer (se *ibid*). En arts bevarandestatus anses gynnsam när

1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,
2. artens naturliga eller hävdbevingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
3. det finns och sannolikt kommer att fortsätta finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

Förutsättningarna för en myndighets godkännande av verksamheter eller åtgärder som enskilt eller i kombination med andra planer eller projekt kan påverka ett område på ett betydande sätt har uttolkats av EU-domstolen i flera domar. Enligt EU-domstolen krävs för att en livsmiljö inte ska ta skada på ett otillåtet sätt att en gynnsam bevarandestatus bibehålls inom området. Detta förutsätter ett varaktigt bibehållande av områdets grundläggande särdrag, vilka har samband med förekomsten av den livsmiljötyp vars bevarande har motiverat skyddet. Tillstånd får ges endast under förutsättning att verksamheten eller åtgärden inte kommer att ha en bestående skadlig inverkan på det berörda området. Försiktighetsprincipen utgör en integrerad del i godkännandekriteriet. Det får inte föreligga några rimliga tvivel om

att en verksamhet inte kan ha en skadlig inverkan på det berörda området. (Se bl.a. Sweetman m.fl., C-258/11, EU:C:2013:220.)

Som anges ovan får tillstånd inte ges för en verksamhet som på ett betydande sätt försvårar möjligheten att i området bevara den art eller de arter som avses att skyddas. Den störning som kan komma att inträffa måste alltså vara betydande för att denna bestämmelse ska utgöra ett hinder för tillstånd. Också här måste bedömningen göras med utgångspunkt i syftet att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för den berörda arten. Vad som på ett betydande sätt kan försvåra möjligheten till bevarande torde variera beroende av faktorer som effekternas storlek, typ, omfattning, varaktighet, intensitet, tidpunkt, sannolikhet, kumulativa effekter och sårbarheten hos de berörda livsmiljöerna och arterna (jfr prop. 2000/01:111 s. 68 f.).

Tillståndsprövningen ska omfatta alla de effekter som den sökta verksamheten kan få på ett Natura 2000-område. Det ska ske en samlad bedömning av verksamhetens påverkan på de arter och naturtyper som omfattas av skydd (jfr det ovan refererade rättsfallet från EU-domstolen, Sweetman).

Frågan om tillåtlighet enligt Natura 2000-lagstiftningen

Frågan är då om bolaget visat, bortom rimligt tvivel, att en vindkraftpark i delområdet Galene, inte ger upphov till skada på livsmiljöerna i de skyddade områdena, eller medför att de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

Vindkraftparken Galene avses anläggas mellan Natura 2000-områdena Lilla Middelgrund och Fladen. Vindkraftparken planeras att bestå av upp till 21 vindkraftverk med en totalhöjd om högst 340 meter över en yta om 42 kvadratkilometer. Vindkraftparken ligger utanför de skyddade områdena. Även verksamheter som inte direkt berör ett skyddat område men som ändå kan påverka det kan dock förutsätta att det finns ett Natura 2000-tillstånd för att verksamheten ska få bedrivas (se EU-domstolens dom den 24 november 2011 i mål C-404/09

mellan Europeiska kommissionen och Spanien, EU:C:2011:768, ”Alto Sil”, punkt 87). Den planerade vindkraftparken ligger som närmast en kilometer från Natura 2000-områdena Fladen och Lilla Middelgrund.

Då delområdet Galatea inte längre är aktuellt är frågorna i målet i första hand knutna till påverkan på Natura 2000-områdena Fladen och Lilla Middelgrund och de livsmiljöer och arter som avses skyddas med områdena. Vid bedömningen av vindkraftparkens påverkan på dessa områden ska hänsyn dock även tas till den kumulativa påverkan som andra verksamheter i området kan ha. Det som framför allt bedöms ha betydelse i detta hänseende är andra vindkraftsparker i närområdet. Sökanden har även beskrivit effekter av ett förändrat fiske och den befintliga sjöfarten i området.

Sedan länsstyrelsens prövning har Vattenfall AB getts tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon till att anlägga vindkraftparken Kattegatt Syd vars utbredning och omfattning i princip motsvarar den tidigare planerade vindkraftparken i delområdet Galatea.

I miljökonsekvensbeskrivningen har efter kompletteringar därutöver framför allt beaktats kumulativ påverkan från en vindkraftpark öster om Galatea, Kattegatt Offshore, samt en befintlig vindkraftpark i Danmark, Anholt. Även kumulativ påverkan från ytterligare en planerad park i Danmark, Hesselø, har i vissa hänseenden redogjorts för. Vidare har en planerad vindkraftpark inom Natura 2000-området Stora Middelgrund beaktats. Det tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon som tidigare meddelats för denna vindkraftpark har dock numera förfallit efter att regeringen avslagit en ansökan om ändring av tillståndet och förlängning av igångsättningstid.

Fladen är enligt Naturvårdsverkets förteckning över Natura 2000-områden utpekad som bevarandeområde enligt art- och habitatdirektivet för naturtyperna sandbankar, rev, bubbelrev och undervattenskratrar. Fladen har en yta av ca 104 kvadratkilometer och består bl.a. av utsjöbanken Fladen med grundare områden

men det finns även djupare partier, framför allt i södra delen av det skyddade området. På sandbankar inom det skyddade området förekommer kalkalger som bildar mattor på bottenarna och ger upphov till ett särskilt skyddsvärt habitat, så kallad maerl, med förekomst av ett stort antal olika djurarter. Utsjöbankar såsom Fladen är viktiga som rekryterings- och uppväxtområden för de flesta av Kattegatts fiskarter. Reven vid Fladen utgörs av ett makroalgsamhälle där utbredda tareskogar skapar förutsättningar för ett rikt djurliv.

Lilla Middelgrund är utpekad som skyddat område både enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet². Lilla Middelgrund har en yta av ca 179 m². Det består främst av utsjöbanken Lilla Middelgrund men även djupare bottenar runt grundet. Området är utpekad för naturtyperna sandbankar och rev. Liksom beträffande Fladen finns särskilt skyddsvärda habitat, maerl. Förekomsterna är unika i Sverige. Vid reven finns välutvecklade tareskogar som ger förutsättningar för ett rikt djurliv.

Både Fladen och Lilla Middelgrund har utpekats som bevarandeområde för arten tumlare. Lilla Middelgrund har även utpekats som skyddsområde för arterna sillgrissla, tretåig mås och tordmule.

Länsstyrelsen beslutade i slutet av 2022 att föreslå till Naturvårdsverket att ytterligare områden vid Lilla Middelgrund ska skyddas. Vidare föreslogs att Fladen ska utpekas som skyddsområde för nämnda fågelarter. Naturvårdsverket har sedermera lämnat förslag till regeringen om att utöka skyddet. Utifrån vad som framkommit om arterna i målet saknas skäl att ifrågasätta denna bedömning. Vid tillståndsprövningen bör detta beaktas (se EU-domstolens dom den 2 augusti 1993 i mål C-355/90 mellan Europeiska kommissionen mot Spanien, EU:C:1993:331 och den 7 december 2000 i mål C-374-98 mellan Europeiska kommissionen och Frankrike, EU:C:2000:670).

² Europaparlamentets och Rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

För de utpekade naturtyperna finns typiska arter som är knutna till livsmiljön och som har särskild betydelse vid bedömningen av om en otillåten påverkan uppstår på naturtypen. Typiska arter för naturtyperna sandbankar och rev och som enligt miljökonsekvensbeskrivningen finns i Fladen och Lilla Middelgrund är bl.a. flera fågel- och fiskarter såsom alfågel, storlom, torsk och sill (se vidare nedan).

De bevarandeplaner som finns för Fladen och Lilla Middelgrund är relativt gamla och innehåller i flera avseenden begränsad information i frågor som är relevanta för tillståndsprövningen såsom nuvarande bevarandestatus och bevarandemål för typiska och utpekade arter.

Genom de utredningar som bolaget låtit genomföra inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen och de kompletteringar som skett efter att ansökan gavs in, finns tillsammans med övrigt tillgängligt material, dock ett tillräckligt underlag för att bedöma vindkraftsparkens påverkan på Natura 2000-områdena och berörda naturtyper och arter. De invändningar mot utredningsunderlaget som framförts av miljöorganisationerna utgör alltså inte grund för att upphäva tillståndet (se vidare nedan beträffande utredningen gällande fåglar).

Nedan redovisas mark- och miljödomstolens bedömning i fråga om verksamhetens påverkan på berörda naturtyper och arter.

Särskilt om påverkan på utpekade livsmiljöer och typiska arter med undantag för fåglar

Den planerade vindkraftparken Galene innebär inte något fysiskt ingrepp i något Natura 2000-område. Vindkraftparken ger likväl en påverkan på de skyddade områdena och de utpekade naturtyperna med deras typiska arter. Detta framför allt under vindkraftparkens anläggnings- och driftskede.

Som framgår ovan är enligt bevarandeplanerna bevarandestatus för naturtyperna sandbankar, rev, bubbelrev och undervattenskratrar inte utredd lokalt för Fladen och Lilla Middelgrund. I bevarandeplanerna anges att för sandbankar är förutsättningar

för en gynnsam bevarandestatus bl.a. strömförhållanden som garanterar bra vattenomsättning och ger ett större siktdjup, ingen eller ringa sedimentation samt rik bottenfauna och epifauna. För rev anges bl.a. god vattenkvalitet, liten eller ringa sedimentation samt artrik fisk-, mjukbotten- och hårbottenfauna.

Under anläggningskedet påverkas livsmiljöerna och deras typiska vattenlevande arter framför allt vid installation av fundamenten för vindkraftverken. Pålning av fundament ger upphov till mycket höga ljud och då fundamenten slås ned i havsbotten samt vid borrning sprids bottensediment och vattnet grumlas. Problem med grumling och sedimentering kan även uppstå vid nedläggning av kablar. För att minska bullerpåverkan vid pålning har Natura 2000-tillståndet förenats med villkor om att ljuddämpande skyddsåtgärder ska användas som minst motsvarar den dämpning av undervattensbuller som fås av dubbel bubbelgardin och Hydro Sound Damper. I och med villkoret minskas risken för skador till följd av bullerpåverkan från pålning. I och med detta och övriga villkor som tillståndet förenats med kan skadlig påverkan på berörda fiskarter till följd av höga ljud förväntas bli begränsad.

Vad gäller grumling och sedimentpålagring till följd av arbeten med installation av fundament avtar sådan påverkan med avståndet till respektive anläggningsplats. Höga halter (100 mg/l eller över) av suspenderade sediment med någon varaktighet av betydelse uppkommer enligt bolagets modelleringar främst i närheten av respektive fundament, men kan i begränsad utsträckning även förekomma inom Natura 2000-områdena. Även lägre halter än så kan dock påverka vissa av de för livsmiljöerna typiska arterna såsom torsk negativt beroende på om det infaller under en tid då reproduktion sker. Enligt villkor 6 får grumlande installationsarbeten och pålning inte ske under perioden 1 januari – 31 maj. I och med denna begränsning bedöms det inte uppkomma någon skada till följd av grumling vid installation av fundament på aktuella naturtyper eller störning av betydelse på de typiska arterna.

Utredningen visar vidare att sedimentpålagring inom de skyddade områden till följd av sådana arbeten kan förväntas bli begränsad. Någon skada av betydelse på

livsmiljöerna eller typiska arter såsom kammussla, tångsjöborre och hästmusslor bör därmed inte uppstå.

Mark- och miljödomstolen har under handläggningen av målet berett SMHI tillfälle att yttra sig över verksamhetens potentiella påverkan på vind- och strömningsförhållanden i och kring berörda Natura 2000-områden. SMHI har inte yttrat sig specifikt över den planerade vindkraftparkens potentiella påverkan men framhållit att miljöeffekter av havsbaserad vindkraft hittills mest setts som en lokal påverkan i närheten av vindparkerna. Påverkan är störst under anläggningsfasen men effekterna är mer omfattande än så och innefattar även driftfasen. Under vattenytan bromsar fundamenten vattenströmmar och skapar turbulens som blandar olika vattenskikt. Ovan ytan minskar vinden bakom vindparken, vilket i sin tur påverkar strömmar och skiktning i havets ytskikt. Dessa effekter kan enligt SMHI påverka hydrografi, biogeokemi och pelagiska ekosystem långt utanför en vindparks yttre gränser. SMHI har i yttrandet refererat till studier som gjorts avseende dessa effekter och myndighetens pågående uppdrag att utreda hydrografiska effekter av planerad havsbaserad vindkraft vid framtagning av nya havsplaner.

Bolaget har efter SMHI:s yttrande kompletterat utredningen i berört hänseende, dels med en hydrodynamisk studie som togs fram inom ramen för tillståndsprövningen enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon, dels nya och fördjupade modelleringar som kompletterar den tidigare studien.

Mark- och miljödomstolen kan inledningsvis konstatera att de modelleringar bolaget låtit utföra visar att vindkraftparken i driftskedet, precis som SMHI har påtalat, kommer att påverka vindförhållandena och innebära hydrogeografiska förändringar långt utanför vindkraftparken. Detta även inom Natura 2000-områdena. Frågan är då om det är visat att de förändringar som kan förväntas uppstå inte medför en skada på de livsmiljöer och typiska vattenlevande arter i Natura 2000-områdena som avses att skyddas.

Vad gäller vindkraftparkens påverkan på havsströmmar visar utredningen att parken beroende på slutlig utformning lokalt kan ge upphov till såväl ökade som minskade medel- och maximala strömhastigheter. Sådana förändringar kan få betydelse för vattenförhållandena och livsmiljöerna i Natura 2000-områdena. En ökning lokalt av den maximala bottenströmhastigheten utanför Natura 2000-områdena skulle exempelvis kunna medföra risk för sedimenttransport in till de skyddade områdena. Generellt minskade strömhastigheter inom Natura 2000-områdena kan vidare leda till ökad sedimentering, något som de skyddade naturtyperna är känsliga för.

I bolagets kompletterande utredning framhålls att vindkraftparken inte kommer att påverka de övergripande strömningsförhållandena och näringstransporten i Kattegatt och att detta gäller även inom Natura 2000-områdena. De övergripande strömningsförhållandena styrs av regionala skillnader i vattennivåer och atmosfäriska förhållanden och påverkas inte av förekomsten av vindkraftparker i Kattegatt.

Den påverkan på strömhastigheterna som kan uppstå ligger enligt modelleringarna inom den naturliga variationen för dagens strömhastigheter. Enligt simuleringar av påverkan från endast vindkraftparken Galene uppgår förändringen av medelströmhastigheten i horisontella strömmar inom Lilla Middelgrund och Fladen till mindre än 0,01 m/s. Detta kan jämföras med ytströmmarna (0–20 meter djup), där baslinjeströmmen ligger på 0,14–0,24 m/s i områdena runt Galene. Maximala förändringen i djup under haloklinen uppgick till som mest 0,007 m/s vilket kan jämföras med baslinjeströmmen för de djupare strömmarna (20 till 30 meters djup) på 0,07–0,14 m/s. Simulering av kumulerad påverkan från vindkraftparken Galene och Kattegatt Syd visade på små förändringar på upp till 0,011 m/s i begränsade delar av Fladen och Lilla Middelgrund där Galenes bidrag visade sig obetydligt.

En slutsats i utredningen (engelsk version) är att de små förändringar som uppstår inte kommer att medföra någon signifikant ökning av sedimentation som skulle kunna påverka de utpekade naturtyperna inom Lilla Middelgrund och Fladen. Det finns visserligen inte något stöd i utredningen för den i utredningen antagna

utgångspunkten att de skyddade naturtyperna endast är känsliga för *stora* förändringar av strömförhållandena. Mark- och miljödomstolen instämmer likväl i den ovan redovisade slutsatsen i fråga om påverkan på naturtyperna till följd av förändrade strömhastigheter.

Förändringen av vindförhållandena bedöms inte kunna påverka de marina naturtyperna negativt. Bolagets utredning visar vidare att förändringarna av salthalt och temperatur i vattnet är begränsade och ligger klart inom den naturliga variationen.

Mark- och miljödomstolen bedömer även i övrigt att bolaget visat att vindkraftparkens påverkan i anläggnings-, drift- och avvecklingsfas är begränsad och att den inte innebär en sådan skada på livsmiljöerna i Natura 2000-områdena eller på de typiska vattenlevande arterna att tillstånd inte kan ges enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken.

Särskilt om påverkan på utpekade arter och för naturtyperna typiska fågelarter

Fåglar

Påverkan på fåglar kan framför allt uppkomma genom att de skyr vindkraftverken och det uppstår en så kallad undanträngningseffekt, ökad dödlighet genom kollisioner, samt att födotillgången påverkas.

Som framgår ovan är Lilla Middelgrund utpekat enligt fågeldirektivet för skydd av arterna sillgrissla, tordmule och tretåig mås. Även Fladen har föreslagits bli utpekat som SPA-område³ för dessa arter. För de utpekade naturtyperna i Fladen och Lilla Middelgrund har typiska arter ansetts vara alfågel, storlom, smålom, sjöorre och ejder.

Endast få individer av de typiska arterna har påträffats vid de inventeringar bolaget låtit utföra. Bolaget har därav dragit slutsatsen att de inte är särskilt vanligt förekommande vid eller i Natura 2000-områdena.

³ Special Protection Area, skyddat område som utpekats med stöd av fågeldirektivet.

Tretåig mås är den enda av de utpekade fågelarterna som häckar i den planerade vindkraftsparkens närområde. Övriga arter, och även tretåig mås, använder området för födosök under övervintring och kommer då från olika delar av Nordsjöområdet såsom Norge och Storbritannien.

Nidingen, som ligger ca 30 kilometer nordöst om Galene, är den enda häckningsplatsen för tretåig mås i Kattegatt. Populationen anses dock ha kontakt med övriga populationer i Nordsjön och Atlanten. Arten är starkt hotad (EN) enligt den svenska rödlistan men det finns inga tecken på betydande populationsförändring utan bedömningen grundar sig på liten populationsstorlek och att arten enbart häckar på en plats i Sverige.

Av utredningen i målet framgår att området där Galene planeras tillhör ett större område i Kattegatt som anses särskilt viktigt för övervintrande sjöfåglar som alkor och dykänder. Området för Galene ligger i utkanten av området och är litet i förhållande till hela området som omfattar stora delar av danska delen av Kattegatt.

Bolaget har låtit flyginventera fåglar vid flera tillfällen under 2020–2022. För sillgrissla och tordmule (alkor) redovisas sammanlagt 14 inventeringar.

Inventeringarna får anses ge en bra bild över fåglarnas uppehållsmönster i området. Det är stora variationer i fågelantal mellan inventeringarna. För alkor torde det bero på att arterna använder stora områden i Kattegatt och att flertalet följer fiskstimmen i jakt på föda. Det finns inget som pekar på att just området vid Galene skulle vara särskilt väl frekventerat av någon art, sannolikt beroende på det större djupet i området.

Birdlife Sverige har framfört en invändning mot att inventeringsfrekvensen under den tid då de flesta arter uppträder i stora antal, alltså december–februari, är för liten. Miljöorganisationen menar att bilden av området skulle kunna förändras om man hade inventerat oftare under nämnda tidsintervall.

Domstolen bedömer att de inventeringar som skett visar på en förekomst av alkor och tretåig mås i området för Galene, men att det inte framstår som något kärnområde. Domstolen ser ingen anledning till att det mönstret skulle förändras drastiskt av ytterligare inventeringar. Detta gäller även för de typiska arterna, som endast påträffades i små antal under inventeringarna.

Sillgrissla och tordmule är de vanligaste arterna i området, och anses tillhöra den grupp av fåglar som är känsligast för undanträngning, och därför kan påverkas mest. Kollisionsrisk förefaller vara av mindre betydelse för alkor som flyger på låg höjd vid förflyttningar.

Av inventeringarna framgår att Natura 2000-områdena Fladen och Lilla Middelgrund används frekvent som övervintringsområde av de utpekade arterna. Särskilt tordmule och sillgrissla uppträder i stora antal men stundtals även tretåig mås. Bolaget menar dock att de viktigaste områdena är i den västra delen av Kattegatt mot den danska kusten och att fåglarna följer fiskstimmen.

Bolagets inventering visar att platsen för Galene inte är särskilt använd av de utpekade arterna. Området är betydligt djupare vilket kan förklara att fåglarna oftare uppträder vid de grundare områdena inom Natura 2000-områdena.

Tätheten för vindkraftverken i Galene kommer att vara relativt liten (ca 0,5 turbiner/kvadratkilometer). Risken för undanträngningseffekter är därför lägre i Galene än i vindkraftparker med större täthet. Den stora rotordiametern och förhöjd bottenfri gång minskar risken för kollisioner.

En negativ påverkan av vindkraftparken på fiskpopulationerna skulle kunna påverka berörda fågelarter då fisk är en viktig födokälla. Bolaget har bl.a. anfört att yrkesfisket kommer att försvåras i området mellan vindkraftverken, något som skulle kunna ha en positiv effekt på fiskpopulationerna och därigenom på fåglarna. Det finns emellertid ingen garanti för att ett fiskeförbud skulle införas om vindkraftparken kommer till stånd. Oaktat det så ger utredningen i målet, och med

beaktande av de försiktighetsmått och skyddsåtgärder bolaget har åtagit sig eller som följer av villkoren, inga indikationer på någon märkbar negativ effekt på fiskpopulationerna.

Avståndet från den tänkta vindkraftparken Galene till Fladen och Lilla Middelgrund är som närmast en kilometer. Genom vindkraftparkens geografiska avgränsning uppkommer en buffertzona i förhållande till dessa områden. Enligt bolaget har buffertzonen bl.a. haft till syfte att minska risken för undanträngningseffekter på fåglar. Som framgår ovan har det föreslagits att Lilla Middelgrund ska utökas och inrymmas i ett större område som ska skyddas som Natura 2000-område (SPA-område enligt fågeldirektivet med namnet Lilla Middelgrunds utsjöbankar), vilket innebär att detta vid tillståndsprövningen bör betraktas som ett område som har motsvarande skydd som de beslutade Natura 2000-områdena.

Länsstyrelsen har i mark- och miljödomstolen angett att myndigheten inte har något att erinra mot att beslutet om tillstånd ändras så att det geografiska området för vindkraftparken minskas så att det uppstår en buffertzona i förhållande även till det utvidgade området.

Bolaget har motsatt sig en sådan ändring. Bolaget har bl.a. anfört att det redan finns en naturlig ”buffert” mellan Galene och de mera känsliga grunda områdena och naturtyperna vid Lilla Middelgrund.

Enligt mark- och miljödomstolen bör den bedömning som gjordes i fråga om avgränsningen av det tillkommande skyddade området tillmätas särskild betydelse. Skyddet är avsett till förmån för fågelarterna tordmule, tretåig mås och sillgrissla. Det framstår inte som lämpligt att en vindkraftpark anläggs i omedelbar anslutning till enligt Natura 2000-lagstiftningen skyddade områden. Detta främst med hänsyn till undanträngningseffekten avseende alkor (tordmule och sillgrissla). Det finns därför skäl att begränsa det geografiska området för vindkraftparken så att det finns en buffertzona runt hela vindkraftparken till skyddsvärda områden. Det saknas anledning att tillämpa något annat avstånd än vad bolaget själva tillämpat gällande

vindkraftparken i övrigt. Vad bolaget har anfört föranleder ingen annan bedömning. Med en sådan inskränkning av det geografiska område som tillståndet gäller för bedömer mark- och miljödomstolen sammantaget att varken undanträngning, kollisionsrisk eller födotillgång kommer påverka en så pass stor del av de utpekade eller typiska fågelarterna negativt att det hotar målet om gynnsam bevarandestatus för arterna. Detsamma gäller även i fråga om annan påverkan från vindkraftparken på arterna.

Flera remissinstanser har vid länsstyrelsens prövning framfört vikten av att påverkan på fåglar följs upp. Domstolen noterar att bolaget ska utföra undersökningar om vindparkens påverkan på bland annat sjöfåglar och tumlare, i enlighet med regeringens beslut om tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon.

Tumlare

Vad gäller påverkan på arten tumlare har parterna i mark- och miljödomstolen främst berört frågan om vilka bullervillkor som bör gälla under anläggningsskedet och kontroll av närvaron av tumlare i miljöer med potentiellt skadliga bullernivåer. Den främsta bullerkällan kommer att vara pålning av fundament. Särskilt känsliga perioder för tumlare anses vara vid parning och kalvning under vår och sommar.

Mark- och miljödomstolen bedömer i likhet med underinstansen att det genom föreskrivande av villkor går att begränsa påverkan på tumlare vid anläggningsskedet så att arten inte utsätts för en skada som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arten i området. Sådan skada bedöms inte heller uppkomma till följd av drift eller avveckling av vindkraftparken.

Frågan om nya eller ändrade villkor

Mark- och miljödomstolen bedömer att de villkor som länsstyrelsen har förenat Natura 2000-tillståndet med i huvudsak är väl avvägda och begränsar vindkraftparkens påverkan på de livsmiljöer och arter som Natura 2000-områdena är avsedda att skydda.

Enligt Föreningen Svenskt Landskapsskydds andrahandsyrkande bör tillståndet förenas med flera ytterligare villkor och vissa villkor skärpas. Flera av de föreslagna villkoren tar dock sikte på frågor som inte är relevanta vid prövningen för ett Natura 2000-tillstånd eller av annan orsak inte är möjliga att föreskriva. Det saknas behov av att förena tillståndet med föreningens övriga förslag till villkor eller att ändra befintliga villkor på det sätt föreningen har föreslagit.

Något behov av att förena tillståndet med ytterligare villkor utifrån vad som i övrigt framkommit i mark- och miljödomstolen finns inte. Av skäl som framgår nedan bör vissa av villkoren dock ändras.

Villkor 3

Bolagets yrkande avseende villkor 3 berör frågan om bullerpåverkan från geofysiska undersökningar och om villkoret ska hänvisa till en karta eller enbart namnen på berörda Natura 2000-områden.

Bolaget anser att det meddelade villkoret i onödan begränsar geofysiska undersökningar som inte kan skada tumlare, såsom sonarundersökningar. Sådana undersökningar är viktiga av säkerhetsskäl under hela året. Bolaget har därför yrkat att villkoret ska ändras så att det inte gäller för geofysiska undersökningar med en frekvens under 200 kHz. Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten har tillstyrkt en sådan ändring. Domstolen bedömer att det finns skäl att ändra villkoret i den delen i enlighet med bolagets yrkande.

Bolaget har även yrkat att villkoret ska hänvisa till en karta där de nu gällande geografiska gränserna för Natura 2000-områdena är utmärkta. Bolaget menar att villkoret annars blir otydligt för det fall framtida utökning av områdena sker.

Länsstyrelsen har anfört att en hänvisning till namnen på de tre berörda Natura 2000-områdena är tydligare då kartan som bolaget hänvisar till även innefattar andra Natura 2000-områden. Dessutom bör utvidgningar av områdena inrymmas i villkoret.

Domstolen bedömer i likhet med länsstyrelsen att det är lämpligare att namnen anges på de berörda Natura 2000-områdena. Bolagets yrkande om ändring av villkoret i den delen bör därför inte bifallas.

Villkor 4

Av första stycket i villkor 4 följer att verksamhetsutövaren ska säkerställa att tumlare inte finns inom en radie av 750 meter respektive 5,7 kilometer från bullrande aktiviteter som ger upphov till ljudnivåer över de nivåer som anges i villkor 2 och 3 under hela anläggnings- och avvecklingsfaserna.

Enligt bolaget bör detta krav helt tas bort. Enligt länsstyrelsen finns det inte skäl att ta bort kravet, dock har myndigheten medgett att villkoret ändras så att bolaget inte behöver säkerställa att tumlare befinner sig inom en radie av 5,7 kilometer från bullrande aktiviteter över nämnda ljudnivåer.

Bolaget har framhållit att skadliga ljud för tumlare endast kommer att uppkomma inom 50 meter från platsen där pålning sker, och att avståndet 750 meter endast är avsett som kontroll för den modellerade ljudspridningens validitet. Enligt bolaget är det inte praktiskt genomförbart att ens säkerställa att tumlare finns inom 750 meter från ljudkällan då en hydrofon fungerar på en radie om som mest ca 300 meter och observatörer på båtar endast kan se tumlare inom ca 500 meter och då under mycket gynnsamma väderförhållanden. Bolaget menar också att en utökad användning av akustiska skrämelmetoder, för att säkerställa att tumlare inte befinner sig i området, snarare skulle utöka påverkansområdet.

Av villkor 2 följer att undervattensljud från pålning inte får överstiga värdet enkel puls $SEL_{SS, VHF} \leq 112$ dB tumlare re $1 \mu Pa^2 s$ på ett avstånd om 750 meter från ljudkällan och värdet $SPL_{RMS-fast, VHF} 100$ dB tumlare re $1 \mu Pa$ på ett avstånd om 5,7 kilometer från ljudkällan. Det sistnämnda värdet är bestämt utifrån risken för beteendepåverkan hos tumlare. Enligt villkor 3 får under perioden 15 maj – 15

augusti undervattensljud från pålning eller geofysiska undersökningar inte överstiga detta värde inom berörda Natura 2000-områden.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att det aktuella villkoret i och med hänvisningen till villkor 2 och 3 brister både i fråga om logik och tydlighet.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning är det framför allt av vikt att tumlare inte befinner sig så nära en pålningsplats att det finns risk för permanenta hörselskador. Det förefaller dock helt osannolikt att tumlare, med de försiktighetsmått och skyddsåtgärder bolaget enligt villkoren är skyldiga att vidta, kommer att befinna sig inom 50 meter av en pålningsplats när pålning sker. Vad sökanden har anfört om praktiska problem med att övervaka förekomsten av tumlare inom ett stort område runt pålningsplatsen har vidare visst fog för sig. Enligt domstolens bedömning bör första stycket i det av länsstyrelsen meddelade villkoret därför utgå.

I sammanhanget är dock värt att notera att verksamhetsutövaren enligt villkor 8 är skyldig att inför pålning använda akustiska skrämselemetoder, med tekniker anpassade för tumlare, och tekniken ramp-up vid pålning. För att undvika risk för att kalvar separeras från hona eller att annan beteendepåverkan uppkommer hos tumlare är det av vikt att metoderna har avsedd effekt, vilket bör följas upp. Vid kontroll av effekten skulle både användning av hydrofon och okulär övervakning med båt kunna komma i fråga. Hur kontrollen närmare bör ske i detta avseende kan lämpligen hanteras inom ramen för kontrollprogrammet.

Bolagets yrkande avser även ändring av innehållet i det andra stycket i villkor 4. Mark- och miljödomstolen kan konstatera att om villkoret skulle ändras på det sätt bolaget har yrkat skulle det medföra att begränsningsvärdena i villkor 2 och 3 skulle få karaktären av riktvärden vilket enligt fast praxis inte bör användas vid föreskrivande av tillståndsvillkor (se bl.a. rättsfallen MÖD 2009:2 och 9). Begränsningsvärdena är nödvändiga för att begränsa verksamhetens påverkan på tumlare. Med beaktande av vad bolaget har anfört om säkerhetsrisker vid

avbrytande av pålningsarbeten bör det andra stycket i villkoret dock justeras på det sätt som följer av domslutet. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning saknas skäl till ändring av villkoret i övrigt.

Villkor 5

Enligt bolaget bör villkor 5 ändras så att det preciseras att grumlande arbeten vid installation av vindkraftsfundament inte får ske under perioden 1 januari – 31 maj. Enligt bolaget ger villkoret och formuleringen ”grumlande installationsarbeten på havsbotten” inte tillräcklig tydlighet gällande vilka arbeten som inte får ske under aktuell tidsperiod. Bolaget har också anfört att villkoret bör ändras för att möjliggöra arbeten med nedläggning av undervattenskablar inom vindkraftparken under denna tid. Bolaget har gjort gällande att dessa arbeten medför en högst lokal och mycket begränsad sedimentspridning utan någon risk för påverkan på torsk under något livsstadium.

Bolagets kompletterande utredning visar att arbeten med nedläggning av kablar inom vindkraftparken bör kunna ske även under aktuell tidsperiod utan att det uppstår någon negativ påverkan av betydelse på torsk. Då nedläggning av kablar under aktuell tidsperiod inte heller bedöms ge någon negativ påverkan på livsmiljöerna i Natura 2000-områdena eller dess typiska arter i övrigt och inte heller på de särskilt utpekade arterna bör sådan verksamhet kunna tillåtas året om.

Det beslutade villkoret uppfyller i sig kraven på tydlighet och precision. Det har inte framkommit att bolaget har ett särskilt behov av att kunna utföra andra grumlande installationsarbeten än kabelnedläggning året om eller att sådana arbeten kan utföras utan negativ inverkan av betydelse på de skyddade områdena. Bolaget yrkande om ändring av villkor 5 bör därför bifallas på så sätt att nedläggning av kablar undantas från förbudet att utföra grumlande installationsarbeten på havsbotten under aktuell tidsperiod.

Villkor 6

Det finns skäl att ändra villkoret i enlighet med bolagets yrkande.

Villkor 11

Som framgår ovan finns det inte förutsättningar att pröva bolagets yrkande avseende villkor 11 såsom yrkandet slutligt har utformats. Det finns däremot inget som hindrar att prövning sker av det ändringsyrkande som bolaget ursprungligen framställde. Bolaget yrkade då att villkoret skulle ges följande lydelse.

”Pålning får inte ske samtidigt i delområde Galatea och delområde Galene eller med pålning för uppförande av vindkraftfundament inom Stora Middelgrund och Röde bank.”

Enligt bolaget saknas det förutsättningar för ett villkor om att pålning inte får ske samtidigt med pålning för vindkraftparken Kattegatt Syd då anläggandet av den vindkraftparken sker i annan verksamhetsutövers regi.

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att det är viktigt att säkerställa att pålning inte sker samtidigt vid näraliggande vindkraftparker. Detta med hänsyn till den kumulativa påverkan som kan uppstå, främst för arten tumlare. Det ligger inom bolagets kontroll att samordna pålning med annan verksamhetsutövare och villkoret kan inte anses innebära att bolaget saknar faktisk eller rättlig möjlighet att efterleva villkoret. Domstolen noterar vidare att Vattenfalls Natura 2000-tillstånd avseende vindkraftparken Kattegatt Syd innehåller motsvarande villkor. Det saknas enligt mark- och miljödomstolen därför skäl att ändra villkoret. Bolagets yrkande ska därför avslås.

Villkor 15

Av villkor 15 följer en skyldighet att ta fram ett kontrollprogram för anläggnings-, drifts- och ett framtida avvecklingsskede. Kontrollprogrammet ska enligt villkoret tas fram i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Naturhistoriska riksmuseet.

Enligt bolaget bör samråd inte ske med den sistnämnda samrådsparten. Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av villkoret i det avseendet. Detta då museet har expertkunskap om tumlare.

Såsom bolaget har framhållit ingår inte i museets uppdrag att utöva tillsyn enligt miljöbalken. Det torde inte heller ingå i uppdraget att bevaka frågor kopplade till en verksamhet som den aktuella. Det framstår inte som lämpligt att Naturhistoriska riksmuseet ska utgöra en samrådspart vid framtagandet av kontrollprogrammet. Detta oaktat att det kan finnas anställda vid museet som har särskilda kunskaper om tumlare. Villkoret bör därför ändras i enlighet med bolagets yrkande i detta hänseende. Vidare bör i enlighet med bolagets yrkande Kustbevakningen vara samrådspart vid framtagandet av kontrollprogrammet.

I och med att miljötilståndet för verksamheten är meddelat med stöd av lagen om Sveriges ekonomiska zon finns det skäl att även i övrigt ändra villkoret i enlighet med vad bolaget har yrkat.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis gör mark- och miljödomstolen bedömning att utredningen i målet är tillräcklig för den prövning som ska ske. Även med beaktande av kumulativ påverkan från andra störningar, i första hand andra befintliga och planerade vindkraftparker i området, bedömer mark- och miljödomstolen att utredningen visar att vindkraftparken Galene genom föreskrivande av villkor kan anläggas, drivas och avvecklas utan att skada uppstår på de livsmiljöer som avses att skyddas i berörda Natura 2000-områden. Otillåten skada uppstår inte heller på de för livsmiljöerna typiska arterna.

De utpekade arterna tumlare, tretåig mås, tordmule och sillgrissla bedöms inte utsättas för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna i området. Detta förutsätter emellertid att hänsyn tas till beslutet att föreslå att ytterligare områden invid Lilla Middelgrund ska skyddas som Natura 2000-områden. Förutsättningar för tillstånd enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken föreligger

alltså men endast under förutsättning att vindkraftparkens geografiska omfattning begränsas så att det uppstår en buffertzona om en kilometer även till de nya områden som avses skyddas. I och med begränsningen bedöms de skyddade områdena som helhet inte skadas av verksamheten. Detta även med beaktande av andra pågående och planerade verksamheter.

Det föreligger skäl att med anledning av bolagets överklagande ändra vissa av de villkor länsstyrelsen har förenat tillståndet med. Bolagets ändringsyrkanden bör dock endast delvis vinna bifall. Det finns inte skäl att förena tillståndet med ytterligare villkor utan de som länsstyrelsen har föreskrivit är, med de justeringar som följer av domslutet, tillräckliga för att otillåten skada inte ska uppstå.

Det anförda innebär alltså att länsstyrelsens beslut, med delvis bifall till miljöorganisationernas överklaganden, ska ändras så att vindkraftparkens geografiska omfattning begränsas något och att bolagets överklagande delvis vinner bifall på så sätt att vissa villkor i tillståndet ändras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 5 augusti 2024.

Rickard Forsgren

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Rickard Forsgren, ordförande, och tekniska rådet Daniel Isaksson samt de särskilda ledamöterna Håkan Falck och Mikael Svensson. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Aldegren.

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Beslut

1 (43)

Datum

Diarienummer

2023-01-27

8121-2021

Galatea-Galene Vindpark AB
Ombud advokaterna Madeleine Edqvist och
Therese Strömshed samt jur. kand. Petter
Westergren
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
madeleine.edqvist@msa.se,
therese.stromshed@msa.se och
petter.westergren@msa.se

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R13

INKOM: 2023-02-22
MÅLNR: M 783-23
AKTBIL: 3

Kungörelsedelgivning

Ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för den havsbaserade vindparken Galatea-Galene med tillhörande verksamhet i Kattegatt

Beslut

Länstyrelsen i Hallands län meddelar med stöd av 7 kap. 29 b § miljöbalken Galatea-Galene Vindpark AB, org.nr. 559347-9420, tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för påverkan på Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund respektive Stora Middelgrund och Röde bank i samband med uppförande, drift och avveckling av en havsbaserad vindpark med tillhörande transformatorstationer, mätmaster och kablar.

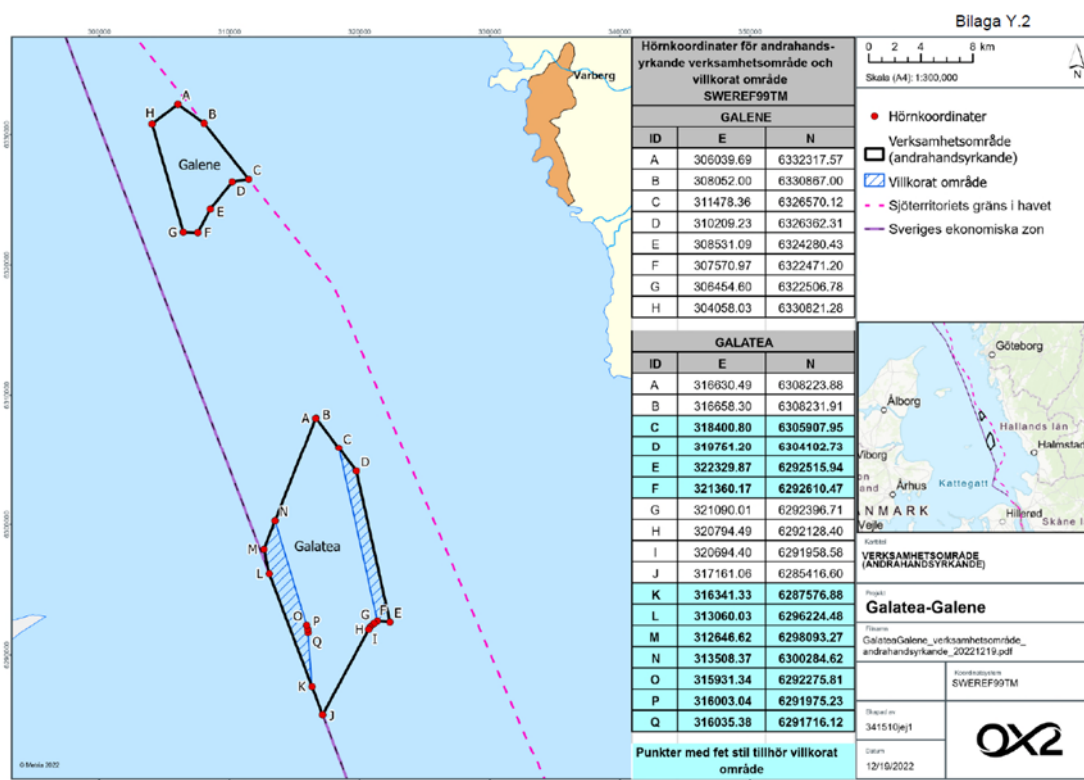
Ansökan avslås vad gäller delar av verksamhetsområdet i delområde Galateas nordvästra och nordöstra hörn, enligt Galatea-Galene Vindpark AB:s förstahandsyrkande.

Delområdet Galene avgränsas av hörnpunkterna A - H och delområdet Galatea avgränsas av hörnpunkterna A – N, vars koordinater enligt referenssystem SWEREF 99 TM är följande.

Punkt	Östlig koordinat (E)	Nordlig koordinat (N)
<i>Galene</i>		
A	306039,69	6332317,57
B	308052,00	6330867,00
C	311478,36	6326570,12
D	310209,23	6326362,31
E	308531,09	6324280,43
F	307570,97	6322471,20
G	306454,60	6322506,78
H	304058,03	6330821,28

Galatea

A	316630,49	6308223,88
B	316658,30	6308231,91
C	318400,80	6305907,95
D	319751,20	6304102,73
E	322329,87	6292515,94
F	321360,17	6292610,47
G	321090,01	6292396,71
H	320794,49	6292128,40
I	320694,40	6291958,58
J	317161,06	6285416,60
K	316341,33	6287576,88
L	313060,03	6296224,48
M	312646,62	6298093,27
N	313508,37	6300284,62

Länsstyrelsen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor

För tillståndet gäller följande villkor:

Allmänt villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor så ska verksamheten utformas och bedrivs i huvudsak i enlighet med vad sökandena har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.

Anläggningsarbeten

2. Undervattensljud från pålning får inte överstiga värdet enkel puls $SEL_{SS,VHF} \leq 112$ dB tumlare re $1 \mu Pa^2s$ på ett avstånd om 750 meter från ljudkällan och värdet $SPL_{RMS-fast, VHF} 100$ dB tumlare re $1 \mu Pa$ på ett avstånd om 5,7 kilometer från ljudkällan.
3. Under perioden 15 maj – 15 augusti får undervattensljud från pålning eller geofysiska undersökningar inte överstiga värdet $SPL_{RMS-fast, VHF} 100$ dB tumlare re $1 \mu Pa$ inom Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund samt Stora Middelgrund och Röde bank.
4. Verksamhetsutövaren ska säkerställa att tumlare inte finns inom en radie av 750 meter respektive 5,7 kilometer från bullrande aktiviteter, som ger upphov till ljudnivåer över de nivåer som anges i villkor 2 och 3 under hela anläggnings- och avvecklingsfaserna.

Verksamhetens alstrande av undervattensbuller (under anläggnings-, drifts- och avvecklingsfaserna) ska kontrolleras och dokumenteras och en rutin ska fastställas för att omedelbart kunna avbryta arbetet om värdena enligt villkor 2 och 3 riskerar att överskridas. Verksamhetsutövaren ska ha kontinuerlig realtidsövervakning av undervattensbuller under anläggnings- och avvecklingsarbetena. Kontrollen ska även innehålla dokumentation kring säkerställande av att tumlare inte finns inom en radie av 750 meter från bullrande aktiviteter som ger upphov till ljudnivåer över de nivåer som anges ovan, under hela anläggnings- och avvecklingsfaserna.

5. Grumlande installationsarbeten på havsbotten samt pålning får inte utföras under perioden 1 januari-31 maj.
6. Verksamhetsutövaren ska upprätta en arbetsplan för pålningsarbeten som ska ges in till tillsynsmyndigheten minst sex (6) månader innan pålningsarbeten påbörjas för godkännande. I arbetsplanen ska det tydligt redogöras för vilka skyddsåtgärder som ska vidtas för att undvika påverkan på tumlare samt hur det ska kontrolleras att skyddsåtgärderna utförs så att de får avsedd effekt. Arbetsplanen ska också innehålla rutiner för hur lång tid som får

passera innan en ny mjuk startsekvens påbörjas, om pålning måste avstanna till följd av tekniska problem eller service.

7. Vid pålning ska ljuddämpande skyddsåtgärder användas som minst motsvarar den dämpning av undervattensbuller som fås av dubbel bubbelgardin (DBBC) och Hydro Sound Damper (HSD).
8. Inför pålningsarbeten ska akustiska skrämelmetoder, med tekniker anpassade för tumlare, användas. Pålning ska inledas med mjuk igångsättning varefter hammarslagen successivt ska trappas upp, så kallad ramp-up.
9. Varaktigheten av ramp-up-perioden får inte vara kortare än 30 minuter. Den genomsnittliga slagfrekvensen får inte överstiga 15 pulser/minut under ramp up-perioden eller 30 pulser/minut under pålningsarbetet.
10. I syfte att minimera påverkan på tumlare ska pålning av enskilda monopiles i tid inte överstiga sex (6) timmar, definierat som tiden från det första till det sista slaget under ett kontinuerligt pålningsförlopp. Om något tekniskt fel eller annan händelse uppstår som leder till ett uppehåll i pålningen, ska denna förlorade tid utan pålning inte inkluderas i den totala pålningstiden.
11. Pålning får inte ske samtidigt med pålning för uppförande av vindkraftfundament inom Stora Middelgrund och Röde bank, samt inte heller samtidigt med pålning för uppförande av vindkraftverk inom Kattegatt Syd.

Geofysiska undersökningar

12. Utrustning för undersökningar med metoderna sidoavsökande sonar och multistråleekolod ska operera med en ljudfrekvens överstigande 200 kHz.
13. Mjuk uppstart (soft-start) ska tillämpas i minst 30 minuter innan seismisk utrustning används för undersökningar. Om det går längre tid än 20 minuter mellan kartläggningslinjer, eller om undersökningarna avbryts under en längre tid än 10 minuter, ska en ny sekvens av mjuk uppstart genomföras.
14. Under uppstart av undersökningsarbeten med seismisk utrustning ska även passiv akustisk övervakning nyttjas och det ska finnas observatörer på fartyget som spanar efter marina däggdjur i närheten av fartyget.

Kontrollprogram

15. Kontrollprogram för verksamheterna ska finnas och följas för anläggnings-, drifts- samt för ett framtida avvecklingsskede. Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket samt Naturhistoriska riksmuseet. Av kontrollprogrammet ska framgå hur kontroll av verksamheten ska ske, med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.

Förslag till kontrollprogram ska lämnas till länsstyrelsen senast tre (3) månader innan respektive skede inleds. Kontrollprogrammet kan samordnas med övriga kontrollprogram för verksamheterna (såsom kontrollprogram föreskrivet enligt miljöbalken, etc.). Kontrollprogrammet ska ses över vart femte år, eller efter ett längre intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer vid den senaste översynen.

Kungörelsedelgivning samt hur man överklagar

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932), att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar efter beslutsdatum införas i Post- och Inrikes Tidningar samt i Hallands Nyheter, Hallandsposten, Göteborgs-Posten, Norra Halland, Kungsbacka-Posten, Helsingborgs Dagblad, Nordvästra Skånes tidningar och Landskrona Posten, och på Länsstyrelsens webbplats.

Beslutet hålls tillgängligt hos aktförvararen på Kommunkansliet i Varbergs kommun samt hos Länsstyrelsen, Slottsgatan 2 i Halmstad.

Eventuellt överklagande skickas till Länsstyrelsen, 301 86 Halmstad eller till e-postadress halland@lansstyrelsen.se. Ange vilket beslut som överklagandet gäller genom att ange diarienumret 521-8121-2021. Skriv också vilken ändring som begärs. För att överklagandet ska kunna prövas, måste det vara inkommet till Länsstyrelsen senast den 3 mars 2023.

Länsstyrelsen skickar överklagandet vidare till Mark- och miljödomstolen i Vänersborg för prövning.

Kontakta Länsstyrelsen på tfn 010-224 30 00 eller halland@lansstyrelsen.se, om något är oklart.

Ärendets handläggning

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Länsstyrelsen i Hallands län den 15 oktober 2021. Länsstyrelsen begärde vissa kompletteringar vilka kom in den 22 december 2021, den 24 januari 2022, den 9 och 21 juni 2022 samt den 14 juli 2022. Ansökan kungjordes därefter i

Hallands Nyheter, Hallandsposten, Göteborgs-Posten, Norra Halland, Helsingborgs Dagblad, Nordvästra Skånes tidningar och Landskrona Posten och på Länsstyrelsens webbplats den 2 september 2022 samt i Kungsbacka-Posten den 3 september 2022. Ansökan sändes för yttrande till Halmstads kommun, Laholms kommun, Falkenbergs kommun, Varbergs kommun, Kungsbacka kommun, Båstads kommun, Ängelholms kommun, Höganäs kommun, Helsingborgs kommun, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Försvarmakten, Naturvårdsverket, Danmark via Naturvårdsverket (ESBO), Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Onsala Rymdobservatorium, Kammarkollegiet, Naturhistoriska riksmuseet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Sjöfartsverket, Energimyndigheten, Kustbevakningen, LFV, Transportstyrelsen, Trafikverket, Riksantikvarieämbetet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sveriges geologiska undersökning, Svenska kraftnät, Björn Nilsson på Avdelning för Kulturhistorie Universitetsmuseet vid Universitetet i Bergen, Halmstads flygplats, Ängelholms flygplats, Teracom, Swedish Pelagic Federation, Sveriges Fiskares Producent Organisation (SFPO), Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation, Fiskbranschens Riksförbund, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen Halland, Södra Hallands Naturskyddsförening, Halmstads Naturskyddsförening, Falkenbergs Naturskyddsförening, Varbergs Naturskyddsförening, Havsnätverket Laholmsbukten, BirdLife Sverige, Göteborgs Ornitologiska Förening, Varbergs Ornitologiska Förening, Falkenbergs Ornitologiska Förening, Halmstads Ornitologiska Förening, Kullabygdens Ornitologiska Förening, Kattegatt Offshore via Favonius AB, Kattegatt Syd via ombuden för Vattenfall Vindkraft AB, Stora Middelgrund via ombuden för Vattenfall Stora Middelgrund Vind AB och Vattenfall Vindnät Sverige AB, samt Stena Line. Yttranden har inkommit. Sökanden har i sin tur kommenterat yttrandena i en skrivelse, vilken kom in den 23 december 2022.

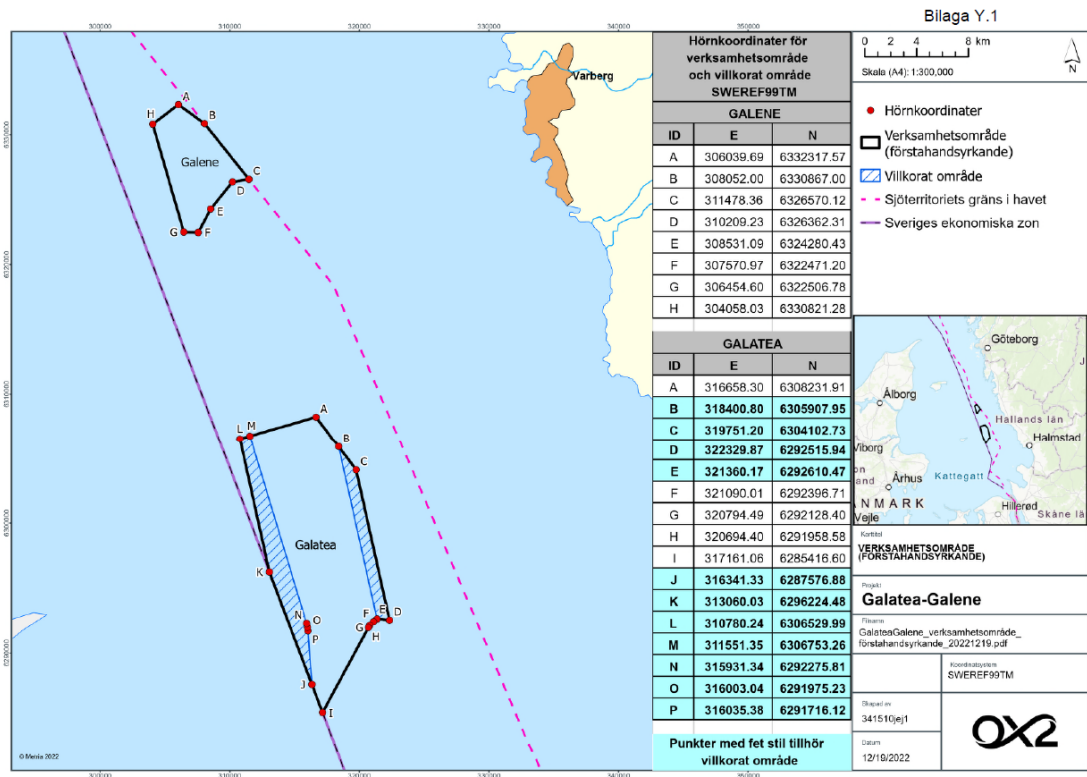
Ansökan och yrkanden

Ansökan avser tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för uppförande, drift och avveckling av den havsbaserade vindparken Galatea-Galene med tillhörande verksamheter i Kattegatt.

Yrkanden

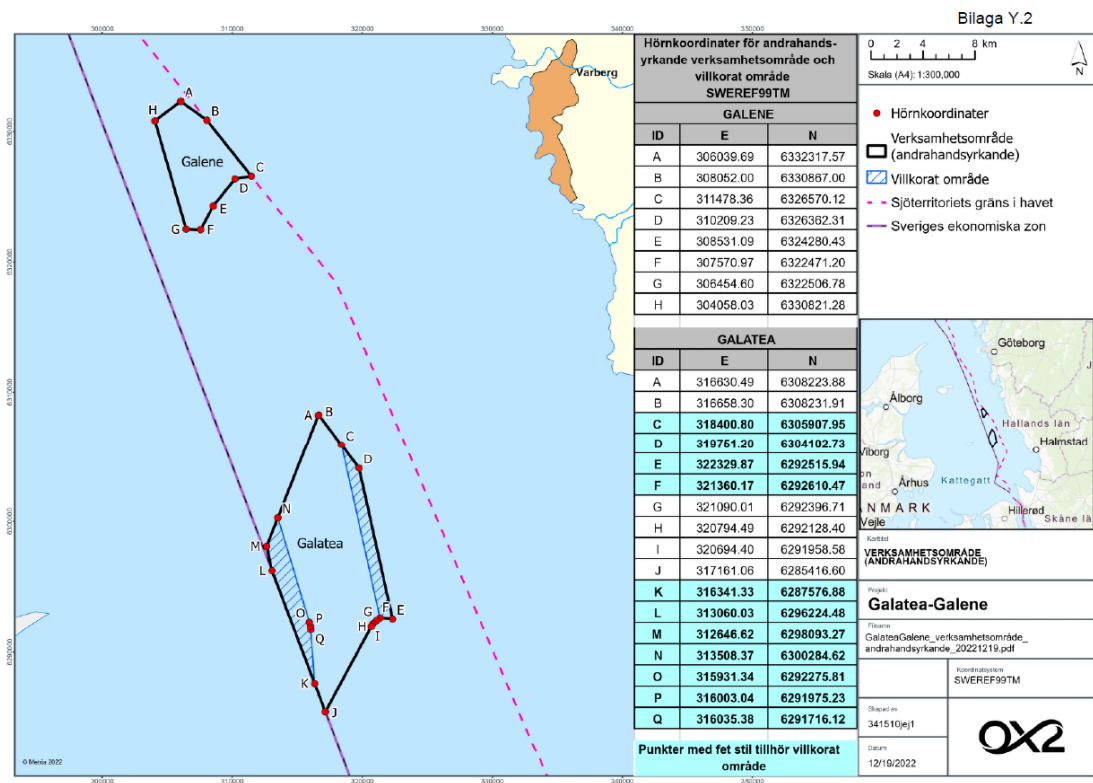
1. Galatea-Galene Vindpark AB (Bolaget eller GGVA) yrkar att Länsstyrelsen i Hallands län med avseende på Natura 2000-områdena Fladen (SE0510127), Lilla Middelgrund (SE0510126) respektive Stora Middelgrund och Röde bank (SE0510186), meddelar tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken till uppförande, drift och avveckling av en havsbaserad vindpark med tillhörande transformatorstationer, mätmaster och kablar inom de områden

som framgår av karta i Bilaga Y.1, allt i enlighet med vad som anges i denna tillståndsansökan jämte bilagor.

Bilaga Y.1

2. Bolaget yrkar i andra hand att Länsstyrelsen i Hallands län med avseende på Natura 2000-områdena Fladen (SE0510127), Lilla Middelgrund (SE0510126) respektive Stora Middelgrund och Röde bank (SE0510186), meddelar tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken till uppförande, drift och avveckling av en havsbaserad vindpark med tillhörande transformatorstationer, mätmaster och kablar inom de områden som framgår av karta i Bilaga Y.2, allt i enlighet med vad som anges i denna tillståndsansökan jämte bilagor.

Bilaga Y.2

I ansökan har verksamhetsområdet nedanstående koordinater i referenssystemet SWEREF 99 TM enligt justerade första- och andrahandsyrkanden. Delområdet Galene avgränsas av hörnpunkterna A - H och delområdet Galatea avgränsas av hörnpunkterna A – P (A-Q).

SWEREF 99 TM		Andrahandsyrkandet		
Förstahandsyrkandet		Andrahandsyrkandet		
Öst (E)	Nord (N)	Öst (E)	Nord (N)	
<i>Galene</i>		<i>Galene</i>		
A	306039,69	6332317,57	306039,69	6332317,57
B	308050,00	6330867,00	308052,00	6330867,00
C	311478,36	6326570,12	311478,36	6326570,12
D	310209,23	6326362,31	310209,23	6326362,31
E	308531,09	6324280,43	308531,09	6324280,43
F	307570,97	6322471,20	307570,97	6322471,20
G	306454,60	6322506,78	306454,60	6322506,78
H	304058,03	6330821,28	304058,03	6330821,28
<i>Galatea</i>		<i>Galatea</i>		
A	316658,30	6308231,91	316630,49	6308223,88
B	318400,80	6305907,95	316658,30	6308231,91
C	319751,20	6304102,73	318400,80	6305907,95
D	322329,87	6292515,94	319751,20	6304102,73

E	321360,17	6292610,47	322329,87	6292515,94
F	321090,01	6292396,71	321360,17	6292610,47
G	320794,49	6292128,40	321090,01	6292396,71
H	320694,40	6291958,58	320794,49	6292128,40
I	317161,06	6285416,60	320694,40	6291958,58
J	316341,33	6287576,88	317161,06	6285416,60
K	313060,03	6296224,48	316341,33	6287576,88
L	310780,24	6306529,99	313060,03	6296224,48
M	311551,35	6306753,26	312646,62	6298093,27
N	315931,34	6292275,81	313508,37	6300284,62
O	316003,04	6291975,23	315931,34	6292275,81
P	316035,38	6291716,12	316003,04	6291975,23
Q			316035,38	6291716,12

Bolaget yrkar vidare att länsstyrelsen

- (a) meddelar de villkor som föreslås nedan, samt
- (b) godkänner den till ansökan fogade miljökonsekvensbeskrivningen ("Natura 2000-MKB") i Bilaga B och slutför den specifika miljöbedömningen

Förslag till villkor

Bolaget föreslår följande villkor för verksamheten, efter slutlig justering:

1. Om inte annat följer av övriga villkor så ska verksamheten utformas och bedrivs i huvudsak i enlighet med vad sökanden har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.

Pålning

2. Inför pålningsarbeten ska akustiska metoder som motar bort tumlare, med tekniker anpassade för tumlare, användas i erforderlig omfattning. Samråd med tillsynsmyndigheten ska ske i god tid innan pålningsarbeten påbörjas för val av metod, omfattning och varaktighet.
3. Pålning ska inledas med mjuk uppstart (soft-start), varefter styrkan i hammarslagen successivt trappas upp till full styrka (ramp-up). Den genomsnittliga slagfrekvensen vid pålningsarbete vid full styrka ska vara begränsad till 30 pulser/minut.

Perioden för mjuk uppstart och ramp-up ska, tillsammans med övriga skyddsåtgärder, vara tillräcklig för att skydda tumlare mot undervattensljud från pålningen som överskrider tröskelvärdena för permanent hörselnedsättning (PTS) respektive temporär hörselnedsättning (TTS) för tumlare.

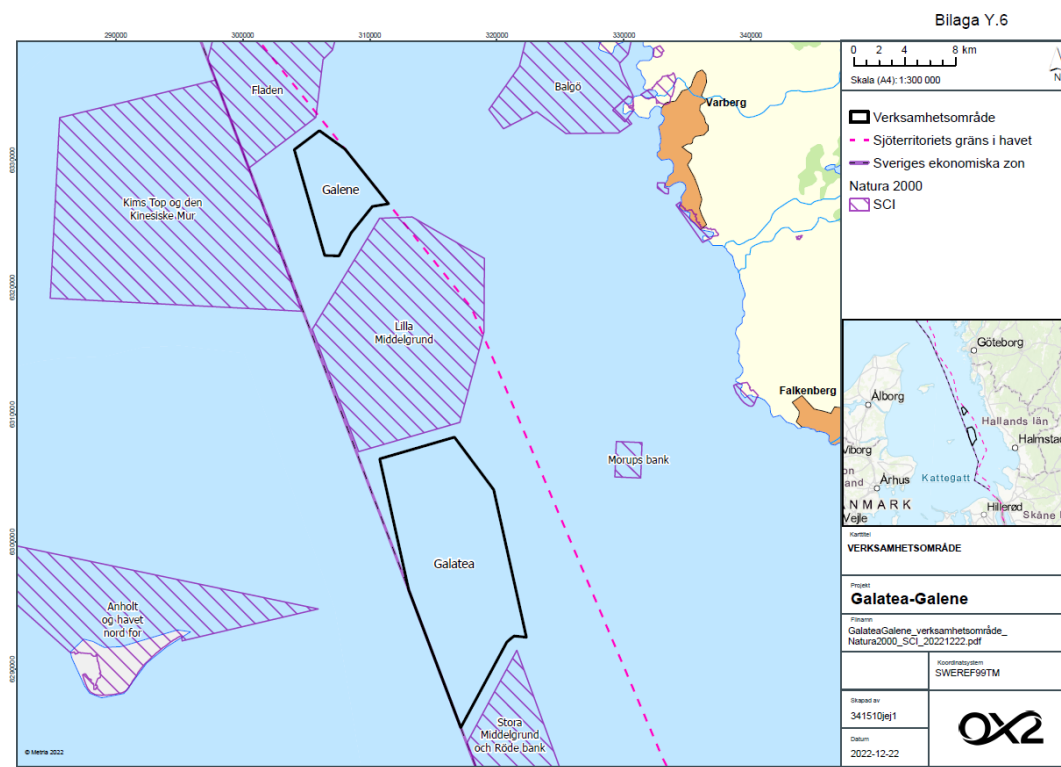
Varaktigheten av perioden med mjuk uppstart och ramp-up ska fastställas i en arbetsplan för pålningsarbeten som ges in till tillsynsmyndigheten minst sex (6) månader innan pålningsarbeten påbörjas.

I arbetsplanen ska det redogöras för vilka skyddsåtgärder som ska vidtas för att undvika påverkan på tumlare samt hur det ska kontrolleras och dokumenteras att skyddsåtgärderna utförs så att de får avsedd effekt. Arbetsplanen ska också innehålla rutiner för hur lång tid som får passera innan en ny mjuk uppstart kan påbörjas, om pålning måste avstanna till följd av tekniska problem eller service.

4. Vid pålning ska ljuddämpande utrustning med en prestanda som motsvarar dubbel bubbelgardin och Hydro Sound Damper användas.
5. Undervattensljud från pålning får inte överstiga värdet enkel puls $SEL_{SS,VHF} \leq 112$ dB tumlare re $1\mu Pa2s$ på ett avstånd om 750 meter från ljudkällan och värdet $SPL_{RMS-fast, VHF}$ 100 dB tumlare re $1\mu Pa$ på ett avstånd om 5,7 kilometer från ljudkällan.

6. Under perioden 15 maj – 15 augusti får undervattensljud från pålning inte överstiga tröskelvärdet för beteendestörning för tumlare enligt enheten $SPL_{RMS-fast}$ * inom de SCI-områden som framgår av Bilaga Y.6.

* $SPL_{RMS-fast, VHF}$ 100 dB tumlare re $1\mu Pa$

Bilaga Y.6

7. Verksamhetsutövaren ska ha kontinuerlig realtidsövervakning av påningsljud under anläggningsarbeten. Kontrollen ska även innehålla dokumentation kring säkerställande av att akustiska metoder och mjuk uppstart sker enligt den arbetsplan som ska tas fram enligt villkor (3) under hela anläggningsfasen.
8. Om något av ovanstående värden i villkor (5)-(6) överskrids ska åtgärder vidtas för att minska ljudet från påningen, så långt det är möjligt med hänsyn till säkerheten. Därefter ska överskridandet anmälas till tillsynsmyndigheten och åtgärder vidtas för att värdena ska innehållas. Om värdet överskrids vid efterföljande påning eller vid två av fem efterföljande påningar, ska påningsarbetet stoppas och en plan upprättas för att undvika fortsatta överskridanden. Planen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten för godkännande innan påningsarbete får fortsätta.
9. Till skydd för torsklek får ingen påning ske i delområde Galene under perioden 1 januari – 31 mars.
10. Påning får inte ske samtidigt i delområde Galatea och delområde Galene. Verksamhetsutövaren ska i samråd med tillsynsmyndigheten planera påningsarbetet för att så långt möjligt undvika att påning sker samtidigt med annan verksamhetsutövars påning inom Stora Middelgrund och Röde bank.

Sedimentspridning

11. Till skydd för fisk ska anläggningsarbeten som orsakar sedimentspill så långt möjligt undvikas. Gruvlände anläggningsarbeten får inte bidra till att koncentrationen av suspenderade sediment överstiger 100 mg/l på en (1) kilometers avstånd från anläggningsplatsen under perioden 1 januari – 31 maj.
12. Kontroll av sedimentspridning ska ske genom mätning som regleras i kontrollprogram. Om kontroll av sedimentspridningen visar att värdena har överskridits ska försiktighetsåtgärder vidtas, som att arbetena reduceras eller tillfälligt upphör, för att värdena inte ska överskridas. Bolaget ska därefter så långt möjligt säkerställa att ett överskridande inte upprepas.

Geofysiska undersökningar

13. Utrustning för undersökningar med metoderna sidavsökande sonar och multistråleekolod ska operera med en ljudfrekvens överstigande 200 kHz.
14. Mjuk uppstart (soft-start) ska tillämpas i minst 30 minuter innan seismisk utrustning används för undersökningar. Om det går längre tid än 20 minuter mellan kartläggningslinjer, eller om undersökningarna avbryts

under en längre tid än 10 minuter, ska en ny sekvens av mjuk uppstart genomföras.

15. Under uppstart av undersökningsarbeten med seismisk utrustning ska även passiv akustisk övervakning nyttjas och det ska finnas observatörer på fartyget som spanar efter marina däggdjur i närheten av fartyget.

Kontrollprogram

16. Kontrollprogram för verksamheten ska finnas för anläggnings-, drift- och avvecklingskedje och ska upprättas i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen.

Av kontrollprogrammet ska framgå hur tillsyn, besiktning och kontroll ska ske, med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Kontrollprogrammet ska särskilt innehålla en redogörelse för hur kontroll av ljud från pålningsarbeten och sedimentspridning från anläggningsarbeten ska genomföras.

Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre (3) månader innan respektive skede för verksamheten inleds.

Kontrollprogrammet kan samordnas med övriga kontrollprogram för verksamheten, däribland det kontrollprogram som tas fram för verksamheten enligt tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

Kontrollprogrammet ska ses över vart femte år, eller efter ett längre intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer vid den senaste översynen.

Ur sökandens beskrivning av verksamheten

Av sökandens beskrivning av verksamheten framgår bl.a. följande.

Allmänt

Denna tillståndsansökan omfattar tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB för verksamhetens potentiella påverkan på de utpekade livsmiljöer och arter i Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund samt Stora Middelgrund och Röde bank.

Bolagets ansökan avser uppförande och drift av vindkraftparken Galatea-Galene med tillhörande kringanläggningar (transformatorstation, m.m.) samt anläggande av internt elkabelnät jämte exportkabel. Vindkraftparken kommer som mest att bestå av 101 vindkraftverk, varav upp till 80 vindkraftverk förläggs i delområdet Galatea och upp till 21

vindkraftverk förläggs i delområdet Galene, med en totalhöjd om högst 340 meter.

Lokalisering

Den planerade vindparken Galatea-Galene ligger i Kattegatt, inom Sveriges ekonomiska zon. Verksamhetsområdet består av två delområden, Galatea och Galene. Delområdet Galatea är cirka 173 km² stort och ligger cirka 24 km väster om Falkenberg. Delområdet Galene är cirka 42 km² stort och ligger cirka 21 km väster om Varberg.

Vattendjupet i delområdet Galatea varierar mellan 23 och 83 meter och i delområdet Galene mellan 18 och 96 meter. Verksamhetsområdet består till största del av lerbottnar. Den genomsnittliga vindhastigheten inom Verksamhetsområdet beräknas uppgå till cirka 9,5 m/s på 100 meters höjd över havet.

Teknisk beskrivning av verksamheten

Vindpark Galatea-Galene beräknas generera omkring 6-7 TWh förnyelsebar el per år, vilket motsvarar elanvändningen för en miljon hushåll eller elproduktionen från drygt en kärnkraftsreaktor.

Med verksamheten avses anläggande, drift och avveckling av vindkraftverken, transformatorstationer, mätmaster samt kablar mellan vindkraftverken inom vindparken och anslutningskablar från vindparkens transformatorstationer till land.

Ur sökandens miljökonsekvensbeskrivning

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår bl.a. följande.

Allmänt

Planerad vindpark och tillhörande anslutningskablar anläggs helt utanför befintliga Natura 2000-områden. Ingen bottenyta inom Fladen, Lilla Middelgrund eller Stora Middelgrund och Röde bank tas i anspråk. Påverkan på Natura 2000-områdena kan uppstå under verksamhetens anläggnings-, drifts- och avvecklingsfas. Påverkan bedöms framförallt uppstå vid anläggningsfasen i samband med installation av fundament, vilket ger upphov till sedimentspridning (inklusive suspenderat material och sedimentation) samt undervattensljud. Under driftfasen kan påverkan framförallt uppstå på fåglar i form av barriäreffekter, undanträngning och kollisionsrisk.

Fladen är utpekad som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG) för naturtyperna sandbankar (1110), rev (1170) och bubbelrev och undervattenskratrar (1180), samt för arten tumlare

(1351). För Fladen är bedömningen att ingen påverkan sker på bevarandemålen för de utpekade naturtyperna sandbankar, rev och bubbelrev (inklusive de typiska arterna av fisk, bottenflora- och fauna samt fågel kopplade till dessa). Verksamheten påverkar inte förutsättningarna för gynnsam bevarandestatus för de utpekade naturtyperna. För den utpekade arten tumlare bedöms planerad verksamhet inte påverka upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus, med beaktande av åtaganden om skyddsåtgärder.

Lilla Middelgrund är utpekad som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet (direktiv 2009/147/EG) för naturtyperna sandbankar och rev samt för arterna sillgrissla (A119), tordmule (A200), tretåig mås (A188) och tumlare. För Lilla Middelgrund är bedömningen att ingen påverkan sker på bevarandemålen för de utpekade naturtyperna sandbankar och rev (inklusive de typiska arterna av fisk, bottenflora- och fauna samt fågel kopplade till dessa). Verksamheten påverkar inte förutsättningarna för gynnsam bevarandestatus för de utpekade naturtyperna. För den utpekade arten tumlare bedöms planerad verksamhet inte påverka upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus, med beaktande av åtaganden om skyddsåtgärder. För de utpekade fågelarterna sillgrissla, tordmule och tretåig mås bedöms planerad verksamhet inte medföra några konsekvenser, varken kort- eller långvariga, som negativt kan påverka bevarandestatusen.

Stora Middelgrund och Röde bank är utpekad enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet för naturtyperna rev, sandbankar och bubbelrev och undervattenskratrar samt arten tumlare. För Stora Middelgrund och Röde bank är bedömningen att ingen påverkan sker på bevarandemålen för de utpekade naturtyperna sandbankar, rev och bubbelrev (inklusive de typiska arterna av fisk, bottenflora- och fauna samt fågel kopplade till dessa). Verksamheten påverkar inte förutsättningarna för gynnsam bevarandestatus för de utpekade naturtyperna. För tumlare bedöms planerad verksamhet inte påverka upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus, med beaktande av åtaganden om skyddsåtgärder. För Natura 2000-området finns det bevarandemål för fågelarterna sillgrissla och tordmule. Planerad verksamhet bedöms inte medföra några konsekvenser, varken kort- eller långvariga, som negativt kan påverka bevarandestatusen.

Under anläggningsfasen kommer ett antal skyddsåtgärder kopplade till att minska påverkan från undervattensljud att vidtas, dels vid seismiska undersökningar, dels vid pålning under installation av fundament. Vid pålning av fundament kommer användning av akustiska metoder, mjuk uppstart och ljuddämpande utrustning (såsom bubbelgardin eller motsvarande) att tillämpas med hänsyn till tumlare. Även påverkan på fisk minskar vid användning av bland annat mjuk uppstart och ljuddämpande tekniker.

Kumulativa effekter kan uppstå med andra befintliga eller planerade vindparker. Kumulativa effekter kan uppstå från sedimentspridning och undervattensljud i det fall flera vindparker anläggs samtidigt och ljudalstrande samt grumlande arbeten sker samtidigt inom projekten, vilket inte bedöms som sannolikt. Kumulativa effekter från flera vindparker under driftsfas kan främst påverka fåglar i form av barriäreffekt, kollisionsrisk och undanträngning/störning. Inga kumulativa effekter bedöms uppstå som ger större påverkan än om endast Galatea-Galene anläggs. Kumulativa effekter från andra befintliga eller planerade vindparker bedöms inte innebära någon negativ påverkan på de närliggande Natura 2000-områdena eller påverka möjligheten att uppnå/bibehålla gynnsam bevarandestatus för utpekade naturtyper och arter.

Under drift kommer den bottentrålning som sker i nuläget sannolikt att minska inom vindparken i syfte att skydda trålredskap samt kablar i internkabelnätet. Den sedimentspridning som uppstår i samband med bottentrålning skulle därmed kunna minska. Detta bedöms innebära positiva konsekvenser, både för flora och fauna inom vindparken men även för arter som befinner sig inom aktuella Natura 2000-områden. Intelligande befintliga farleder och en intensiv fartygstrafik i området ger idag upphov till undervattensljud. De tillkommande fartygstransporterna i området till följd av planerad verksamhet och andra planerade vindparker bedöms bidra till försumbar ökning av undervattensljud från fartyg i både drifts- och anläggningsfas.

Inkomna yttranden

Av de yttranden som kommit in framgår bl.a. följande.

Naturvårdsverket (NV)

NV avstyrker i första hand att Natura 2000-tillstånd beviljas för den ansökte verksamheten i såväl delområdet Galene som delområdet Galatea.

I andra hand, om Natura 2000-beviljas för delområdet Galatea, avstyrker NV i vart fall att tillstånd för det delområdet beviljas i de delar som omfattas av föreslagen utvidgning av Natura 2000-nätverket vid Lilla Middelgrund samt anser att det då även behöver säkerställas buffertavstånd i övrigt minst motsvarande det som angetts för vindkraftparken Kattegatt Syd.

NV har tidigare yttrat sig angående ansökan om Natura 2000-tillstånd för vindkraftparken Kattegatt syd som i huvudsak omfattar samma yta som Galatea. NV konstaterar att länsstyrelsen därefter beslutat att meddela Natura 2000-tillstånd för påverkan på Natura 2000-områdena Lilla Middelgrund samt Stora Middelgrund och Röde Bank för vindkraftparken Kattegatt Syd med tillhörande exportkablar inom ekonomisk zon.

Ansökan vad gäller delar av verksamhetsområdet i det nordvästra och nordöstra hörnet som berörs av föreslagen utvidgning av Natura 2000-nätverket har dock avslagits.

Oaktat länsstyrelsens beslut vill NV vad gäller nu aktuell ansökan i den del som avser delområdet Galatea hänvisa till den inställning och de synpunkter NV framfört i tidigare yttrande avseende vindkraftparken Kattegatt Syd. Utöver detta vill NV vad gäller delområdet Galatea även lyfta fram att det finns vissa skillnader i hur nära som verksamhetsområdet ligger de berörda Natura 2000-områdena jämfört med avståndet mellan Kattegatt Syd och de skyddade områdena. Vad gäller nu aktuell ansökan synes bolaget inte ha föreslagit någon buffertzona till Natura 2000-områdena Lilla Middelgrund respektive Stora Middelgrund och Röde Bank vilket ingick i ansökan vad gäller Kattegatt Syd. Detta behöver enligt NV:s mening beaktas i bedömningen av verksamhetens påverkan på värdena inom berörda Natura 2000-områden. I första hand avstyrker NV, i likhet med vad NV anfört angående Kattegatt Syd, att Natura 2000-tillstånd meddelas för vindkraftsverksamhet inom området för Galatea. Om Natura 2000-tillstånd trots allt beviljas för delområdet Galatea anser NV att i vart fall de delar som omfattas av föreslagen utvidgning av Natura 2000-nätverket vid Lilla Middelgrund behöver avslås och att det säkerställs att buffertavstånden i övrigt är minst motsvarande det som angetts för Kattegatt Syd.

Mot bakgrund av de undanträngningseffekter som riskerar uppkomma samt riskerna för fragmentering och kollisioner går det enligt NV:s bedömning inte att med tillräcklig säkerhet utesluta att berörda fågelarter inte utsätts för störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna i Natura 2000-områdena Lilla Middelgrund och Fladen. NV bedömer därmed att förutsättningar för Natura 2000-tillstånd för vindkraftsverksamhet inom delområdet Galene saknas i förhållande till dessa Natura 2000-områden.

I yttrandet över Kattegatt Syd har NV redogjort för den mycket stora betydelse som mellersta-norra Kattegatt har för framför allt tordmule, sillgrissla och tretåig mås. NV vill även i detta yttrande hänvisa till detta och framhålla att hela området som omfattar Stora Middelgrund i söder och upp till norr om Fladen behöver ses som en sammanhängande livsmiljö som är av stor betydelse.

NV bedömer att det i nuläget är mycket svårt att förutse mer exakt vilka konsekvenser vindkraftsetablering inom delområdet Galene kan orsaka på bevarandevärdena inom Fladen och Lilla Middelgrund. Flera av de sjöfåglar som är kopplade till de skyddade områdena är dock störningskänsliga i relation till vindkraft och NV bedömer att en vindkraftsetablering riskerar att medföra såväl undanträngningseffekter som fragmente-

ring av fåglarnas livsmiljö samt kollisionsrisker på ett sådant sätt att det på ett betydande sätt kan försvåra arternas bevarande i Natura 2000-områdena. I förhållande till Lilla Middelgrund behöver även länsstyrelsens beslut avseende Kattegatt Syd beaktas. Under dessa förhållanden anser NV att förutsättningar för Natura 2000-tillstånd saknas.

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har 2022-09-01 lämnat yttrande angående ansökan om Natura 2000-tillstånd för vindkraftparken Kattegatt Syd vars yta sammanfaller med delområde Galatea och berör samma Natura 2000-områden. Tillstånd enligt 7 kap. 28 a § har lämnats av Lst Halland för Kattegatt Syd enligt beslut 2022-10-19. I en Natura 2000-prövning måste kumulativa effekter av andra pågående eller planerade projekt beaktas enligt 7 kap. 28 b § MB. Då tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken redan lämnats för uppförande och drift av Kattegatt Syd måste potentiella kumulativa effekter av Kattegatt Syd och Galatea-Galene (samt eventuella andra pågående eller planerade verksamheter) bedömas inom ramen för aktuell Natura 2000-prövning. Länsstyrelsen i Halland bör i sin prövning av om tillstånd enligt 28 a § kan lämnas beakta detta.

Aktuell ansökan omfattar även delområdet Galene och berör även Natura 2000-området Fladen. Potentiell påverkan på Natura 2000-områdenas bevarandevärden är snarlik för de båda projekten. Villkorsförslagen skiljer sig dock åt vad gäller skyddsåtgärder för fisk och tumlare. Myndigheten finner inte några skäl att ändra den huvudsakliga inställning som tidigare redovisats gällande Kattegatt Syd, men har synpunkter kring formuleringen av villkor. Myndigheten gör här inte någon bedömning av kumulativa effekter i relation till Kattegatt Syd.

HaV anser att ansökan kan tillstyrkas under förutsättning att de villkor meddelas som behövs för att de kumulativa effekterna av Kattegatt Syd och den nu ansökta verksamheten inte kan påverka Natura 2000-värdena på ett otillåtet sätt. För det fall Länsstyrelsen bedömer att det inte föreligger risk för kumulativa effekter med Kattegatt Syd eller andra verksamheter anser HaV att de av bolaget föreslagna villkoren med följande ändringar av villkor kan godtas:

Villkor 8:

Grumlande installationsarbeten på havsbotten samt pålning får inte utföras under perioden 1 januari – 31 maj.

Villkor 6:

Under perioden 15 maj – 15 augusti får undervattensljud från pålning *eller geofysiska undersökningar* inte överstiga värdet SPL_{RMS} .

$_{\text{fast, VHF}}$ 100 dB tumlare re 1 μ Pa inom Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund samt Stora Middelgrund och Röde bank.

Med ovan tillägg och i beaktande av de villkor med skyddsåtgärder som redovisats i ansökan bedömer myndigheten att de planerade åtgärderna inte kommer medföra att vare sig de naturtyper (sandbankar och rev) eller de arter (tumlare) som avses att skyddas i de angränsande Natura 2000-områdena utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna och naturtyperna.

Myndigheten gör inte någon bedömning när det gäller påverkan på fåglar utan hänvisar till Naturvårdsverket i den delen. När det gäller synpunkter kring övriga aspekter hänvisar HaV till yttrandet gällande prövningen av tillstånd enligt lagen om (1992:1140) Sveriges ekonomiska zon

Försvarsmakten

Försvarsmakten motsätter sig delar av föreslagen vindkraftsetablering i rubricerat ärende.

Försvarsmaktens bedömningar avseende respektive delområde inom föreslagen vindkraftsetablering redovisas separat nedan.

Delområde Galene

Försvarsmakten framför att en viss vindkraftsetablering inom det norra delområdet Galene, kan accepteras. Den slutgiltiga utformningen av parken gällande vindkraftsverkens antal, positioner och höjder, behöver dock, för att kunna accepteras utifrån de aspekter Försvarsmakten har att beakta, samrådas med Försvarsmakten innan en eventuell utbyggnad sker.

Delområde Galatea

Försvarsmaktens bedömning avseende delområde Galatea är att ett uppförande av den föreslagna vindkraftsparken inom detta delområde skulle medföra påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § miljöbalken som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Försvarsmakten motsätter sig därför en utbyggnad av vindkraft i det södra delområdet, Galatea.

Trafikverket

Trafikverket bedömer att ansökan angränsar och inte ligger inom de utpekade farlederna. Det finns redan idag intensiva sjötrafik i Kattegatt som bör hanteras i fortsatt planering. Trafikverket anser att Sjöfartsverkets eventuella synpunkter på lokalisering och utformning av byggnationen ska beaktas.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket är inte miljöprövande myndighet och har därför inga synpunkter i sakfrågan rörande Natura-2000 tillstånd.

Då hela ansökningsprocessen kring uppförande och drift av vindkraftsparken Galatea-Galene med tillhörande anläggningar är omfattande och prövning sker mot olika lagar, hänvisar Sjöfartsverket till verkets yttrande angående ansökan om tillstånd för etablering och drift av park enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, för att tydliggöra Sjöfartsverkets syn på projektet som helhet.

I SEZ-ärendet avstyrker Sjöfartsverket ansökan eftersom Sjöfartsverket anser att det sökta området strider mot UNCLOS (United Nations Convention on Law Of the Sea) artikel 60.7 samt påtagligt skadar riksintresset kommunikationer-sjöfart. Sjöfartsverket ser att Galenes västra gräns samt Galateas östra och västra gränser behöver justeras (minskas) för att ge godtagbara säkerhetsavstånd till trafikstråken Route T och Route S.

Transportstyrelsen

Transportstyrelsen bedömer uppförandet av den planerade vindkraftsparken med tillhörande sjökablar ur sjöfartssynpunkt.

Då sjöfart till följd av etableringen inte avses redovisas inom ramen för Natura 2000-prövningen har Transportstyrelsen inget ytterligare att tillföra ärendet och avser återkomma med ett ställningstagande till vindkraftsparken med tillhörande kablar inom ramen för de övriga tillstånden.

Jordbruksverket (SJV)

SJV anser att Galatea-Galene Vindpark AB:s ansökan om Natura 2000-tillstånd bör avstyrkas.

SJV är den myndighet som på uppdrag av regeringen ska verka för att främja en livskraftig och hållbar fiskerinäring både ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Mot bakgrund av myndighetens uppdrag anser SJV att det är av stor vikt att eventuell negativ påverkan på yrkesfisket samt de marina ekosystem och därtill hörande arter som yrkesfisket är beroende av minimeras. SJV anser att den föreslagna etableringen riskerar att medföra signifikant negativ påverkan på ett antal viktiga punkter.

SJV delar inte företagets syn att det inte skulle vara motiverat med tidsrestriktioner till skydd för torsk i området för Galatea. Mot bakgrund av torskens mycket svaga bestånd anser SJV att skyddsåtgärder är motiverade då området ligger i mycket nära anslutning till lekområde för torsk. Torskens bestånd i de svenska vattnen är mycket svaga och i SJVs me-

ning bör försiktighetsprincipen tillämpas när det kommer till tillståndsgivning av verksamheter som kan medföra negativ påverkan på artens möjlighet till förnyring.

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

SGU anser att ansökan bör innefatta högupplösta och yttäckande marin-geologiska kartor (som batymetri och substrat). Så pass utförliga underlag finns inte med i de handlingar som nu skickats på remiss. Dock så ska den högupplösta informationen finnas. Förutsatt att slutsatserna i ansökan stöds av de högupplösta kartläggningarna anser SGU att ytterligare kompletteringar av ansökan inte behövs i detta skede.

I underlaget nämns en planerad undersökningsfas där ”inledande geofysiska och geotekniska undersökningar samt miljöundersökningar genomförs för att kartlägga havsbottensförhållandena såsom batymetri, biologi, sedimentförhållanden och eventuella vrak eller andra kulturmiljövärden.” SGU påpekar betydelsen av att undersökningarna utförs ned till berört sedimentdjup för att erhålla ett fullgott bedömningsunderlag.

Det är av vikt att den prövande instansen får ta del av högupplösta maringeologiska kartor/data, tillsammans med resultaten från de planerade geofysiska undersökningarna för att kunna pröva ansökan.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerad remiss och har inga synpunkter på ansökan. Svenska kraftnät har goda förutsättningar att omhänderta den tillkommande elproduktionen eftersom den ligger i södra Sverige.

Energimyndigheten

Energimyndigheten kan konstatera att projekteringsområdet helt överlappar med Energimyndighetens sektorsunderlag till nya energiområden i havsplanerna som tagits fram i samband med ett pågående regeringsuppdrag som beslutades i februari 2022. Energimyndigheten kan även konstatera att det aktuella projekteringsområdet för vindkraftparken Galatea-Galene sammanfaller med projekteringsområdet för vindkraftparken Kattegatt Syd. Detta behöver beaktas vid prövningen av den aktuella ansökan. Energimyndighet har i övrigt inga synpunkter att redovisa.

LFV

LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot att Natura 2000-tillstånd beviljas.

Halmstads Flygplats AB

Halmstads Flygplats AB har inget att invända mot beskriven etablering. Etableringen bedöms inte påverka flygplatsens verksamhet eller framtida verksamhet.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Länsstyrelsen i Västra Götalands län anser att ansökan kan tillstyrkas utifrån påverkan på de naturvärden myndigheten bevakar. Länsstyrelsen anser att ansökt verksamhet, med en produktion av förnyelsebar energi, utgör ett viktigt bidrag i syftet att främja en hållbar utveckling. Förslag på justering av villkor lämnas med anledning av att tumlare riskerar påverkas om pålning sker simultant med andra närliggande parker samt att fisk, som är föda åt både tumlare och sjöfåglar, också riskerar påverkas av effekter från pålning. Länsstyrelsen anser vidare att parkens effekter på sjöfågel, måsar och migrerande sjöfågel bör följas upp i ett undersökningsprogram.

Länsstyrelsen föreslår följande nya eller ändrade villkor.

- Nytt villkor: Pålning får inte ske samtidigt som pålning för uppförande av vindkraftfundament inom Stora Middelgrund och Röde bank samt inte heller samtidigt som pålning för uppförande av vindkraftverk inom Kattegatt Syd.
- Villkor 8: Till skydd för lekande fisk får ingen pålning ske under perioden 1 januari – 31 maj.

Länsstyrelsen anser att parkens effekter på sjöfågel, måsar och migrerande sjöfågel bör följas upp i ett undersökningsprogram likt det man har tänkt sig för migrerande rovfåglar. Bland annat sillgrissla och tordmule är utpekade arter i de närliggande Natura 2000-områdena och det är dessa arter som riskerar att påverkas mest.

Länsstyrelsen bedömer att det behövs ett samordnat kontrollprogram för hela kusten före, under anläggningsskede och sedan i driftskede. Hur detta praktiskt ska kunna genomföras bör tas fram gemensamt med berörda verksamhetsutövare efter samråd med myndigheter inklusive centrala verk som Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning och Naturhistoriska riksmuseet etcetera.

Halmstads kommun

Halmstads kommun tillstyrker Natura 2000-tillstånd samt tillstånd för uppförande och drift av vindkraftsparkerna Galatea och Galene.

Falkenbergs kommun

Falkenbergs kommun har inget att erinra mot ansökan.

Varbergs kommun

Varbergs kommun avstår från att tillstyrka eller avstyrka ansökan om Natura 2000-tillstånd, då frågan om påverkan på Natura 2000-områden inte ingår i kommunens sakområde.

Kommunen har bl.a. anfört följande.

Det är viktigt att ett eventuellt tillstånd ges med villkor om skyddsåtgärder för att minska den kumulativa påverkan under anläggningsfas, framför allt på marina däggdjur. Då det pågår flera parallella tillståndsprövningar bör villkoren utformas så att risken för påverkan minimeras även om flera av projekten erhåller tillstånd.

Bolaget bedömer att risken för påverkan på övervintrande sjöfågel under driftsfas är liten. Konsekvensbedömningen för övervintrande sjöfågel (framförallt alkor) är dock behäftad med osäkerheter, både avseende faktiska tätheter som nyttjar området och hur stor andel som påverkas negativt genom undanträngning. Detta beror dels på den komplexa dynamiken i fågelbeståndet, dels på grund av begränsad kunskap om fåglarnas beteendepåverkan i anslutning till havsbaserad vindkraft. Varbergs kommun vill därför särskilt betona vikten av att genom övervakning förbättra kunskapen om hur alkor nyttjar området, deras populationsdynamik och påverkan av vindkraftsetablering. Det är även mycket viktigt att ett långsiktigt kontrollprogram utformas som utvärderar påverkan under drift och risken för långsiktiga kumulativa effekter av exempelvis undanträngning.

Varbergs kommun bedömer att den inbördes placeringen av vindkraftverken kan ha stor betydelse för vindkraftsparkens sammantagna påverkan, exempelvis genom ökad risk för undanträngning av sjöfågel. Kommunen anser att placeringen om möjligt bör villkoras i samband med beslut om tillstånd, eller i annat fall att det säkerställs att frågan beaktas i efterföljande skeden och i dialog med berörda myndigheter och intressenter.

Kungsbacka kommun

Kungsbacka kommun avstyrker ansökan om Natura 2000-tillstånd för uppförande och drift av vindkraftsparken Galatea-Galene. I sitt yttrande uttrycker kommunen bl.a. en oro för den långsiktiga påverkan på den marina miljön, undervattensbuller, grumling och sedimentation samt undanträngning av fåglar och tumlare.

Laholms kommun

Laholms kommun har inget att erinra mot ansökan om Natura 2000-tillstånd till uppförande, drift och avveckling av en havsbaserad vindpark med tillhörande transformatorstationer, mätmaster och kablar inom de områden som framgår av karta i Bilaga A, med avseende på Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund respektive Stora Middelgrund och Röde bank.

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation (HKPO)

HKPO redovisar hur vindkraftsparken Galatea-Galene kan komma att påverka yrkesfisket. HKPO anser att vid en etablering av Galatea-Galene kommer lönsamheten för kräftfisket gå ner så kraftigt att det ekonomiskt viktigaste fisket i regionen till största delen försvinner. En negativ utveckling som också skulle drabba det resterande småskaliga fisket, samt fiskhandel, service och andra landbaserade verksamheter som är beroende av fiskerinäringen i regionen. HKPO avstyrker ansökan om uppförande och drift av vindparkerna Galatea-Galene med högst 101 vindkraftverk och en maximal totalhöjd om 340 m med tillhörande transformatorstationer och sammanhängande anläggningar.

Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO)

Sammantaget kan inte SFPO anse att en marin vindkraftspark, utifrån rådande kunskapsläge, inte äventyrar syftet med angränsande Natura 2000-områden. En etablering av vindkraft på de aktuella områdena riskerar att leda till skador och störningar för de livsmiljöer och arter som skyddas. Utifrån ett intresse av att bevara den biologiska mångfalden och för att inte tillskapa ytterligare problem för de fiskbestånd som förekommer i Kattegatt anser SFPO att sökt tillstånd inte ska medges.

Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF)

Swedish Pelagic Federation Producentorganisation (SPF PO) motsätter sig en vindkraftsetablering i det aktuella området. I området fiskar SPF:s medlemmar tidvis sill och skarpsill för konsumtion. Fångsten levereras som råvara till lokal svensk fiskberedning där den filéas. SPF anser inte att ansökan med dess MKB, inklusive kompletterande underlag, på ett tillfredsställande sätt kan visa att den föreslagna vindkraftsparken inte kommer få en negativ påverkan på miljön och andra verksamheter. SPF hänvisar också till yttranden från de demersala fiskeorganisationerna SFPO och HKPO vars medlemmar bedriver ekonomiskt viktigt kräftfiske i det aktuella området.

BirdLife Sverige

Med hänvisning till de stora fågelvärden som föreligger på Fladen, Lilla Middelgrund, Stora Middelgrund och Röde bank, och det faktum att fåg-

larna rör sig mellan dessa områden, anser BirdLife Sverige att Galatea-Galene vindkraftpark inte uppfyller kravet om lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. Om vindkraftparken ändå tillåts att uppföras, så måste operatören åläggas att tillämpa i yttrandet beskrivna säkerhets- och hänsynsåtgärder samt utföra ett kontrollprogram med avseende att belägga vindkraftparkens påverkan på specifika fågel-/naturvärden.

Hallands ornitologiska föreningar

Halmstads, Falkenbergs och Varbergs Ornitologiska Föreningar anser att grundområdena i Kattegatt måste få ett starkare skydd än vad de har idag, och därför föreslår föreningarna att hela området från Fladen ner till och med Lilla Middelgrund får status som SPA-område. Detta bör även gälla området från strax söder om Stora Middelgrund upp till och med Röde bank. Föreningarna anser att de planerade vindkraftsanläggningarna i Kattegatt måste behandlas tillsammans och inte var för sig pga. de kumulativa effekterna, samt att ingen vindkraftsetablering ska tillåtas på de värdefullaste grundområdena. Om och när en vindkraftsanläggning i Kattegatt ges tillstånd, anser föreningarna att det bör ställas villkor på att det installeras system som stänger av verken under tider då det sker betydande flyttningsrörelser av fåglar över havet.

Naturskyddsföreningens rikskansli

Naturskyddsföreningen är för utbyggnaden av vindkraft i områden som inte är skyddade och som inte innehåller särskilt värdefull natur. Naturskyddsföreningen anser att vindparken Galatea-Galene kan uppfylla kraven i art- och habitatdirektivet och att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för uppförande, drift och avveckling av vindparken Galatea-Galene kan beviljas.

Den föreslagna vindkraftsparken Galatea-Galene ligger inte i ett skyddat område och området har inga särskilt höga naturvärden. Geografiskt ligger det dessutom lägligt till ur ett energisystemperspektiv. Det är också positivt om vindkraftsparken kan medföra utökat skydd mot bottentråning i området. Mot bakgrund av detta anser Naturskyddsföreningen att den valda lokaliseringen för vindparken Galatea-Galene är lämplig för vindkraft.

Naturskyddsföreningens har även specifika synpunkter gällande projektets påverkan på skyddade arter och naturtyper samt vilka åtgärder föreningen anser är viktiga att vidta under uppförande och drift av vindparken. Det är synpunkter som gäller grumling och undervattensbuller, påverkan på fisk och tumlare, samt påverkan på sjöfågel.

God Livsmiljö Hylte, Motvind Sverige och Föreningen Svenskt Landskapsskydd

Föreningarna God Livsmiljö Hylte, Motvind Sverige och Svenskt Landskapsskydd yrkar avslag för ansökan samt redovisar farhågor och risker med vindkraft till havs. Föreningarna anser att Sverige inte uppfyller internationella åtaganden enligt Århuskonventionen, artikel 7 och framför en hemställan till riksdag och regering.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd (FSL)

FSL har i ett särskilt yttrande även framfört att ansökan ska avslås och har invändningar mot ansökan som föreningen anser har brister.

Sökandens bemötanden

Sökanden har i bemötande av inkomna yttranden anfört bl.a. följande.

Under processens gång har synpunkter inkommit på verksamhetsområdets utformning, däribland rörande den del av Galatea-Galene som av Länsstyrelsen föreslås bli en del av ett utvidgat område för Natura 2000-området Lilla Middelgrund. GGVAB har, för att tillmötesgå synpunkter och ytterligare begränsa risk för negativ påverkan på miljön, valt att justera sitt yrkande om Natura 2000-tillstånd på så vis att det består av ett förstahandsyrkande respektive ett andrahandsyrkande. Båda yrkanden innebär att det sökta verksamhetsområdet reduceras, men i olika mån.

GGVAB har beslutat att minska verksamhetsområdet så att det upprätthålls en buffertzön om en kilometer mellan vindparken och befintliga Natura 2000-områden.

Bolaget har reducerat verksamhetsområdets utbredning för Galene i enlighet med Länsstyrelsen Hallands yttrande över SEZ-ansökan. När det gäller Galatea accepterar GGVAB en inskränkning av verksamhetsområdet i Galateas nordöstra hörn, där det tidigare sökta området överlappar det IBA-område som utpekats av BirdLife Sverige (BirdLife). Den reducerade ytan enligt andrahandsyrkandet innebär att färre vindkraftverk kommer att inrymmas inom vindparken och uppgå till maximalt 88 verk.

Med anledning av yttrandena från sjöfartsmyndigheterna har GGVAB även anpassat verksamhetsområdet i förhållande till omgivande farleder. Inom ramen för SEZ-ansökan har Bolaget föreslagit ett justerat villkor vad avser säkerhetsavståndet till T-rutten respektive S-rutten som i Bilaga Y.1 respektive Y.2 benämns ”villkorat område”.

GGVAB instämmer i Länsstyrelsens uppfattning att i *huvudsak* samma villkor bör föreskrivas i tillstånden, oavsett vilken av vindparkerna som

slutligt meddelas tillstånd. GGVAB har därför anpassat flera av villkoren med anledning av de beslut som Länsstyrelsen fattat för Kattegatt Syd. GGVAB anser att de villkor som Bolaget föreslår sammantaget ger ett starkare skydd för miljön samt utpekade Natura 2000-arter och livsmiljöer jämfört med de villkor Länsstyrelsen Halland beslutat om för Kattegatt Syd. Den avgörande utgångspunkten för GGVAB:s bedömningar om skyddsåtgärder är att dessa ska ge det mest omfattande skyddet för miljön, samtidigt som villkoren måste vara möjliga att följa upp och möjliggöra en realisering av projektet.

Tidsrestriktioner till skydd för tumlare

Tumlare är särskilt känsliga under sommarperioden då kalvarna föds och tumlarna parar sig. GGVAB har av denna anledning bedömt det motiverat att freda påverkan på tumlare inom deras skyddade Natura 2000-områden under den mest känsliga tidsperioden för tumlares parning och uppfödning (15 maj–15 augusti). Till skydd för tumlare under nämnda period kommer pålning inte att ske så att ljud överskridande tröskelnivån för beteendepåverkan sprids in till befintliga Natura 2000-områdena utpekade till skydd för tumlare. Skyddsåtgärden innebär att pålning under perioden 15 maj – 15 augusti inte kommer kunna ske i Galene och enbart i ett begränsat område i mitten av Galatea.

GGVAB:s respektive Vattenfalls ljudmodellerings är i princip överensstämmande och visar att den lägsta modellerade ljudnivån på 750 meters avstånd från ljudkällan uppgår till 112 dB (under månaden mars) med tillämpning av idag bästa tillgängliga teknik när det gäller ljuddämpning. Det är en mycket låg nivå givet tröskelvärden för tumlares hörsel. Om en lägre nivå skulle föreskrivas innebär det att teknikutveckling för ny dämpningsteknik måste inväntas och vindparken kan då sannolikt inte realiseras så snart tillstånd har meddelats.

Länsstyrelsen har för Kattegatt Syd föreslagit det villkor för tumlare som Vattenfall presenterat och som baseras på Joint Nature Conservation Committees (JNCC) riktlinjer. GGVAB:s sökta verksamhet klarar JNCC:s riktlinjer (om de skulle tillämpas), dvs. att det aldrig är mer än 20 procent av ytan i Natura 2000-områdena som skulle påverkas av pålning ljud från Galatea-Galene. Det föreligger därför ingen skillnad i praktisk bemärkelse mellan Galatea-Galene och Kattegatt Syd i just denna del. Som framgår av ovan har GGVAB dock tagit hänsyn till tumlarnas särskilt känsliga period för kalvning och parning i kombination med när det förekommer höga tätheter av tumlare i området, dvs. när Natura 2000-områdena bedöms vara särskilt viktiga att freda från störande ljud. GGVAB:s villkor går därför längre vad gäller skydd av tumlare än JNCC:s riktlinjer.

Tidsrestriktioner till skydd för torsk

GGVAB har bedömt att torsken kan behöva ett särskilt skydd under perioden för torsklek och där det är sannolikt att torsklek äger rum. Bolaget har därför som skyddsåtgärd åtagit sig att inte påla inom Galene under perioden 1 januari–31 mars, då området ligger i ett sannolikt område för torsklek enligt HELCOM. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har emellertid ansett att ett pålningsstopp till skydd för torsk bör gälla under perioden 1 januari–31 maj. I Länsstyrelsens förslag till SEZ-tillstånd för Kattegatt Syd har också föreskrivits att grumlande installationsarbeten samt pålning inte får utföras under perioden 1 januari–31 maj.

De sammantagna slutsatserna från utredningar om fiskars påverkan av ljud och grumling är att det förekommer en känslig lekperiod under perioden 1 januari–31 mars, då vuxen torsk kan påverkas i leken om torsken blir bortskrämd av förhöjda ljudnivåer. Denna period (januari–mars) överensstämmer helt med den fredningstid som beslutats för Kattegatt, då fiskeförbud råder för torsk, bleka och kolja. Även sektorsmyndigheter anser således att perioden januari–mars är den känsligaste perioden för vuxna fiskar.

Med de skyddsåtgärder som förslås ifråga om pålning (bland annat ljud-dämpande utrustning och tidsrestriktion) kommer konsekvenserna för torsk (såväl vuxen och juvenil torsk som ägg och larver) att bli små. Sammantaget är ett längre pålningsstopp än under januari–mars inte miljömässigt motiverat.

För att likväl säkerställa att fisk, och i synnerhet ägg och larver, inte påverkas av sedimentspridning under anläggningsfasen åtar sig GGVAB ett ytterligare begränsningsvillkor som innebär att sedimenthalten från arbeten under perioden 1 januari–31 maj inte får överstiga 100 mg/l på en kilometers avstånd från anläggningsarbeten. Det föreslagna sediment-spridningsvillkoret avser hela verksamhetsområdet. Tillsammans med pålningsförbudet i delområde Galene (sannolikt lek område) under januari–mars, innebär detta att ett mycket högt skydd upprätthålls för torsk (och även fisk i allmänhet) samt att verksamheten kan bedrivas utan risk för skada eller någon störning av betydelse på torskens bevarandestatus och population.

Om tidsrestriktioner och realisering av projektet

Även om sommaren är den lämpligaste tiden för anläggning är det GGVAB:s uppfattning att särskild hänsyn behöver tas till tumlare under deras kalvning- och parningsperiod under sommaren, vilket begränsar pålningsarbetet under denna period. De villkor som föreslås för Kattegatt Syd medger anläggningsarbete under alla årets månader, förutom januari–maj. HaV har i sitt yttrande föreslagit att en *kombination* av villkoren

för Kattegatt Syd och Galatea-Galene bör föreskrivas för Galatea-Galene, eftersom även HaV anser att tumlare är mer skyddsvärda under sommaren. HaV:s förslag innebär att tidsrestriktioner för pålningsarbeten skulle gälla för Galatea-Galene från den 1 januari till och med den 15 augusti.

HaV:s föreslagna villkor innebär att den effektiva pålningsperioden riskerar att begränsas till enbart cirka två månader under tidig höst och i sin tur leda till att pålningsarbete måste bedrivas under flera år. Detta skulle orsaka mycket större störningar för den marina miljön än om arbetena kan utföras under en säsong. En byggtid där installationen fördelas över två år orsakar dessutom projektet enorma kostnader (merkostnaden kan bli cirka en miljard kronor) och försenar när anläggningen kan tas i drift.

Om tillståndsprovande myndighet anser att tidsrestriktioner för tumlare och torsk motsvarande Kattegatt Syd ska föreskrivas för Galatea-Galene, vill GGVAB understryka att det kan accepteras, men att Kattegatt Syd-villkoren inte kan kombineras med en pålningsrestriktion under perioden 15 maj–15 augusti, eftersom det medför betydande svårigheter att bygga vindparken på ett miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt. Det är också ur ett konkurrensperspektiv av vikt att det föreskrivs villkor som medför samma förutsättningar att realisera Kattegatt Syd respektive Galatea-Galene, särskilt då projekten ger upphov till i princip samma miljökonsekvenser och för att projekten därför av uppenbara skäl måste ges motsvarande förutsättningar för etablering.

Marina däggdjur

Naturskyddsföreningen har framfört att föreslagna begränsningar av undervattensbuller är rimliga men rekommenderar att kraven för att minska påverkan under reproduktionsperioden utökas till att gälla 1 maj–31 oktober för att omfatta den första känsliga perioden av digivning av nyfödda kalvar. Länsstyrelsen har i yttrandet över SEZ-ansökan lämnat synpunkter på Bolagets föreslagna villkor om perioden då pålning inte får ske till skydd för tumlare. Jordbruksverket har påtalat att då Stora Middelgrund är ett av Kattegatts viktigaste områden för tumlare bör stor försiktighet iakttas när det kommer till aktiviteter som kan riskera negativ påverkan på tumlare.

Bolaget har föreslagit villkor med långtgående skyddsåtgärder med akustiska bortmotningsmetoder, mjuk uppstart och ramp-up samt att samtliga pålningsarbeten kommer att ske med ljuddämpande åtgärder i form av dubbla bubbelgardiner (DBBC) tillsammans med hydro sound damper (HSD) (eller utrustning med minst motsvarande effekt). Dessa är de metoder som man vet är de mest ljuddämpande och som finns tillgängliga på marknaden idag. Med dessa skyddsåtgärder riskerar inga

tumlare, oavsett livsstadium, att få påverkan på hörseln eller skrämmas till flykt. GGVAB har som en extra hänsynsåtgärd och för att skydda kalvarna under den första tiden föreslagit att undvika ljudnivåer som orsakar undvikandebeteende in i Natura 2000-områdena under perioden 15 maj–15 augusti. Tidsperioden föreslås baserat på att det är under denna period som kalvarna föds (maj–juni) och det finns mycket små kalvar som diar. Undersökningar under långa tidsserier visar att tumlares rörelser i Kattegatt varierar från år till år, men att kärnområdena, dvs. där det är hög täthet, är vid Natura 2000-områdena/utsjöbankarna under sommaren. GGVAB instämmer därför inte i att en annorlunda tidsrestriktion (mars–maj), som Länsstyrelsen anfört, är motiverad.

HaV har framfört att villkoret som reglerar undervattensljud för pålning, även bör omfatta geofysiska undersökningar samt att undersökningarna ska begränsas i tid så att den särskilt känsligaste tidsperioden för tumlare undviks.

GGVAB anser att villkor avseende ljudvillkor från pålning inte kan inkludera geofysiska undersökningar på det sätt som HaV framfört, framförallt på grund av att det är olika typer av verksamheter och åtgärder. Vid undersökningar sker inga stationära arbeten och en ljudpåverkan är mycket tillfällig och kortvarig och förflyttas genom fartygens rörelser. Bolaget kommer att så långt möjligt att undvika geofysiska undersökningar under sommaren men av säkerhetsskäl kan det bli nödvändigt att brådskande utföra geofysiska undersökningar när anläggningsarbeten pågår om exempelvis problem eller säkerhetsrisker uppstår vid anläggning av fundament. Det är därför inte möjligt att föreskriva begränsningar av dessa typer av undersökningar som utförs i direkt samband med anläggningsåtgärder. GGVAB anser dessutom att de skyddsvillkor som föreslagits för geofysiska undersökningar är tillräckliga för att undvika betydande störningar på tumlare.

Länsstyrelsen i Västra Götaland och Varbergs kommun har framfört att det är viktigt att säkerställa att ljudalstrande åtgärder som till exempel pålning inte tillåts samtidigt i delområde Galatea och i delområde Galene samt i närliggande parker med avseende på påverkan inom Natura 2000-områdena där tumlare ofta uppehåller sig, samt inom övriga viktiga tumlarområden.

Bolaget svarar att pålning inte kommer att ske samtidigt i de två delområdena. Avseende pålning i Galatea-Galene samtidigt med pålning i något annat projektområde anser Bolaget att det är en liten sannolikhet för att detta inträffar. Ett sådant villkor är dessutom svårt att efterleva då Bolaget inte kan påtvinga en annan verksamhetsutövare att samordna sig med GGVAB.

Länsstyrelsen Halland har i sitt yttrande över Bolagets SEZ-ansökan framfört att i huvudsak samma villkor som föreskrivits för Kattegatt Syd bör föreskrivas för Galatea-Galene. Länsstyrelsen Halland har i Natura 2000-tillståndet för Kattegatt Syd beslutat om det villkor för tumlare som Vattenfall presenterat och som baseras på JNCC:s riktlinjer.

GGVAB anser att de villkor som Bolaget har föreslagit ger ett mer adekvat skydd för tumlare och skyddar arten särskilt i Natura 2000-områdena under den känsliga kalvnings- och parningsperioden. Den sammantagna bedömningen av tumlareexperter från AquaBiota och Niras är att det inte är säkerställt att JNCC:s riktlinjer ger ett effektivt och tillräckligt skydd för tumlares bevarandestatus i Kattegatt. Det kan dock konstateras att ljudmodelleringar för Galatea-Galene visar att ljudspridningen även i ett worst case, och i likhet med Kattegatt Syd, inte kommer att överstiga tröskelvärdet för undvikandebeteende inom 20 procent av Natura 2000-områdena.

HaV har framfört att potentiell påverkan under driftskedet kan variera utifrån lokala förhållanden och att det därför finns behov av fler långsiktiga studier av tumlare. Det är därför viktigt med ett långsiktigt kontrollprogram för projektet där denna aspekt undersöks. Påverkan på tumlare under driftsskede bör ingå som en del i kontrollprogrammet.

Bolaget har åtagit sig att inom ramen för ett särskilt undersökningsprogram följa upp påverkan på bland annat tumlare under driftskedet och att denna uppföljning lämpar sig för ett undersökningsprogram snarare än ett kontrollprogram.

Fisk

Länsstyrelsen i Västra Götaland, HaV och SJV har framfört synpunkter på villkoret om tidsrestriktioner till skydd för torskleken. Länsstyrelsen i Västra Götaland och HaV anser att den undantagna perioden då pålning inte tillåts ska utökas till perioden 1 januari–31 maj och att detta även ska gälla i delområde Galatea. De har även fört fram att tidsrestriktionen är motiverad också för att skydda lekande sill.

GGVAB anger att torskens lek sker under januari–mars. Studier har visat att andelen lekmogna honor ökar under januari, toppar i februari och sjunker drastiskt under mars. Då torskleken i huvudsak sker mellan januari–mars bedöms inte en tidsrestriktion för pålningsarbete i april och maj vara motiverad med hänvisning till skydd för torskleken. Från april och framåt är det istället ägg och larver som är känsligare. Bolaget anser att det saknas stöd för att kräva pålningsrestriktioner ända till slutet av maj, eftersom den känsliga lekperioden avslutas redan i slutet av mars. Det är inte sannolikt att pålningsarbeten orsakar någon påverkan på torskens bevarandestatus, vare sig på kort eller lång sikt, då ljudutbredningen är

begränsad och då torsk generellt inte är känslig för tillfälligt förhöjda ljudnivåer. Vindparken utgör dessutom endast 2,6 procent av den totala arealen där torsklek sannolikt förekommer, vilken innebär en mycket liten risk för att torskleken skulle störas.

HaV anser även att en tidsrestriktion under perioden januari–maj bör gälla för grumlande installationsarbeten på havsbotten. Länsstyrelsen Västra Götaland har yttrat att det under anläggningsskedet finns risk för påverkan på pelagiska ägg och larver relaterat till grumlande arbeten.

Bolaget anger att när det gäller påverkan genom grumling är vuxen fisk generellt tålig för förhöjda suspensionshalter. Torsk har en hög tolerans för suspenderat material och koncentrationer på upp till 100 mg/l, i upp till två veckor, har generellt en liten påverkan på fisk. Om exponeringen sker under en kortare tid, timmar till dagar, kan flera arter klara koncentrationer på uppåt 1 000 mg/l. Även under lekperiod bedöms därför påverkan på torsk vara obetydlig. Ägg och larver är mer känsliga för suspension av sediment i vattnet och då speciellt de allra minsta larverna som fortfarande har gulesäcken kvar. Då den mest intensiva leken sker i februari bedöms det vara högst koncentration av torsklarver i mars och det tar cirka 20–30 dagar för äggen att kläckas. Ägg och larver av torsk kan förväntas i den fria vattenmassan fram till och med slutet av maj. Ägg och larver klarar dock en relativt hög nivå av grumling. Studier har visat att vid sedimentationshalter om 100 mg/l påvisas ingen effekt på ägg och larver, även efter varaktighet om två veckor. Vid mycket korta grumlingar, en timme till en dag, kan vissa arters ägg och larver överleva relativt höga doser, upp till cirka 500 mg/l. Bolaget har utfört detaljerade modelleringar av sedimentspridning vid anläggningsarbeten, utifrån worst case ansatser som innefattar att en mycket stor andel (mer än 25 procent) av fundamenten borraras, vilket medför en ökad grumling. Bolaget har även undersökt skillnader i att släppa sediment vid botten eller i de översta två metrerna av vattenmassan. Om borrning på ett fåtal platser behövs så kommer grumlingen att vara lokal runt fundamentet som anläggs och det är inte hela området för Galatea-Galene som påverkas vid ett tillfälle. Modelleringar visar även att släpp vid botten bidrar till mindre sedimentspridning än om släpp sker vid ytan. Torskägg och torsklarver befinner sig främst på eller runt saltsprångskiktet (haloklinen), dvs. mellan 10–20 meters djup. För att undvika påverkan av grumling på ägg och larver vid anläggningsarbeten, om borrning krävs, kommer sediment släppas vid botten under perioden januari–maj, dvs. den period då torskägg och larver förekommer i vattenmassan. Nedspolning av kablar kommer inte att orsaka en grumling som kan påverka ägg och larver. Konsekvensen för fisk och dess populationer till följd av sedimentation bedöms därför som försumbar. Det saknas därför grund för att undanta *all* form av grumlande anläggningsarbeten under perioden janu-

ari-maj, som vissa remissmyndigheter föreslagit. Bolaget föreslår ett begränsningsvillkor avseende sedimentspridning som innebär att halten 100 mg/l inte får överskridas på en kilometers avstånd från anläggningsarbetena under perioden 1 januari–31 maj. Detta begränsningsvillkor ska följas upp genom mätningar och åtgärder ska vidtas vid eventuella överskridanden. Detta villkor säkerställer att spridningen av sediment blir begränsad och utan risk för negativ påverkan av någon betydelse för fisk.

Naturtyper och bottensamhällen

HaV har framfört synpunkter avseende påverkan av sedimentspridning på naturtyper inom Natura 2000-områdena och anser att det är viktigt att sökanden har uppdaterad kännedom om förekomsten av eventuella naturtyper inom Natura 2000-området. HaV anser att anläggningen av fundament och kablar kan behöva anpassas så att metoder väljs som bidrar till mindre sedimentspridning inom vissa delar av anläggningsområdet.

Bolaget har en god kännedom om förekomst av eventuella naturtyper inom såväl Natura 2000-områdena som inom verksamhetsområdet. Under sommaren 2021 genomfördes även bottenundersökningar inom parkområdet. Punktdata från utförda videoundersökningar under 2021 och rumslig modellering över områdets bentiska naturtyper och habitat överensstämmer med varandra på ett bra sätt. Sedimentspridningsmodelleringar visar på en mycket begränsad sedimentspridning. Det ska även framhållas att en buffertzona om en kilometer mellan vindparken och befintliga Natura 2000-områden ytterligare kommer att begränsa sedimentspridningen in till Natura 2000-områden. Vidare har Bolaget åtagit sig ett begränsningsvillkor för sedimentspridning, se villkorsförslag 11, som kommer att följas upp.

Fågel

NV har framfört att, om Natura 2000-tillstånd meddelas för Galatea, att i vart fall området som föreslås som nytt SPA-område för Lilla Middgrund bör undantas från vindkraftsetablering samt att ett buffertavstånd till Natura 2000-områden ska iakttas.

Bolaget har valt att reducera verksamhetsområdet med beaktande av dels en buffertzona om en kilometer till Natura 2000-områden, dels föreslagen utvidgning av SPA-området för Lilla Middgrund. I första hand ansöker Bolaget om ett verksamhetsområde som undantar det nordöstra hörnet av Galatea (som är utpekad av BirdLife som IBA-område) och ett södra hörn av Galene. I andra hand yrkar Bolaget om ett verksamhetsområde som reduceras utifrån den föreslagna utvidgningen av Lilla Middgrund.

Hallands ornitologiska föreningar och BirdLife Sverige (BirdLife) framhåller grundområdenas värde för fågel och att dessa måste undantas från vindkraftsetablering. BirdLife anser vidare att Galatea-Galene vindkraftspark inte uppfyller kravet om lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken med hänvisning till de stora fågelvärden som föreligger på Fladen, Lilla Middelgrund, Stora Middelgrund och Röde bank, och det faktum att fåglarna rör sig mellan dessa områden.

GGVAB vill inledningsvis understryka att vindparken inte etableras inom något Natura 2000-område. Vindparken är i sin helhet belägen utanför Natura 2000-områden, med en kilometers buffertzoon till dessa känsligare områden. Grundområdenas värde för fågel är därför undantagna från vindkraftsetablering. Därutöver har Bolaget ytterligare anpassat verksamhetsområdet, som innebär att området för Galatea minskar med upp till 46 procent (andrahandsyrkandet), vilket innebär att det villkorade området inte bebyggs, och att Galene minskar med 12 procent (oaktat yrkande). Detta innebär i sin tur att undanträngningszonen för alkor kommer att minska med upp till 39 procent av den ursprungligt sökta ytan och ytterligare reducera risken för att vindparken påverkar Natura 2000-områdenas utpekade fågelarter.

NV har framfört synpunkter om att det är påverkan på bevarandevärdena i Natura 2000-områdena som ska bedömas i samband med en Natura 2000-tillståndsprövning och anser att de jämförande analyser som gjorts med totala populationsstorlekar på biogeografisk nivå saknar bäring i sammanhanget.

Bolaget svarar att konsekvenserna av Galatea-Galene på utpekade fågelarter har bedömts utifrån respektive Natura 2000-områdes bevarandemål och bevarandeplaner. I bevarandeplanerna anges inget om fågelarternas bevarandestatus och populationsstorlekar, vilket gör det högst relevant att beakta de biogeografiska populationerna för att göra en bedömning av bevarandestatus, men också resultaten från områdesspecifika inventeringar av fågelförekomst inom relevanta områden.

NV har framfört synpunkter om att det i nuläget är svårt att förutse mer exakt vilka konsekvenser en vindkraftsetablering inom delområdet Galene kan orsaka på bevarandevärdena inom Fladen och Lilla Middelgrund. NV anser att det saknas bedömning om påverkan på fåglar inom Fladen samt att förutsättningar saknas för Natura 2000-tillstånd för vindkraftsverksamhet inom delområdet Galene i förhållande till områdena Fladen och Lilla Middelgrund.

GGVAB svarar att Natura 2000-området Fladen inte är utpekad till skydd för fågelarterna sillgrissla, tordmule och tretåig mås, som NV hänvisar till som grund till varför myndigheten anser att Natura 2000-tillstånd inte

kan meddelas för delområde Galene. Den rättsliga grunden för NVs avstyrkande, dvs. att bolaget inte skulle ha gjort någon bedömning av dessa arter i förhållande till Fladen, kan ifrågasättas i sig. Därutöver är det felaktigt, så som NV påstår, att en bedömning av verksamhetens påverkan på Natura 2000-området inte har utförts vad gäller fågel. Bedömningen om påverkan på fågel omfattar även Fladen, med hänsyn till de typiska fågelarter som är knutna till de utpekade livsmiljöerna. Analyserna visar att det inte finns något som tyder på att Galene skulle vara särskilt värdefullt eller av större betydelse för relevanta sjöfåglar, eller hysa större täthet av dessa arter, jämfört med andra delar i Kattegatt.

NV, Hallands ornitologiska föreningar och BirdLife har yttrat att vindkraftsetableringen medför risk för undanträngningseffekter ifråga om sjöfåglar. NV har framfört synpunkten att några säkra slutsatser om undanträngningseffekternas omfattning inte kan dras och att etablering innebär en betydande risk för att tordmule, sillgrissla och andra fågelarter störs bort från betydelsefulla rast- och övervintringsområden samt att effekten av undanträngning även kan förstärkas genom barriäreffekter och fragmentering och fartygstrafiken i Kattegatt.

Bolaget hänvisar till den utredning och de bedömningar som gjorts inom ramen för MKB:n, som visar på att verksamhetsområdet inte är ett särskilt viktigt födosöksområde för sjöfåglar. Sjöfåglar, inklusive tordmule och sillgrissla, förekommer brett inom Kattegatt och är inte specifikt lokaliserade till Galatea-Galene. Alkorna (och andra pelagiska sjöfåglar) uppehåller sig främst i ett större område i den östra delen av Kattegatt och spridningen varierar inom detta område eftersom fåglarna följer fisk-stimmen. Förekomst och tätheter varierar därför efter säsong och från tid till annan.

Kumulativa effekter

HaV har framfört att i en Natura 2000-prövning måste kumulativa effekter av andra pågående eller planerade projekt beaktas. HaV anser att då tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken redan lämnats för uppförande och drift av Kattegatt Syd måste potentiella kumulativa effekter av Kattegatt Syd och Galatea-Galene (samt eventuella andra pågående eller planerade verksamheter) bedömas.

GGVAB anser att det inte är relevant att bedöma kumulativa effekter av Galatea-Galene i förhållande till Kattegatt Syd, eftersom Galatea och Kattegatt Syd utgör samma geografiska område och därför kan inte båda vindparker anläggas och det förändrar inte bedömningarna som inkluderar Galene.

Motivering till beslutet

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen konstaterar att sökanden har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966). Länsstyrelsen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning efter gjorda kompletteringar uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och kan godkännas.

Tillåtlighet

Vindkraftsanläggningen och en del av exportkablarna ligger inom Sveriges ekonomiska zon och tillståndsprövas även av regeringen enligt 5 § lagen om Sveriges ekonomiska zon. Vid prövningen enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon ska 2-4 kap. och 5 kap. 3-5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas. Inom territorialhavet och på land tillståndsprövas exportkablarna enligt miljöbalken av mark- och miljödomstolen och då ingår även frågan om Natura 2000-tillstånd i den samlade prövningen. Även annan prövning enligt ett flertal andra lagar och med andra prövningsmyndigheter sker.

Tillstånd krävs för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd får endast lämnas om verksamheten eller åtgärden, ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder, inte kan skada livsmiljön eller utpekade arter inom området.

Den planerade verksamheten innebär att en vindkraftspark kommer att uppföras och drivas mellan Natura 2000-områdena Stora Middelgrund och Röde bank (områdeskod SE0510186), Lilla Middelgrund (områdeskod SE0510126) och Fladen (områdeskod SE0510127). Åtgärderna innebär arbete i vatten med bland annat ljud- och grumlingseffekter som, när de utförs i anslutning till ett Natura 2000-område, har potential att på ett betydande sätt påverka miljön i Natura 2000-området. Länsstyrelsen bedömer därför att de ansökta åtgärderna är tillståndspliktiga enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Syftet med Natura 2000-områden är att bevara de naturtyper och de arter som områdena är upprättade till skydd för. För varje art ska en gynnsam bevarandestatus upprätthållas inom artens biogeografiska region. Gynnsam bevarandestatus innebär att artens population ska vara säkrad på lång sikt och att dess naturliga utbredningsområden inte minskar. Arternas behov ska tillgodoses i området vad gäller födotillgång och skydd.

I bevarandeplanen för Fladen anges naturtypen sublitorala sandbankar (1110) och rev (1170).

I bevarandeplanen för Lilla Middelgrund anges naturtyperna sublittorala sandbankar (1110) och rev (1170) samt arterna sillgrissla (A199), tordmule (A200) och tretåig mås (A188).

I bevarandeplanen för Stora Middelgrund och Röde bank anges naturtyperna sublittorala sandbankar (1110), rev (1170), bubbelrev (1180) och djupa mjukbottnar, samt arterna tumlare (1351), sillgrissla (A199) och tordmule (A200).

För att tillstånd ska kunna beviljas i det här fallet gäller, enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken, att varken skada på naturtyperna sublittorala sandbankar (1110), rev (1170) och bubbelrev (1180) sker eller att störning av tumlare (1351), sillgrissla (A199), tordmule (A200) och tretåig mås (A188) uppstår så att bevarandet av arterna kan försvåras på ett betydande sätt. Alla förekommande arter/naturtyper omfattas av skyddet även om de inte finns upptagna i bevarandeplanen. Det gäller också för arter och naturtyper som i dagsläget är okända.

För naturtypen sublittorala sandbankar (1110) är arterna alfågel, storlom, smålom, sjöorre och ejder angivna som typiska arter. En typisk art är en art som indikerar naturtypens status. En nedgång i förekomsten av en typisk art inom en naturtyp ses som en försämring av naturtypens bevarandetillstånd. Ovan angivna fågelarter behöver därmed också tas hänsyn till vid tillståndsprövningen.

Delområde Galatea

Delområdet Galatea är lokaliserat mellan Natura 2000-områdena Lilla Middelgrund och Stora Middelgrund och Röde bank.

Remissmyndigheterna Naturvårdsverket, BirdLife Sverige samt Hallands ornitologiska föreningar har uttryckt oro för påverkan på framförallt sjöfågel. Sjöfågel såsom sillgrissla, tordmule och tretåig mås påverkas av en etablering av vindkraft till exempel genom en utestängningseffekt eller genom kollision med vindkraftverken. Länsstyrelsen anser att det område som föreslås som en utvidgning av det befintliga Natura 2000-området Lilla Middelgrund bör undantas från vindkraftsetablering. Länsstyrelsen har i ett beslut till Naturvårdsverket den 1 november 2022, dnr 511-5065-2021, föreslagit att ett nytt SPA-område (Special Protection Area), ”Lilla Middelgrundens utsjöbankar”, pekas ut för arterna sillgrissla, tordmule och tretåig mås. Området är ett IBA-område (Important Bird and Biodiversity Area) med betydelse för bevarande av vilda fåglar enligt fågeldirektivet. Genom att undanta detta område från Natura 2000-tillståndet för vindkraftsanläggningen, anser Länsstyrelsen att kraven i 7 kap. 28 b § miljöbalken uppfylls. Tillstånd enligt GGVAB:s andrahandsyrkande kan därmed medges, men inte enligt förstahandsyrkandet.

Kommelgrunn ligger i den södra delen av undervattensmassivet Lilla Middelgrund. Det är en mindre och lite djupare bank som hänger ihop med själva Lilla Middelgrund, endast en smal ränna avgränsar dem. Det förhärskande djupet på grundet är knappt 30 m och det minsta djupet på ca 21 m. Kommelgrunn hyser de hittills tätaste upptäckta koncentrationerna av bubbelrev i Sverige (Lundälv, T. 2022 a). Bubbelrev är kalkstrukturer som ofta bildar komplicerade strukturer med många hålrum som gynnar uppkomsten av en rik fauna genom att det skapas många mikrohabitat. Bubbelrev har sin uppkomst i nedbrytning av växtmaterial nere i havsbotten. Ofta ses små metangasbubblor som stiger till ytan i anslutning till reven. Vidare är bottnarna på Kommelgrunn väl strömsatta med biologiskt rika miljöer med bland annat rev och sublitorala sandbankar. Genom att undanta detta område från Natura 2000-tillståndet för vindkraftsanläggningen, anser Länsstyrelsen att kraven i 7 kap. 28 b § miljöbalken uppfylls. Tillstånd enligt GGVAB:s andrahandsyrkande kan därmed medges, men inte enligt förstahandsyrkandet.

Havs- och vattenmyndigheten har lämnat yttrande avseende påverkan på tumlare. Bolaget har föreslagit villkor för undervattensbuller och tidsrestriktioner för arbeten samt åtagit sig att bland annat mjukstarta pålningsarbeten, att övervaka undervattensbuller och att använda ljuddämpande utrustning vid pålning för att inte påverka med för höga ljudnivåer inom Natura 2000-områdena, särskilt under sommarmånaderna. Länsstyrelsen bedömer att med villkor som bland annat innebär tidsrestriktioner för när pålning får utföras, att sökandena under pålning ska vidta ljuddämpande åtgärder minst motsvarande den prestanda som fås av dubbelbubbelgardin (DBBC) och Hydro Sound Damper (HSD) samt innehåller föreslagna begränsningsvärden för undervattensbuller, så uppfylls kraven i 7 kap. 28 b § miljöbalken.

Länsstyrelsen gör bedömningen att konsekvenserna från grumling och sedimentpålagring inom de angränsande Natura 2000-områdena är acceptabla och att kraven i 7 kap. 28 b § miljöbalken även uppfylls i denna del.

Delområde Galene

Delområdet Galene är lokaliserat mellan Natura 2000-områdena Lilla Middelgrund och Fladen. I bevarandeplanen för Fladen anges naturtypen sublitorala sandbankar (1110) och rev (1170), men inte de fågelarter som anges i bevarandeplanen för Lilla Middelgrund. Länsstyrelsen har i beslut till Naturvårdsverket den 1 november 2022, dnr 511-5065-2021, föreslagit att det befintliga Natura 2000-området Fladen (SE0510127) kompletteras till att även bli SPA-område för arterna sillgrissla, tordmule och tretåig mås.

Norr om Lilla Middelgrund finns fina bottenstrukturer. Naturtypen rev (1170) är bland annat noterad i parkens sydvästra hörn. Revet består av block och sten samt har en riklig förekomst av bland annat hydroider och läderkorallen död mans hand. Några små bubbelrevsstrukturer har observerats i området, dock utan tecken på aktiv bubbling. Genom att undanta detta område från Natura 2000-tillståndet för vindkraftsanläggningen, anser Länsstyrelsen att kraven i 7 kap. 28 b § miljöbalken uppfylls.

I ansökan anges att delområdet Galene ligger i ett sannolikt område för torsklek enligt HELCOM. Till skydd för fisk och tumlare har bolaget föreslagit villkor för undervattensbuller och tidsrestriktioner för arbeten samt åtagit sig att bland annat mjukstarta pålningsarbeten, att övervaka undervattensbuller och att använda ljuddämpande utrustning vid pålning för att inte påverka med för höga ljudnivåer inom Natura 2000-områdena, särskilt under sommarmånaderna. Länsstyrelsen bedömer att med villkor som bland annat innebär tidsrestriktioner för när pålning får utföras, att sökandena under pålning ska vidta ljuddämpande åtgärder minst motsvarande den prestanda som fås av dubbel bubbelgardin (DBBC) och Hydro Sound Damper (HSD), samt innehåller föreslagna begränsningsvärden för undervattensbuller så uppfylls kraven i 7 kap. 28 b § miljöbalken.

Länsstyrelsen gör bedömningen att konsekvenserna från grumling och sedimentpålagring inom de angränsande Natura 2000-områdena är acceptabla och att kraven i 7 kap. 28 b § miljöbalken även uppfylls i denna del.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis gör länsstyrelsen bedömningen att om verksamheten bedrivs enligt sökandenas andrahandsyrkande, åtaganden och i enlighet med de villkor som länsstyrelsen föreskrivit, kommer de planerade åtgärderna inte att medföra att de naturtyper eller arter som avses att skyddas i området utsätts för en störning, som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av dessa.

Länsstyrelsen finner att tillstånd kan lämnas enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för verksamheten.

Motivering av villkor

Villkor 1 – allmänna villkoret

Sökanden bör åläggas att följa de åtaganden som gjorts i ansökan och under ärendets handläggning och som inte kan kopplas till ett specifikt villkor.

Villkor 2-11 – Anläggningsarbeten och tidsrestriktioner

GGVAB:s förslag till villkor innebär att pålning inte får utföras i delområde Galene under tiden 1 januari-31 mars, att under perioden 15 maj – 15 augusti får undervattensljud från pålning inte överstiga tröskelvärdet för beteendestörning för tumlare inom Natura 2000-områdena, samt att pålning och grumlande arbeten i stället får utföras från den 1 april till den 31 maj. Den grumling som kan uppkomma under tiden 1 januari-31 maj föreslås regleras med ett villkor.

GGVAB har gjort en jämförelse mellan de villkor som meddelats i tillståndet för vindkraftspark Kattegatt Syd. GGVAB accepterat att samma villkor meddelas för GGVAB, men påpekar att det inte finns teknik ännu för att klara de låga ljudnivåer för undervattensbuller som Vattenfall Vindkraft AB yrkat för Kattegatt Syd.

Länsstyrelsen instämmer i bolagets yttrande om att tidsrestriktionen för när arbete får utföras inte bör vara olika för de två vindkraftsparkerna Galatea-Galene och Kattegatt Syd. För Kattegatt Syd får inte pålning och grumlande arbete utföras den 1 januari - 31 maj. För Galatea-Galene gäller samma tidsrestriktioner med möjlighet att påla inom ett område i mitten av delområde Galatea den 15 maj-15 augusti enligt bolagets villkorsförslag. Länsstyrelsen anser att i en avvägning mellan att meddela exakt samma villkor avseende undervattensbuller och tidsrestriktioner för pålning och grumlande arbete som för vindpark Kattegatt Syd, eller att meddela villkor i huvudsak enligt Galatea-Galene förslag, väger det tungt att GGVAB anger att det ännu inte finns teknik för att nå de låga ljudnivåer som Vattenfall Vindkraft AB yrkat i villkoret om undervattensbuller för Kattegatt Syd.

Länsstyrelsen delar dock HaVs och Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter att pålning och grumlande arbete inte bör få utföras den 1 januari - 31 maj. Bolaget menar att GGVAB bara kommer att kunna påla från och med den 16 augusti till och med den 31 december, vilket är två och en halv månad kortare tid under året än vad som gäller för Vattenfall Vindkraft AB:s vindpark Kattegatt Syd, där pålning får utföras från och med den 1 juni till och med den 31 december. Under perioden den 15 maj -15 augusti har GGVAB möjlighet att påla i mitten av delområde Galatea, trots begränsningen av ljudnivån inom Natura 2000-områdena Fladen, Lilla Middelgrund samt Stora Middelgrund och Röde bank, enligt villkor 3. Länsstyrelsen anser att även GGVAB har möjlighet att påla under lika lång tid av året som Vattenfall Vindkraft AB.

Villkor 2 överensstämmer med bolagets villkorsförslag 5.

Villkor 3 överensstämmer delvis med bolagets villkorsförslag 6 med tillägg enligt HaVs förslag ("*eller geofysiska undersökningar*"). När det

gäller bolagets nya villkorsförslag att villkoret ska gälla i SCI-områden som framgår av bilaga Y.6, så anser länsstyrelsen att det är tydligare om de tre Natura 2000-områden som ingår i prövningen räknas upp i villkoret, eftersom prövningen inte har omfattat övriga SCI-områden som visas på kartan i bilaga Y.6. Om ett Natura 2000-område utvidgas, så bör villkoret gälla även det utvidgade Natura 2000-området, med det villkor som nu meddelas.

Villkor 4 ersätter bolagets villkorsförslag 7 och 8 som innebär att över-skridande ska anmälas till tillsynsmyndigheten och åtgärder vidtas för att ljudet ska minska. Förslaget innebär att villkoret skulle likna ett rikt-värde, vilka har utmönstrats genom domar den 29 januari 2009 från Mark- och miljööverdomstolen (MÖD 2009:2 och 2009:9). Villkor 4 bör istället överensstämja med MÖD:s dom den 8 december 2015, mål nr M 6960-14, avseende kontroll av undervattensbuller för den tillståndsgivna vindkraftsparken Kattegatt Offshore utanför Falkenbergs kust i Hallands län.

Villkor 5 är en utökning av bolagets villkorsförslag 9 i enlighet med HaVs förslag. HaV anser att med detta tillägg och beaktande av de villkor med skyddsåtgärder som redovisats i ansökan, bedömer myndigheten att de planerade åtgärderna inte kommer att medföra att vare sig de naturtyper (sandbankar och rev) eller de arter (tumlare) som avses att skyddas i de angränsande Natura 2000-områdena utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna och naturtyperna.

Villkor 6 överensstämmer till stor del med bolagets villkorsförslag 3, tredje och fjärde stycket. Länsstyrelsen anser att villkoret är rimligt och förtydligar kontrollen av villkor och skyddsåtgärder vid pålning.

Villkor 7-10 med skyddsåtgärder vid pålning överensstämmer till stor del med villkor 10-13 i tillståndet enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon för vindkraftsparken Kriegers Flak genom regeringsbeslut den 19 maj 2022, dnr M2018/02437. Länsstyrelsen noterar att villkor 7 överensstämmer med bolagets villkorsförslag 4 och villkor 8 och 9 delvis med bolagets villkorsförslag 2 och 3. Länsstyrelsen bedömer att dessa krav är rimliga även för Galatea-Galene.

Villkor 11 behövs för att hänsyn även bör tas till den kumulativa störning som samtidig pålning inom vindkraftsparkerna Galatea-Galene, Kattegatt Syd och Stora Mittelgrund kan innebära (i den mån alla parkerna kommer till stånd). Länsstyrelsen anser att det är viktigt att säkerställa att pålning inte kan förekomma vid flera näraliggande vindkraftsparker samtidigt. HaV har även påtalat vikten av att de villkor meddelas som behövs för att de kumulativa effekterna av Kattegatt Syd

och Galatea-Galene inte kan påverka Natura 2000-värdena på ett otillåtet sätt.

Villkor 12-14 Geofysiska undersökningar

Villkor 12-14 överensstämmer med bolagets villkorsförslag 13-15. Länsstyrelsen anser att villkoren är rimliga.

Villkor 15 – Kontrollprogram

Villkor 15 överensstämmer till stora delar med vad bolaget föreslagit i villkorsförslag 16. Villkoret överensstämmer med villkor 11 om kontrollprogram i tillstånd som meddelats för vindpark Kattegatt Syd. Länsstyrelsen anser att det är rimligt att villkoren överensstämmer.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

Det framgår av 7 kap. 28 b § miljöbalken att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken endast får lämnas om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas, eller medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Brittis Benzler med miljöhandläggare Anna-Lena Olsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Jörgen Peters, miljövårdsdirektör Per Leander, naturvårdsdirektör Henrik Martinsson, lantbruksdirektör Kristin Ovik, chefsjurist Peter Jupén, naturvårdshandläggare Björn Larsson, marinbiolog Bo Gustafsson och länsfiskekonsulent Erika Axelsson medverkat.

Erika Axelsson, Henrik Martinsson, Bo Gustafsson och Björn Larsson har lämnat avvikande meningar, se bilaga 1-2.

Brittis Benzler

Anna-Lena Olsson

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till

Regeringen, kn.registrator@regeringskansliet.se
Halmstads kommun, kommunstyrelsen@halmstad.se
Laholms kommun, kommun@laholm.se
Falkenbergs kommun, kommun@falkenberg.se
Varbergs kommun, ks@varberg.se
Kungsbacka kommun, info@kungsbacka.se
Båstads kommun, bastads.kommun@bastad.se
Ängelholms kommun, info@engelholm.se
Höganäs kommun, ks@hoganas.se
Helsingborgs kommun, kontaktcenter@helsingborg.se
Länsstyrelsen i Skåne, skane@lansstyrelsen.se
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Naturvårdsverket (ESBO), richard.kristoffersson@naturvardsverket.se
Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
Jordbruksverket, registrator@jordbruksverket.se
Onsala Rymdobservatorium, föreståndare John Conway,
john.conway@chalmers.se
Kammarkollegiet, registratur@kammarkollegiet.se
Naturhistoriska riksmuseet, registrator@nrm.se
Pär Rådling, avdelningschef, Naturhistoriska riksmuseet,
par.radling@nrm.se
Sveriges Lantbruksuniversitet Havsfiskelaboratoriet, registrator@slu.se
Noel Holmgren, prefekt, Sveriges Lantbruksuniversitet,
noel.holmgren@slu.se
Sjöfartsverket, sjofartsverket@sjofartsverket.se
Energimyndigheten, registrator@energimyndigheten.se
Kustbevakningen, registrator@kustbevakningen.se
LFV, lfv@lfv.se
Transportstyrelsen, sjofart@transportstyrelsen.se
Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, registrator@msb.se
Sveriges geologiska undersökning, sgu@sgu.se
Svenska kraftnät, registrator@svk.se
Länsstyrelsen i Hallands län, halland@lansstyrelsen.se
Länsstyrelsen i Västra Götalands län, vastragotaland@lansstyrelsen.se
Björn Nilsson, Avdelning för Kulturhistorie, Universitetsmuseet,
Universitetet i Bergen, Bjorn.Nilsson@uib.no
Halmstads flygplats, halmstadcityairport@halmstad.se
Ängelholms flygplats, info@aghairport.se
Teracom, vindkraft-1st@teracom.se
Swedish Pelagic Federation info@pelagic.se

Sveriges Fiskares Producent Organisation (SFPO) peter@sfpo.se och fredrik@sfpo.se
Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation info@hkpo.se
Fiskbranschens Riksförbund info@fiskbranschen.se
Naturskyddsföreningen, riksförbundet
remisser@naturskyddsforeningen.se
Naturskyddsföreningen Halland,
anders.tullander@naturskyddsforeningen.se
Halmstads Naturskyddsförening, kristin.lundquist@hotmail.com
Falkenbergs Naturskyddsförening, per_ranebo@hotmail.com
Havsnätverket Laholmsbukten, bo.t.hansson@netatonce.net
Södra Hallands Naturskyddsförening,
sodrahalland@naturskyddsforeningen.se
Varbergs Naturskyddsförening, birgitta@varberg.city
BirdLife Sverige, info@birdlife.se
Göteborgs Ornitologiska Förening, gof@gof.nu
Varbergs Ornitologiska Förening, ordforande@vof.nu
Falkenbergs Ornitologiska Förening, thomasand55@hotmail.com
Halmstads Ornitologiska Förening, anders.wirdheim@birdlife.se
Kullabygdens Ornitologiska Förening, thomas.terne50@gmail.com
Kattegatt Offshore, Favonius AB, jan-ake.jacobson@telia.com
Kattegatt Syd, Vattenfall Vindkraft AB, ombud advokaterna Mikael Berglund och Frida Andersson, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB,
mikael.berglund@froberg-lundholm.se,
frida.andersson@froberglundholm.se
Stora Middelgrund, Vattenfall Stora Middelgrund Vind AB och
Vattenfall Vindnät Sverige AB, ombud advokaterna Mikael Berglund
och Emma Lund, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB,
mikael.berglund@froberg-lundholm.se och emma.lund@froberg-lundholm.se
Stena Line, info@stenaline.se
God Livsmiljö Hylte, ove.bjorklund@hotmail.com
Motvind Sverige, Torbjörn Sjödin, svegarden@gmail.com
Föreningen Svenskt Landskapskydd, henrik@knutstorp.se

Bilagor

1. Anmälan om avvikande mening från Erika Axelsson
2. Anmälan om avvikande mening från Henrik Martinsson, Bo Gustafsson och Björn Larsson

Avvikande mening avseende ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § för uppförande, drift, och avveckling av vindkraftparkerna Galatea och Galene i Kattegatt.

Länsfiskekonsulent Erika Axelsson reserverar sig mot yttrandet och anmäler härmed avvikande mening.

De planerade vindkraftparkerna Galatea och Galene strider mot riksintresset för yrkesfisket, då det fiske som bedrivs inom det aktuella området idag, inte kommer att vara möjligt då parkerna är etablerad. Detta kommer att innebära stora ekonomiska förluster för det halländska yrkesfisket. Det går idag inte att säga om eller vilket fiske som i framtiden eventuellt skulle kunna bli aktuellt inom vindkraftparkerna. Då fisket efter havskräfta bedrivs på djup mjukbotten där havskräftan finns, kommer det inte att vara möjligt att flytta fisket någon annanstans. Det krävs särskilda tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten för att kunna bedriva fiske efter olika arter med olika redskap. Den som fiskar behöver också köpa kvoter då det finns en landningsskyldighet på de kvoterade arterna dvs de måste landas och kvot avräknas oavsett storlek.

Mot bakgrund av detta anser jag att ett tillstånd inte kan tillstyrkas.

Erika Axelsson

Länsfiskekonsulent
Landsbygdsenheten

Avvikande mening avseende beslut om tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken för vindkraftsparken Galatea-Galene

Vi anser att det underlag som finns framtaget tydligt visar på att området där vindkraftsparken planeras är av mycket stor betydelse för sjöfågel och att föreslagen lokalisering kommer medföra så pass stor påverkan på miljön i Natura 2000-områdena Lilla Middelgrund (SE0510126), Stora Middelgrund och Röda bank (SE0510186) samt Fladen (SE0510127) att tillstånd inte kan medges. Vidare anser vi att föreslagen lokalisering inte kan anses lämplig enligt 2 kap. 6 § MB. Vi anser därmed att ansökan ska avslås i sin helhet. I andra hand anser vi att den del av ansökan som rör delområdet Galene ska avslås. Redovisning av underlag och motivering till den bedömningen finns bilagt denna avvikande mening. Vi anser vidare att beslutet inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till sakkompetensen inom området, dels hos deltagande från Länsstyrelsen men även hos externa remissinstanser som BirdLife Sverige och Naturvårdsverket. Yttranden från dessa instanser har varit tydliga och väl motiverade.

Henrik Martinsson, Naturvårdsdirektör

Björn Larsson, Naturvårdshandläggare

Bo Gustafsson, Marinbiolog

Bedömning

Områdets betydelse för havslevande fåglar är sedan gammalt väl dokumenterat i långtidsstudier där det lyfts fram som ett av hela nordsjöregionens viktigaste för flertalet arter. En påverkan inom detta område kan få långtgående konsekvenser för bevarandet av dessa fågelarter på ett internationellt plan. Det främsta skälet är att övervintrande fåglar påverkas av en utestängningseffekt av de ca 300 meterna höga vindkraftverken. Detta innebär alltså att fåglarna inte kan nyttja området som förändrats från ett öppet havsområde till område med höga konstruktioner. Detta riskerar att påverka fågelpopulationerna i området på ett påtagligt sätt.

En uppdelning av parken i två delar bidrar till ökad påverkan på fågelförekomsterna över en större yta än vad en samlad park hade gjort. Detta innebär också att den utestängningseffekt som kommer att uppstå blir proportionerligt sett större. Delområdet Galene är också beläget i den centrala delen av det område som är utpekade som ett viktigt område för sjöfågel. Detta medför att den negativa effekt som uppkommer från parken genom utestängning blir högre än om parken legat i utkanten av området.

Förekommande arter i området är bland annat sillgrissla (A199), tordmule (A200) och tretåig mås (A188). Sillgrissla och tordmule har visats undvika vindkraftsparker och påverkas därmed av en utestängningseffekt med tretåig mås har visats kunna attraheras av vindkraftsparker och löper då risk att förolyckas genom kollision. I bevarandeplanen för Lilla Middelgrund anges uppförande av vindkraftverk som en åtgärd som kan påverka området negativt. Lämpliga strukturer och ostördhet är faktorer som lyfts fram som viktiga faktorer för arternas utnyttjande av området. Vi bedömer att det finns en påtaglig risk att ett uppförande av vindkraftsparken Galatea-Galene kommer innebära att stora delar av Natura 2000-områdena inte kommer att kunna utnyttjas av utpekade fågelarter med försämrat bevarandetillstånd som följd.

Utöver de utpekade arterna enligt fågeldirektivet hyser området flertalet andra övervintrande fågelarter som lommar, sjöorre och alfågel. Flertalet av dem är utpekade som typiska arter för naturtypen sandbankar (1110) som är en förekommande naturtyp inom området. Påverkan på en naturtyps typisk art anses även påverka naturtypens bevarandetillstånd negativt. Även om området inte har lika stor betydelse för dessa arter som för tidigare nämnda arter så ska området vara lämpligt för dem. En utestängning av dessa arter bidrar till att påverka Natura 2000-områdena negativt.

Fåglarna som vistas i Natura 2000-områdena och som avses skyddas är inte stationära inom dess gränser. Flertalet av dem är beroende av att kunna följa de fiskstim som de till stor del livnär sig av. Vi bedömer att det finns en påtaglig risk att populationerna inte kan upprätthållas om den habitatförlust som planerad vindkraftspark medför. Detta bör sättas i relation till den kumulativa effekt som övrig planerad och pågående vindkraftsetablering i Kattegatts utsjö. Då detta område är utpekade som särskilt betydelsefullt är det av yttersta vikt att fortsatt är lämpligt för övervintrande fågel för att dessa inte ska drivas till mindre lämpliga övervintringsområden med fortsatt nedåtgående populationstrender som följd.

Även Natura 2000-områdena Stora Middelgrund och Röde bank samt Fladen bedöms påverkas. Även om områdena i dagsläget inte är utpekade enligt fågeldirektivet så hyser de höga fågelvärden på liknande sätt som Lilla Middelgrund och förslag har lagts fram för att peka ut även dessa med denna skyddsform.

Om parken ändå medges tillstånd bör hårda krav ställas på verkens utformning för att framkalla undvikandebeteende samt villkor om att verken stängs av under tider med stora antal migrerande

fåglar. Detta både på dagen och på natten. Det är dock svårt att ställa sådana villkor och det bör åläggas bolaget att utreda och ta fram förslag på detta. Det bästa sättet att undvika kollisionsrisk är att inte bygga där sträckleder går. Detta gör man på land och samma princip borde gälla över vattnet.

Områdets värde som övervintringsområde av internationell betydelse måste få väga tungt i bedömningen. Framför allt då det råder osäkerhet i hur stor påverkan kan komma att bli. Att parken medför en negativ påverkan får dock anses vara väl underbyggt. Med hänvisning till ovanstående gör vi bedömningen att det inte är utom tvivel säkerställt att den tilltänkta vindkraftsparken Galatea-Galene inte kommer medföra en allvarlig påverkan på Natura 2000-områdenas värden samt att lokaliseringen av verksamheten inte kan anses lämplig enligt 2 kap. 6 § MB. Ansökan ska därför avslås. Redovisning av underlag till bedömningen av områdets betydelse för fåglar finns bilagt denna avvikande mening.

Motivering

Sjöfågel

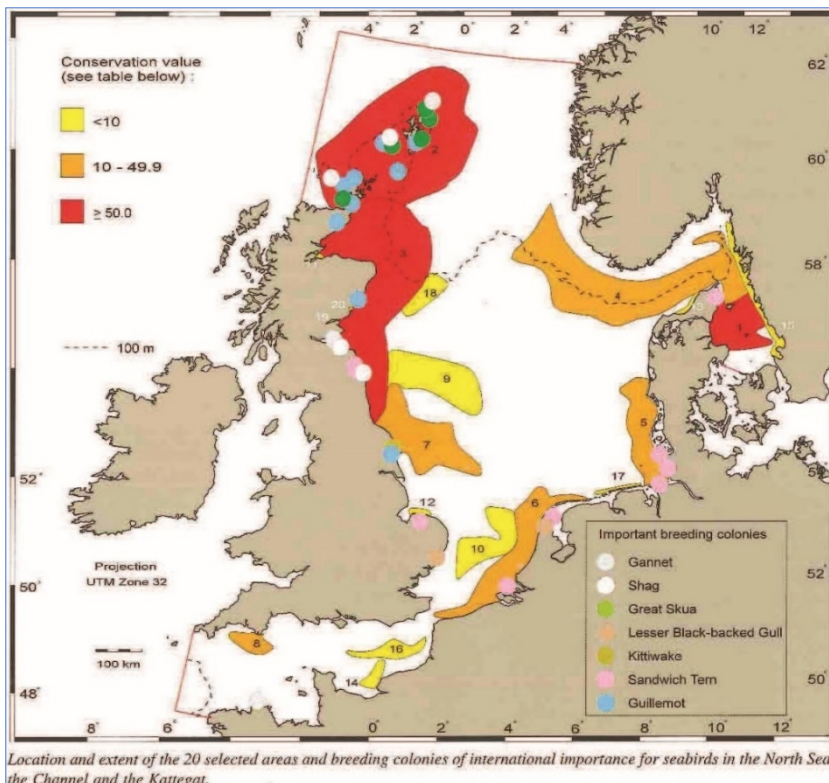
IBA-områden i Nordsjön (inklusive Engelska kanalen och Kattegatt) 1995

Studien omfattade hela Nordsjön under åren 1980–1994. Vid studier av förekomst av 30 olika sjöfågelarter, bland andra sillgrissla, tordmule och tretåig mås, klassades de 20 viktigaste områdena av internationell betydelse för sjöfågel i Nordsjön (se figur 1) genom att man beräknade tätheten av individer samt procentuella andelar av totalpopulationerna i Nordsjön. (Skov, H., Durinck, J., Leopold, M.F. & Tasker, M.L. 1995).

Ett område i mellersta-norra Kattegatt (benämnt Northern Kattegatt) placerar sig som nr 1 av de 20 områdena av internationell betydelse för sjöfågel (se figur 1 och tabell 1). Dessutom pekades de viktigaste områdena vid olika årstider ut för varje enskild art (se figur 2-4).

Studien visar att Middelgrunden (core) har den näst högsta tätheten av sillgrissla i nordsjöområdet under perioden november till februari under dessa år. Vidare häckar ungefär 75 % av världspopulationen av tordmule i nordvästra Europa. På senhösten flyttar många av fåglar till övervintringsområden i Skagerak och Kattegatt. Middelgrunden och centrala Kattegatt beräknades i studien hysa nästan 78 % av Nordsjö-populationen under perioden november till februari/mars och området anses enligt studien vara globalt viktig. (Skov, H., Durinc, J., Leopold, M.F. & Tasker, M.L. 1995).

I studien räknade man med att cirka 425 000 par tretåig mås häckade i Nordsjöregionen. Vintertid bedömdes 200 000 individer samlas i Skagerack/Kattegatt, där Middelgrunden hör till de områden som hyser flest individer och var ett av de viktigaste övervintringsområdena.

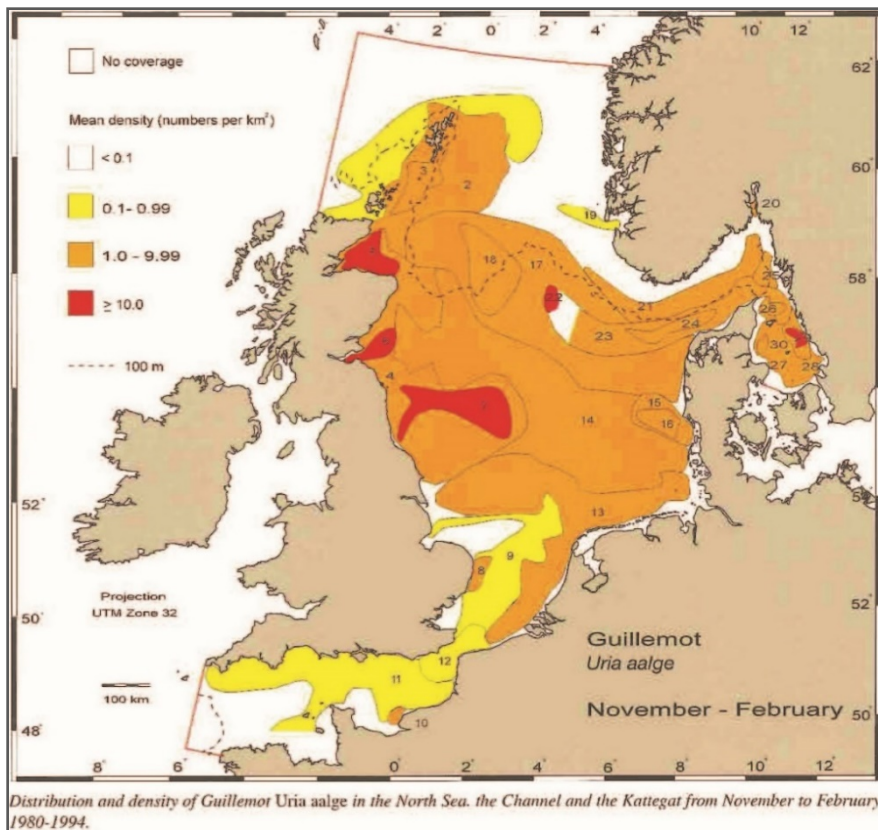

Figur 1 visar de 20 viktigaste områdena av internationell betydelse för sjöfågel i Nordsjön inklusive Engelska kanalen och Kattegatt.

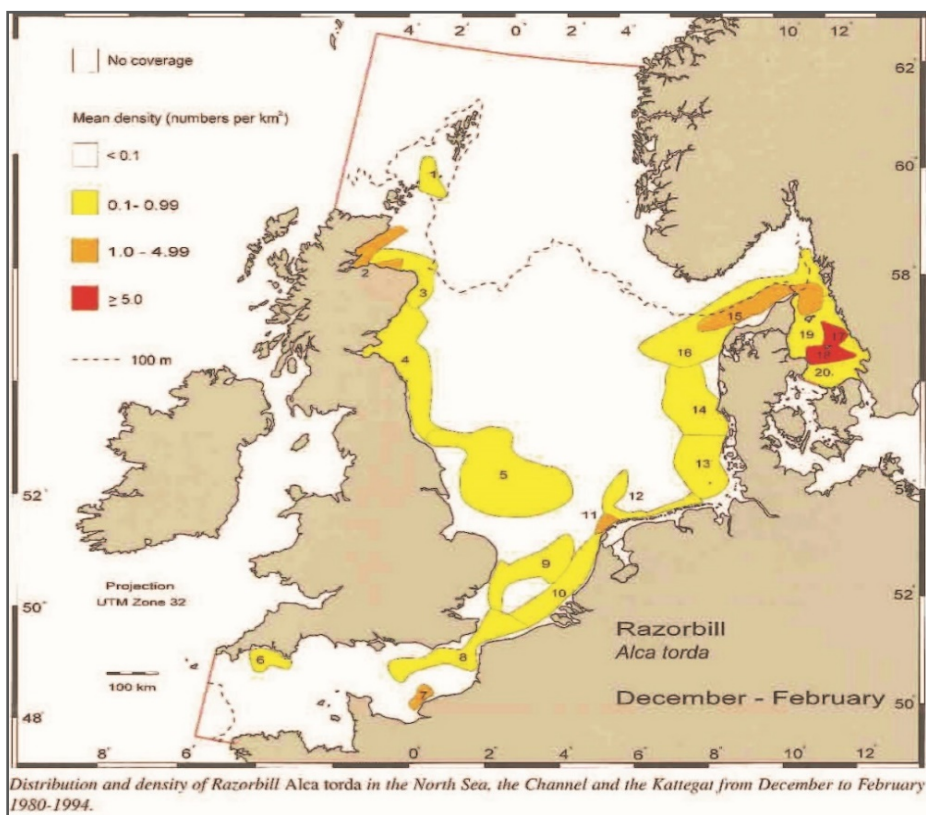
Areas of international importance for seabirds in the North Sea, the Channel and the Kattegat. The sum of proportions for each area is the cumulative percentage of each species occurring within the area in internationally important concentrations, compared to the total biogeographic population. % is percentage of grand sum of "sum of proportions" (465.4).

Area	No of species	Sum of proportions	%
1 Northern Kattegat	10	96.7	20.5
2 Orkney – Shetland	7	93.0	19.7
3 Moray Firth – Aberdeen Bank – Tees	9	71.7	15.2
4 Skagerrak – Southwest Norwegian Trench	6	47.3	10.0
5 Eastern German Bight	6	47.3	10.0
6 Cap Gris Nez – Schiermonnikoog	7	35.4	7.5
7 Flamborough Head and the Hills	7	27.8	5.9
8 Start Point	2	10.9	2.3
9 Northeast Bank	2	8.3	1.8
10 Brown Ridge – Broad Fourteens	3	7.9	1.7
11 Inner Moray Firth	2	4.9	1.0
12 Scolt Head	1	4.1	0.9
13 Jammerbugt	1	3.8	0.8
14 Baie de la Seine – Cap D'antifer	1	2.3	0.5
15 Swedish West Coast	1	2.0	0.4
16 East Channel	1	1.9	0.4
17 East Frisian Islands	1	1.9	0.4
18 Long Forties	1	1.8	0.4
19 Tay Bay	1	1.1	0.2
20 Montrose Bay	1	1.0	0.2
Total conservation value		471.1	100.0

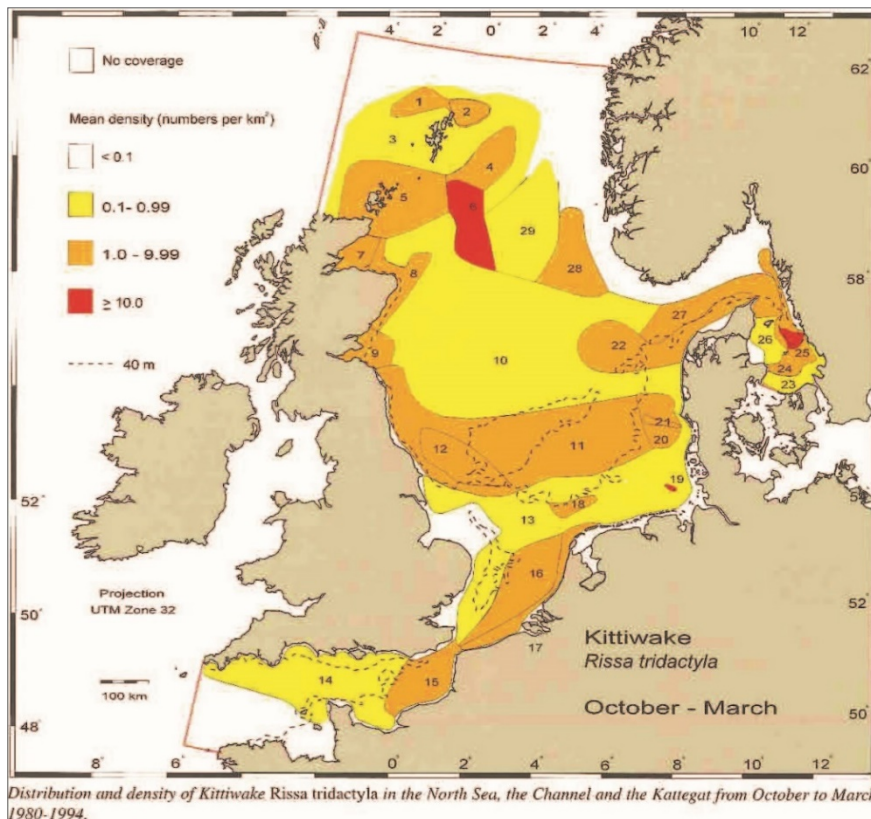
Tabell 1 visar rankinglista efter analys av områdenas betydelse för sjöfåglar i Nordsjön, Engelska kanalen och Kattegatt.

Figur 2 visar viktiga områden för sillgrissla i Nordsjöregionen

Figur 3 visar viktiga områden för tordmule. Mellersta Kattegatt var det viktigaste området i hela Nordsjöregionen.

Figur 4 visar viktiga områden för tretåig mås. Mellersta Kattegatt var ett av tre av de viktigaste områdena i hela Nordsjöregionen.

IBA-områden i Östersjön 2000

År 2000 publicerade Skov m fl tillsammans med BirdLife International resultatet av en analys av 169 kust- och utsjö-områden i Östersjön (Kattegatt tillhör Östersjön i ett vidare begrepp, till exempel inom Helcom) utifrån deras värde för bevarande av biologisk mångfald genom att använda fåglar som indikatorer. Områdena benämndes IBA-områden (här benämnda IBA-område enligt Skov 2000).

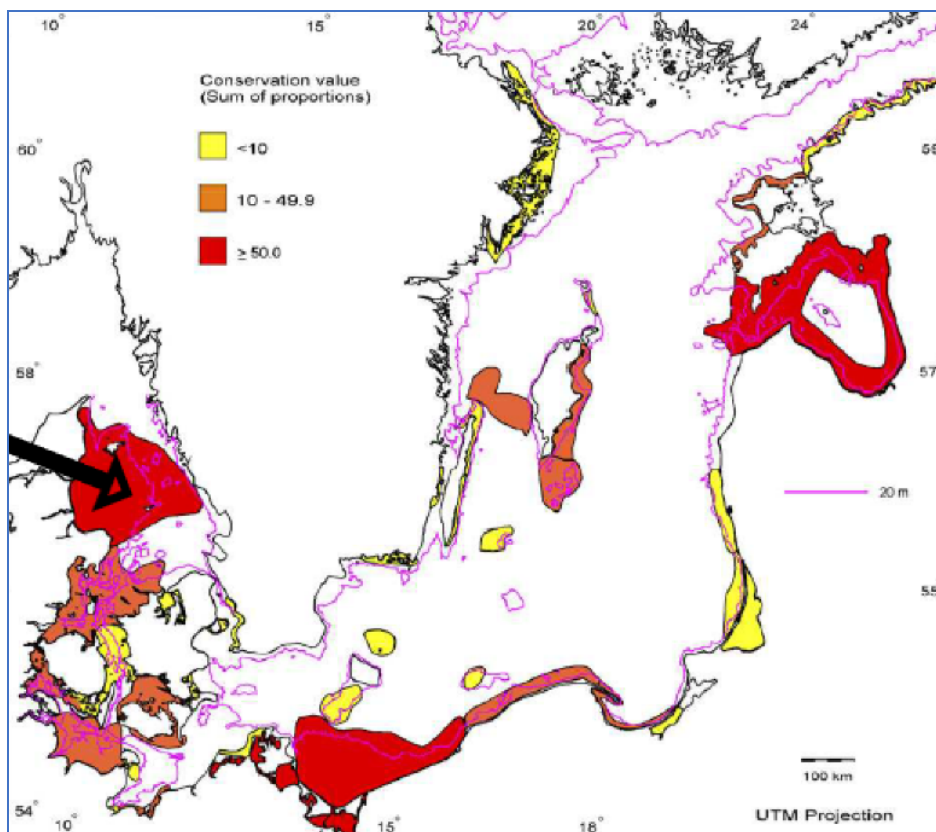
I analysen visar Skov att Lilla Middelgrund ligger i centrum av Kattegatts viktigaste övervintringsområde för alkor, vilket sträcker sig från södra halvan av Fladen ner till strax syd om Kommelgrund i söder (se figur 5). Området bedömdes ha de största koncentrationerna av övervintrade alkor i Östersjön.

Utredning av fågelvärden i Östersjön 2007

Skov m fl beskrev och genomförde 2007 en kvantitativ metod för att värdera marina områdens betydelse för fågelskydd. I undersökningen pekades ett område i mellersta – norra Kattegatt ut som ett särskilt viktigt område (figur 6). I undersökningen analyseras områden av internationell betydelse för sjöfågel. Klassningen i olika färger utgör en värdering av ytornas betydelse för bevarande av biologisk mångfald i marina miljöer. Den röda färgen markerar de viktigaste områdena. Den halländska delen av området visas i figur 7 Det ligger i utsjön och sträcker sig ungefärligt från i höjd med Nidingen i norr ner till nästan i höjd med Halmstad i söder.

Figur 5 visar Kattegatts viktigaste övervintringsområde för alkor. IBA-område enligt Skov 2000.

Figur 6 visar viktiga områden för sjöfågel utpekade i Skov 2007.

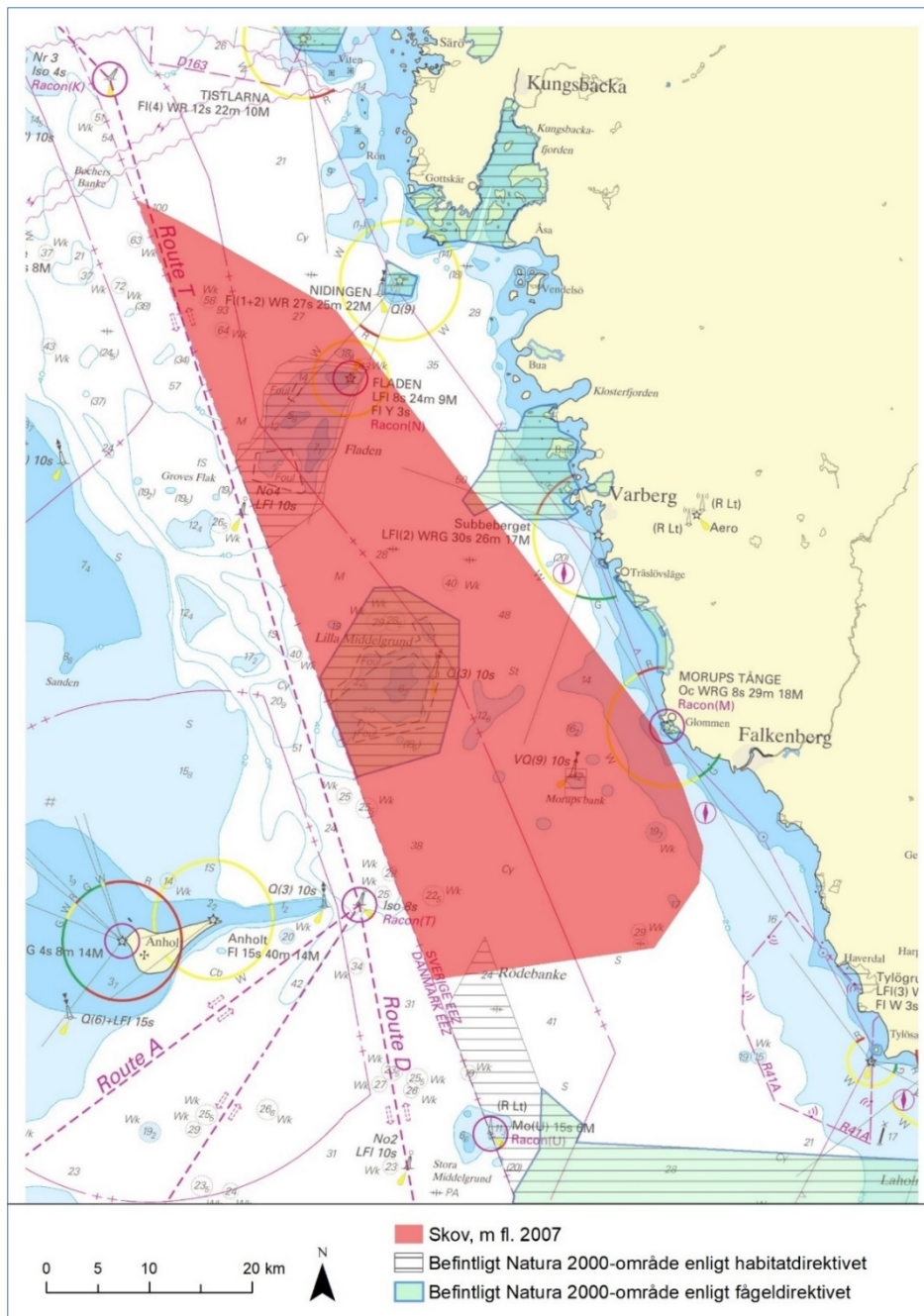
Exempel av nutida inventering över Kattegatt Syd med omnejd

Både Länsstyrelsen och bolagen som ansöker om vindkraft har genomfört undersökning av förekomsten av fåglar inom de här områdena. Inventeringarna har gjorts både från båt och från flyg. Dessa undersökning visar på att området har en rik förekomst av sjöfågel samt att de utnyttjar ett större område än vad vi tidigare trott. De uppehåller sig inte bara på utsjöbankarna utan även i vattnen runt omkring. Inventeringarna visade också på att de är rörliga inom området där vissa delar kan visa på höga förekomster vid en flygning men lägre en annan. Detta visar ytterligare på att hela området är av betydelse för upprätthållande av populationerna. Ett exempel på resultat från en flyginventering från 6 januari 2022 visas i figur 8

Flyttfågel

Kattegatt syd är placerad utmed en för rovfåglar betydelsefull flyttled från Grenå via Anholt i Danmark över till Sverige. Detta är problematiskt då rovfåglar visats vara känsliga för kollisioner med vindkraftsverk. Bolaget har presenterat teoretiska antal för hur många fåglar som kan beräknas kollidera med vindkraftsverk inom parken men dessa får sägas vara högst osäkra. Det är mycket svårt att observera kollisioner på land, ännu värre är det över vatten. Dessutom finns det studier som visar på att vindkraftsparker till havs kan attrahera migrerande fåglar (Skov et. al., 2016).

Det argumenteras för att sträckvägen över Anholt är mindre betydelsefull än den över Djursland. Den får dock ändå anses vara betydelsefull och det är väl känt att ett stort antal fåglar migrerar den här vägen.

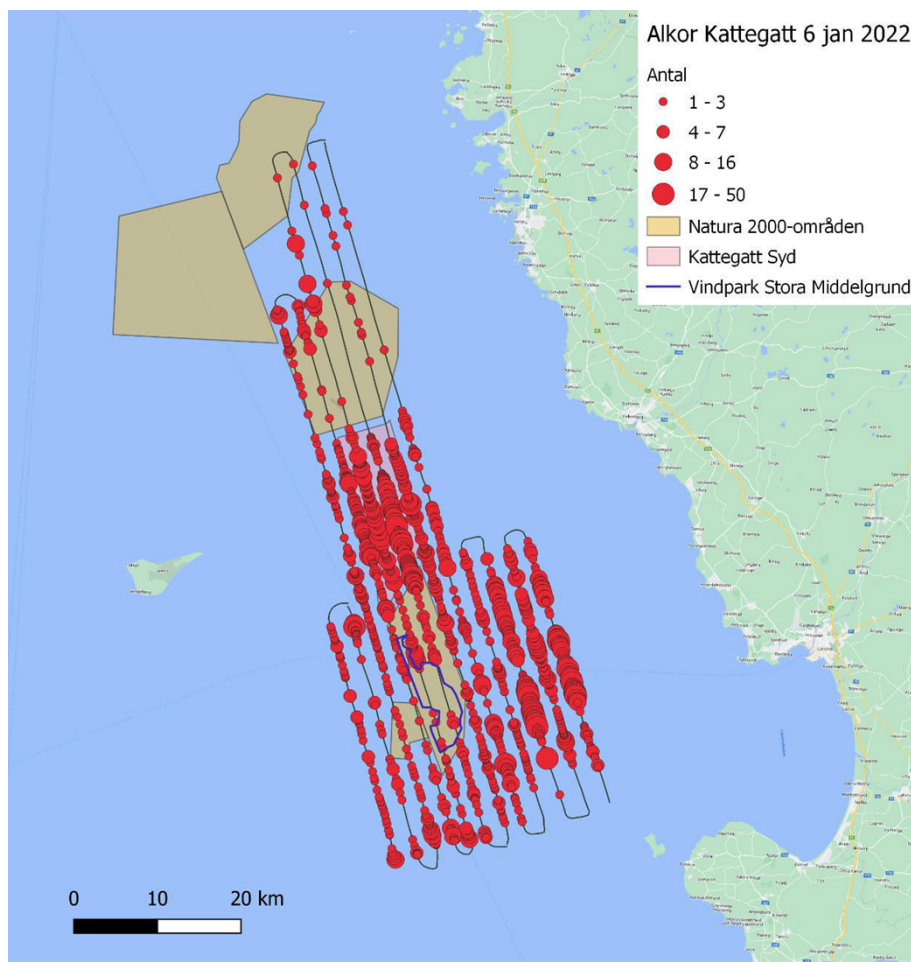
Figur 7 visar den del av ytan (Skov 2007) som ligger i den svenska delen av Kattegatt. Den ligger i den halländska utsjön

Undersökning av migrerande fåglar visade att vindkraftsparken Anholt fungerar som barriär för fåglarna som i stor utsträckning, när de mötte parken, vände om tillbaka mot land. Detta minskar naturligtvis risken för kollision men medför ett annat problem då sträckförsök kostar mycket energi som de måste bygga upp igen inför ett nytt försök. Risken finns också att fåglarna fastnar på danska sidan under längre perioder vilket kan försena häckningsstart med minskad reproduktion som följd.

Även nattetid migrerar ett stort antal fåglar. Belysning på verken kan också bidra till att attrahera fåglar. Att fåglar dras till ljuskällor, framförallt under väderförhållanden med dålig sikt som dimma eller på natten, som fyror är väl känt där massdöd har uppstått.

Man får här också ta i beaktning den kumulativa effekt som uppstår av andra planerade och befintliga vindkraftsparker samt andra verksamheter eller objekt som medför kollisionsrisk eller annan negativ påverkan på fåglarna. Inte bara över vattnet utan utmed hela stäckvägen, något som inte tydligt utretts. Vad gäller barriäreffekten kan den också bli påtaglig om fåglar som lyckas ta sig igenom eller runt Anholtparken fastnar eller tvingas vända om vid Kattegatt syd. Som en del i ledet finns här även Kattegatt Offshore.

Om parken ändå medges tillstånd bör hårda krav ställas på verkens utformning för att framkalla undvikande beteende samt villkor om att verken stängs av under tider med stora antal migrerande fåglar. Detta både på dagen och på natten. Det är dock svårt att ställa sådana villkor och bör åläggas bolaget att utreda förslag på detta. Det bästa sättet att undvika kollisionsrisk är att inte bygga där sträckleder går. Detta gör man i mångt och mycket på land.

Figur 8 visar resultat av flyginventeringar från 6 januari 2022.

Referenser

Lundälv, T. 2022a. Översiktlig kartläggning av bubbelrev på Kommelgrunn, syd Lilla Middelgrund 2021. Länsstyrelsen i Hallands län. Naturvårdsenheten. Meddelande 202X:X. ISSN 1101– 1084. ISRN LSTY-N-M--XX/X—SE.

Ottvall R. 2022. Fågelinventering i Kattegatt vid den planerade vindkraftparken Kattegatt Syd vintern 2021/2022.

Skov, H. et al. 2006. A quantitative method for evaluating the importance ..., *Biol. Conserv.* (2007), doi:10.1016/j.biocon.2006.12.016.

Skov, H., Vaitkus, G., Flensted, K.N., Grishanov, G., Kalamees, A., Kondratyev, A., Leivo, M., Luigujõe, L., Mayr, C., Rasmussen, J.F., Raudonikis, L., Scheller, W., Sidlo, P.O., Stipniece, A., Stuwe-Juhl, B. & Welander, 2000. Inventory of coastal and marine Important Bird Areas in the Baltic Sea. BirdLife International, Cambridge.

Skov, H., Durinck, J., Leopold, M.F. & Tasker, M.L. 1995. Important bird areas for seabirds in the North Sea, including the Channel and the Kattegat. Birdlife International, Cambridge, 156pp.

Skov H et al. 2016. Patterns of migrating soaring migrants indicate attraction to marine wind farms. *Biology Letters* 12 (12).

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.